ISSN 1831-0885

EUROPOS
AUDITO RŪMAI

Specialioji ataskaita Nr. 11 2013

KAIP GAUTI TIKSLIUS BENDRŲJŲ NACIONALINIŲ PAJAMŲ (BNPJ) DUOMENIS: PERĖJUS PRIE LABIAU STRUKTŪRIZUOTO IR TIKSLINGESNIO METODO PADIDĖTŲ KOMISIJOS TIKRINIMO VEIKSMINGUMAS

LT

Specialioji ataskaita Nr. 11 // 2013

KAIP GAUTI TIKSLIUS BENDRŲJŲ NACIONALINIŲ PAJAMŲ (BNPJ) DUOMENIS: PERĖJUS PRIE LABIAU STRUKTŪRIZUOTO IR TIKSLINGESNIO METODO PADIDĖTŲ KOMISIJOS TIKRINIMO VEIKSMINGUMAS

(pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą)

EUROPOS AUDITO RŪMAI

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1
Faks. +352 4398-46410
El. paštas: eca-info@eca.europa.eu
Tinklavietė: http://eca.europa.eu

Specialioji ataskaita Nr. 11 // 2013

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji prieinama per portalą *Europa* (http://europa.eu).

Katalogo duomenys pateikiami šio leidinio pabaigoje.
Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2013

ISBN 978-92-9241-413-9
doi:10.2865/3843

© Europos Sąjunga, 2013
Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Printed in Luxembourg

TURINYS

Dalys

SANTRUMPOS

ŽODYNĖLIS

I–VIII **SANTRAUKA**

1–17 **ĮVADAS**

10–17 **KOMISIJOS ATLIEKAMI NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ REIKMĖMS NAUDOJAMŲ BNPJ DUOMENŲ TIKRINIMAI**

10–11 ĮGALIOJIMAI KOMISIJOJE IR BNPJ KOMITETO VAIDMUO

12–13 TIKRINIMO PROCESAS

14–17 ĮSIPAREIGOJIMAI TEIKTI ATASKAITAS

18–23 **AUDITO APIMTIS, METODAS IR METODIKA**

24–92 **PASTABOS**

24 **GALIMA TIKĖTIS, KAD DĖL KOMISIJOS TIKRINIMO PAGERĖS VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ DUOMENŲ KOKYBĖ, TAČIAU...**

25 **...TIKRINIMAS NEBUVO TINKAMAI STRUKTŪRIZUOTAS IR TIKSLINGAS, NES...**

26–36 **...EUROSTATAS SAVO DARBO DERAMAI NEPLANAVO IR NENUSTATĖ JO PRIORITETŲ**

31–32 SU BNPJ KOMPONENTAIS SUSIJUSI RIZIKA NĖRA TINKAMAI VERTINAMA

33–36 SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖ NĖRA TINKAMAI TAIKOMA

37–46 **...EUROSTATAS VALSTYBĖMS NARĖMS NETAIKĖ NUOSEKLAUS TIKRINIMO METODO**

39 PAGAL BNPJ INVENTORIŲ VERTINIMO KLAUSIMYNĄ ATLIKTOS PATIKROS NEPAKANKAMAI PATVIRTINAMOS DOKUMENTAIS

40–42 TIESIOGINIO TIKRINIMO PROCEDŪROS TRŪKUMAI

43–44 TRŪKSTA KRITERIJŲ, PAGAL KURIUOS TURĖTŲ BŪTI NUSTATOMOS SPECIALIOSIOS IŠLYGOS VALSTYBĖMS

45–46 NETINKAMAI NUSTATYTOS BENDRAI TAIKOMOS SPECIALIOSIOS IŠLYGOS

47–67 **...EUROSTATAS NEPAKANKAMAI DIRBO VALSTYBIŲ NARIŲ LYGMENIU**

48–56 RIBOTAS EUROSTATO ATLIEKAMO BNPJ INVENTORIŲ TIKRINIMO MASTAS

57–64 EUROSTATAS NENUSTATĖ PROBLEMŲ DĖL ATITIKTIES ESS 95 IR NACIONALINĖSE SĄSKAITOSE PATEIKTŲ ĮVERTINIMŲ KOKYBĖS

65–67 ATLIEKANT TIKSLINGESNĮ TIKRINIMĄ PASIKEISTŲ SANTYKINIS VALSTYBIŲ NARIŲ ĮNAŠŲ DYDIS

68–76 **...EUROSTATAS VĖLAI BAIGĖ SAVO TIKRINIMO CIKLĄ**

71–73 PER DAUG NAUDOTASI BENDROSIOMIS IŠLYGOMIS

74–76 SVARBŪS PAKEITIMAI NEPAKANKAMAI PATIKRINTI

77–92 **...APIE EUROSTATO TIKRINIMUS NEBUVO TINKAMAI PRANEŠTA**

79–82 EUROSTATO ATLIKTO VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ VERTINIMO ATASKAITOS NE VISUOMET BUVO IŠSAMIOS, SKAIDRIOS IR NUOSEKLIOS

83–87 BNPJ KOMITETO KASMET TEIKIAMOS NUOMONĖS NEATITINKA TEISĖS AKTŲ IR NĖRA INFORMATYVIOS

88–90 BIUDŽETO GD METINĖSE VEIKLOS ATASKAITOSE PATEIKTAS TIK DALINIS VERTINIMAS

91–92 EUROSTATO METINĖSE VEIKLOS ATASKAITOSE PATEIKTAS TIK DALINIS VERTINIMAS

93–98 **IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS**

I PRIEDAS. **VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ PAGRĮSTI NUOSAVI IŠTEKLIAI 2002, 2007 IR 2010 METAIS**

II PRIEDAS. **BNPJ PAGRĮSTŲ NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ APSKAIČIAVIMAS**

III PRIEDAS. **KOMISIJOS ATLIEKAMAS VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ INVENTORIŲ TIKRINIMAS**

IV PRIEDAS. **AUDITO RŪMŲ AUDITO METODO IR METODIKOS APŽVALGA**

V PRIEDAS. **AUDITO RŪMŲ KONTROLĖS MODELIS**

VI PRIEDAS. AUDITO RŪMŲ NAUDOJAMA RIZIKOS VERTINIMO MATRICA

VII PRIEDAS. AUDITO RŪMŲ ATLIEKAMAS RIZIKOS VERTINIMAS

VIII PRIEDAS. AUDITO RŪMŲ ATLIKTA SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖ

IX PRIEDAS. SPECIALIOSIOS IŠLYGOS VALSTYBĖMS, KURIAS KOMISIJA NUSTATĖ ES-25 VALSTYBĖMS NARĖMS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

SANTRUMPOS

AD: Atlygis darbuotojams

BIVK: BNPj inventorių vertinimo klausimynas (angl. GIAQ)

BLP: Bendrasis likutinis perteklius

BNPj: Bendrosios nacionalinės pajamos

BPKF: Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas

BPV: Bendroji pridėtinė vertė

BVP: Bendrasis vidaus produktas

COSO: *Treadway* komisijos rėmimo organizacijų komitetas

ESS 95: Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistema

GLP: Grynasis likutinis perteklius

ĮR: Įmonių registras (-ai)

LPS: Likusio pasaulio sektorius

MB: Mokėjimų balansas

MVA: Metinė (-ės) veiklos ataskaita (-os)

NACE (1 red.): Europos bendrijos statistinis ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (pranc. *Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes*). Ataskaitiniais metais (2002–2007) galiojo 1 red. nustatyta sistema.

NAFTAP: Netiesiogiai apskaičiuotos finansinio tarpininkavimo paslaugos

NI: Europos Sąjungos nuosavi ištekliai

NIM: Nuolatinio inventorizavimo metodas

NP: nuosavybės pajamos

NPI: Ne pelno institucijos

NSI: Nacionalinė (-ės) statistikos institucija (-os)

NŪ: Namų ūkiai

NŪBT: Namų ūkių biudžetų tyrimas

NŪPTNPI: Namų ūkiams paslaugas teikiančios ne pelno institucijos

PDP: Perviršinio deficito procedūra

PFMBSK: Pinigų, finansų ir mokėjimų balanso statistikos komitetas

PKV: Pagrindinio kapitalo vartojimas

PL: Proceso lentelės

PV: Pridėtinė vertė

SESV: Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

TNI: Tradiciniai nuosavi ištekliai

TV: Tarpinis vartojimas

VAS: (Komisijos tarnybos) vidaus audito skyrius

VKS: Vidaus kontrolės standartai

VS: Valdžios sektorius

VSS: Verslo struktūros statistika

ŽODYNĖLIS

BIVK (angl. GIAQ): BNPj inventorių vertinimo klausimynas yra svarbiausia Eurostato naudojama priemonė tikrinant BNPj inventoriaus atitiktį ESS 95.

BNPj: BNPj yra lygios BVP, atėmus institucinių vienetų rezidentų instituciniams vienetams nerezidentams mokėtinas pirmines pajamas (įskaitant atlygį darbuotojams, gamybos ir importo mokesčius bei subsidijas ir nuosavybės pajamas) ir pridėjus institucinių vienetų rezidentų iš institucinių vienetų nerezidentų gautinas pirmines pajamas.

BNPj duomenų keitimas: BNPj duomenų atnaujinimas, kai to reikia siekiant ištaisyti klaidas, atnaujinti statistikos šaltinius, pakeisti ataskaitinius ar lyginamuosius metus arba pakeisti konceptualią nacionalinių sąskaitų sistemą (pavyzdžiui, NACE 2 red.). Pastarieji du atvejai atitinkamai vadinami **svarbiais reguliariais pakeitimais (arba lyginamaisiais pakeitimais)** ir **svarbiais pavieniais pakeitimais**.

BNPj inventorius: Procedūrų (metodų) ir svarbiausių statistinių duomenų (šaltinių), kuriais remiasi valstybės narės įvertindamos įvairius BNPj komponentus, aprašymas.

BNPj išlygos: Apie jas praneša Komisija (arba išimties tvarka valstybės narės), kad būtų leista pakeisti valstybių narių tam tikrų metų BNPj duomenis po nustatyto ketverių finansinių metų atskyrimo. **Bendrosios išlygos** apima visų valstybės narės BNPj komponentų visumą, o **specialiosios išlygos** (vienai kuriai nors šaliai ar bendrai taikomos) apima įvertintus atskirus BNPj komponentus.

BNPj klausimynas (-ai): Duomenys apie bendras BNPj sumas ir jų komponentus, valstybių narių kasmet pateikiami nuosaviems ištekliams apskaičiuoti.

BNPj kokybės ataskaita (-os): Kartu su BNPj klausimynu teikiama ataskaita, kurioje paaiškinta, kaip apskaičiuota bendroji suma, ir aprašyti bet kokie svarbūs procedūrų ir svarbiausių statistinių duomenų pakeitimai nuo ankstesnių metų.

BNPj komitetas: Iš valstybių narių atstovų sudarytas komitetas, kuriam pirmininkauja Eurostatas ir kuris padeda Komisijai atlikti tikrinimą.

BNPj komiteto nuomonė: BNPJ komiteto kasmet teikiama nuomonė dėl valstybių narių BNPj duomenų tinkamumo nuosavų išteklių reikmėms.

BVP: BVP – galutinis gamintojų vienetų rezidentų (ekonominėje teritorijoje) gamybinės veiklos rezultatas, kurį galima apibrėžti trimis būdais:

a) **gamybos metodas**: BVP yra įvairių institucinių sektorių (ne finansų bendrovių, finansų bendrovių, valdžios sektoriaus, namų ūkių ir namų ūkiams paslaugas teikiančių ne pelno institucijų) arba įvairių ekonominės veiklos rūšių bendroji pridėtinė vertė pridėjus mokesčius ir atėmus subsidijas produktams;

b) **išlaidų metodas**: BVP yra institucinių vienetų rezidentų galutinio prekių ir paslaugų naudojimo suma (tikrasis galutinis vartojimas ir bendrojo kapitalo formavimas) pridėjus prekių ir paslaugų eksportą ir atėmus jų importą;

c) **pajamų metodas**: BVP yra panaudojimo suma visos ekonomikos pajamų formavimo sąskaitoje (atlygis darbuotojams, gamybos ir importo mokesčiai atėmus subsidijas, visos ekonomikos bendrasis likutinis perteklius ir mišriosios pajamos).

Išsamus tikrinimas: Ši sąvoka apima Audito Rūmų patikras, kurios skiriasi nuo tiesioginio tikrinimo – Komisijos atliekamo darbo. Šie tikrinimai yra panašūs, nors „išsamaus tikrinimo“ mastas ir tikslai yra platesni negu „tiesioginio tikrinimo“.

Įgaliojimai Komisijoje: Valdant BNPj pagrįstus nuosavus išteklius Biudžeto GD yra dėl įplaukų susigrąžinimo įgaliojimus suteikiantis pareigūnas. Tačiau BNPj duomenis, valstybių narių pateiktus nuosaviems ištekliams apskaičiuoti, tikrina Eurostatas.
Kalbant apie kiekvienos konkrečios Komisijos tarnybos darbą vartojami pavadinimai „Biudžeto GD“ ir „Eurostatas“, o kalbant apie Biudžeto GD kartu su Eurostatu arba visos Komisijos atliekamą darbą vartojama „Komisija“.

Tiesioginis tikrinimas: Kontrolės metodas, Eurostato pradėtas taikyti 2007 m. siekiant įsitikinti, kad šaltinių ir metodų aprašymas BNPj inventoriuje atitinka tikruosius duomenų rengimo būdus.

Vertinimo ataskaitos: Eurostato atliekami valstybių narių BNPj duomenų, kurių pagrindiniai komponentai nustatomi pagal BNPj inventorių, kokybės vertinimai.

SANTRAUKA

I.
Valstybių narių bendrosios nacionalinės pajamos (BNPj) sudaro didžiausią apskaičiuojamo ES biudžeto įplaukų dalį. Iš šių išteklių gaunamų biudžeto įplaukų dalis padidėjo nuo maždaug 50 % (46 milijardų eurų) 2002 m. iki 70 % (98 milijardų eurų) 2012 m.

II.
BNPj yra suvestiniai makroekonominiai duomenys, kurių parengimo procesas turėtų atitikti ESS 95. Komisija tikrina valstybių narių pateiktus BNPj duomenis siekdama užtikrinti, kad jų įnašai į ES biudžetą būtų teisingi. BNPj komitetas padeda Komisijai atlikti šį tikrinimo darbą.

III.
Audito Rūmai patikrino Komisijos atliktų 2002–2007 m. nuosavų išteklių reikmėms naudotų BNPj duomenų tikrinimų veiksmingumą. Šie duomenys galutinai išaiškėjo 2012 m. Atliekant šį auditą nustatyta su BNPj skaičiavimu susijusi rizika ir įvertinta, kaip Komisijai pavyko šią riziką pašalinti.

IV.
Audito Rūmų auditoriai tikrinimą atliko sistemingiau negu Komisija, susitelkdami ties ribotu reikšmingų ir rizikingų komponentų skaičiumi. Jeigu Komisija taikytų panašų metodą, Eurostate nereikėtų skirti daugiau darbuotojų BNPj duomenims tikrinti nuosavų išteklių reikmėms.

V.
Komisija savo tikrinimo ciklą baigė 2012 m. sausio mėn. Per daug naudotasi bendrosiomis išlygomis, be to, Komisija nepakankamai tikrino 2008–2011 m. laikotarpiu padarytus svarbius pakeitimus.

SANTRAUKA

VI.
Galima tikėtis, kad dėl Komisijos tikrinimo pagerės valstybių narių BNPj duomenų kokybė. Tačiau Audito Rūmai daro išvadą, kad šis tikrinimas nebuvo pakankamai struktūrizuotas ir tikslingas dėl šių priežasčių:

a) **tikrinimo strategija (metodas)**: Komisija savo darbą planavo ir jo prioritetus nustatė netinkamu būdu, nes nebuvo tinkamai vertinama rizika;

b) **tikrinimo procesas**: atlikdama tikrinimus valstybėse narėse Komisija nesivadovavo nuosekliu metodu, todėl visų pirma jos tiesioginis tikrinimas nėra pakankamai veiksmingas ir trūksta kriterijų, pagal kuriuos turėtų būti nustatomos specialiosios išlygos valstybėms, ir ji nepakankamai dirbo šiuo lygmeniu; ir

c) **ataskaitos**: nebuvo tinkamai parengtos tikrinimų ataskaitos.

VII.
Audito Rūmai audito metu nustatė reikšmingos neatitikties ESS 95 atvejų ar BNPj įvertinimų kokybės (patikimumo, palyginamumo ir išsamumo) trūkumų. Jų nebuvo nustačiusi Komisija.

VIII.
Audito Rūmai rekomenduoja visų pirma:

a) Komisijai atlikti struktūrizuotą ir formalizuotą planavimą ir prioritetų nustatymą, sutrumpinti tikrinimo ciklą ir apriboti naudojimąsi bendrosiomis išlygomis;

b) Komisijai tikslingiau tikrinti reikšmingus ir rizikingus BNPj komponentus remiantis rizikos įvertinimu, ypatingą dėmesį skiriant BNPj išsamumui, jei įmanoma, įvertinti savo nustatytos rizikos galimą poveikį ar susijusią sumą ir nustatyti reikšmingumo kriterijus, kurie taikytini darant specialiąsias išlygas;

c) valstybių narių BNPj vertinimo ataskaitose išsamiau, skaidriau ir nuosekliau apžvelgti Komisijos tikrinimų rezultatus; BNPj komiteto kasmet teikiamose nuomonėse: i) aiškiai įvertinti, ar valstybių narių BNPj duomenys yra tinkami nuosavų išteklių reikmėms, ii) tenkinti BNPj reglamento reikalavimus ir iii) deramai remtis šiomis nuomonėmis per biudžeto procedūrą, kaip nustatyta Nuosavų išteklių reglamente; Biudžeto GD ir Eurostato metinėse veiklos ataskaitose tikrai ir teisingai apžvelgti valstybių narių BNPj duomenų tikrinimą ir BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymą.

ĮVADAS

1. ES biudžetas finansuojamas nuosavais ištekliais ir kitomis įplaukomis. Nuosavi ištekliai yra trijų rūšių[1]: tradiciniai nuosavi ištekliai (surinkti importo muitai ir cukraus gamybos mokestis – TNI), nuosavi ištekliai, apskaičiuoti pagal valstybių narių surinktą pridėtinės vertės mokestį, ir nuosavi ištekliai, pagrįsti valstybių narių bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis (BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai). ***1 diagramoje*** parodytos ES 2012 m. biudžeto įplaukos, kurių pagrindinis šaltinis – BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai[2].

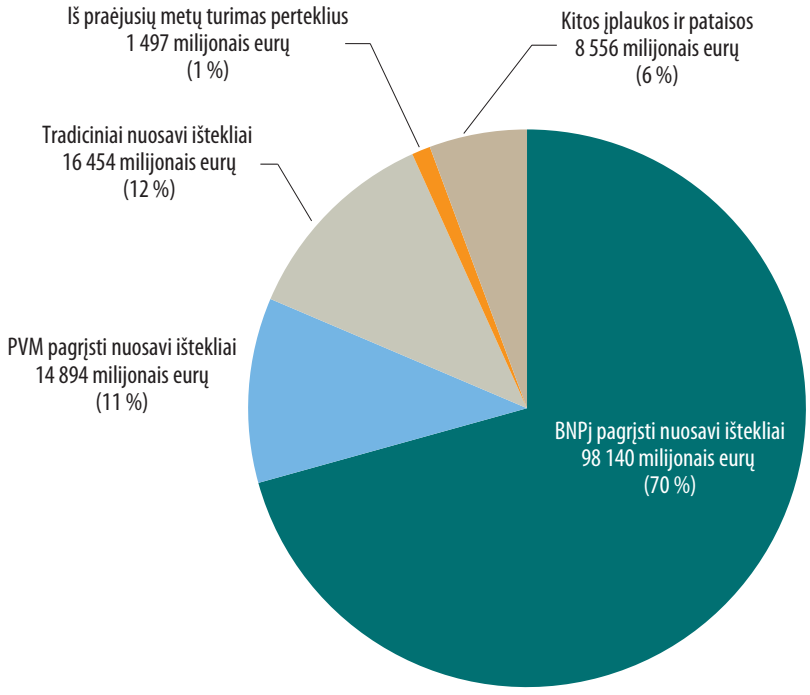
2. Įvertinus bendrą TNI, PVM pagrįstų nuosavų išteklių ir kitų įplaukų sumą, BNPj pagrįstų nuosavų išteklių suma panaudojama biudžetui subalansuoti. Šie ištekliai surenkami iš kiekvienos valstybės narės atsižvelgiant į jos BNPj. ***I priede*** apžvelgta, kiek visos valstybės narės prisidėjo prie BNPj pagrįstų nuosavų išteklių per trejus orientacinius (2002, 2007 ir 2010) metus.

[1] 2007 m. birželio 7 d. Tarybos sprendimas 2007/436/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 163, 2007 6 23, p. 17) (Sprendimas dėl nuosavų išteklių) ir 2000 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, įgyvendinantis Sprendimą 94/728/EB, Euratomas dėl Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 130, 2000 5 31, p. 1), su pakeitimais (Nuosavų išteklių reglamentas).

[2] Įskaitant biudžeto 14 skyrių „BNPj“ ir 32 skyrių „BNPj likučiai“.

1 DIAGRAMA

ES 2012 M. BIUDŽETO ĮPLAUKOS

Šaltinis: Europos Audito Rūmai (pagal Komisijos finansines ataskaitas).

3. Bet koks konkrečios valstybės narės tikrųjų BNPj padidinimas (arba sumažinimas), nors jis ir nepaveikia visos BNPj pagrįstų nuosavų išteklių sumos, reiškia, kad sumažėja (arba padidėja) atitinkamos kitų valstybių narių įmokos. ***II priede*** apžvelgta, kaip BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai apskaičiuojami.

4. BNPj duomenys – tai suvestiniai makroekonominiai duomenys, valstybių narių apskaičiuojami rengiant statistiką. Šioje ataskaitoje aprašytas Audito Rūmų auditas siekiant nustatyti, kaip veiksmingai Komisija tikrina nuosavų išteklių reikmėms naudojamus BNPj duomenis. Joje įvertinta, kiek pirmenybės teikiama Eurostato atliekamiems tikrinimams, ir nustatyta, ar reikia gerinti valstybių narių BNPj duomenų kokybę ir ar apie tai tinkamai pranešama. Savo specialiojoje ataskaitoje Nr. 12/2012[3] Audito Rūmai įvertino, ar Komisija ir Eurostatas pagerino patikimos ir įtikimos Europos statistikos rengimo procesą.

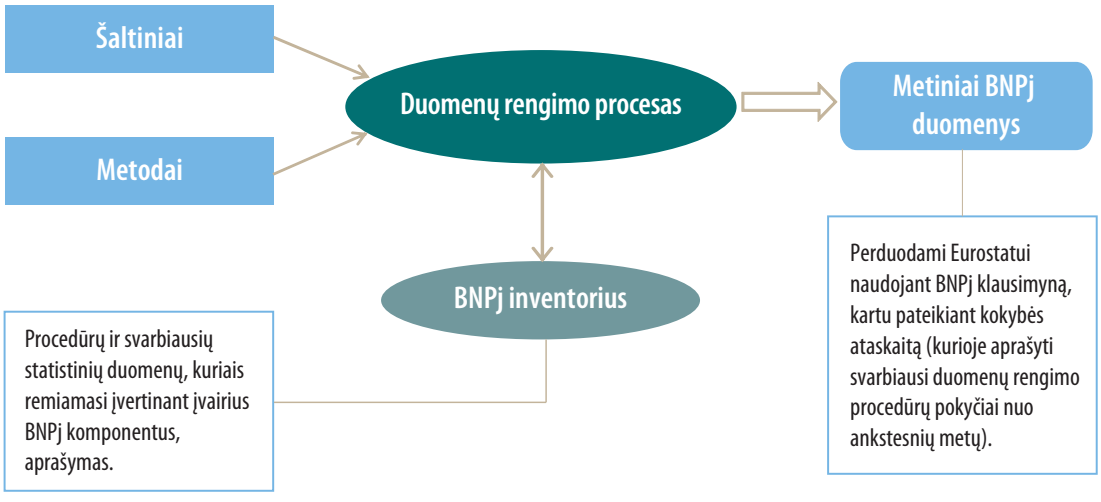
5. BNPj įvertinimas apima daugybę įvairių komponentų, kurie nustatomi pagal geriausius turimus statistikos šaltinius ir metodus. Šios duomenų rengimo procedūros turėtų atitikti Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos (ESS 95)[4] reikalavimus. Tai sudėtingas procesas. ***2 diagramoje*** parodyta nacionalinių sąskaitų, iš kurių gaunami BNPj duomenys, rengimo tvarka.

[3] Specialioji ataskaita Nr. 12/2012 „Ar Komisija ir Eurostatas pagerino patikimos ir įtikimos Europos statistikos rengimo procesą?“ (http://eca.europa.eu).

[4] 1996 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2223/96 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Bendrijoje (OL L 310, 1996 11 30, p. 1), su pakeitimais.

2 DIAGRAMA

NACIONALINIŲ SĄSKAITŲ RENGIMO TVARKA

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

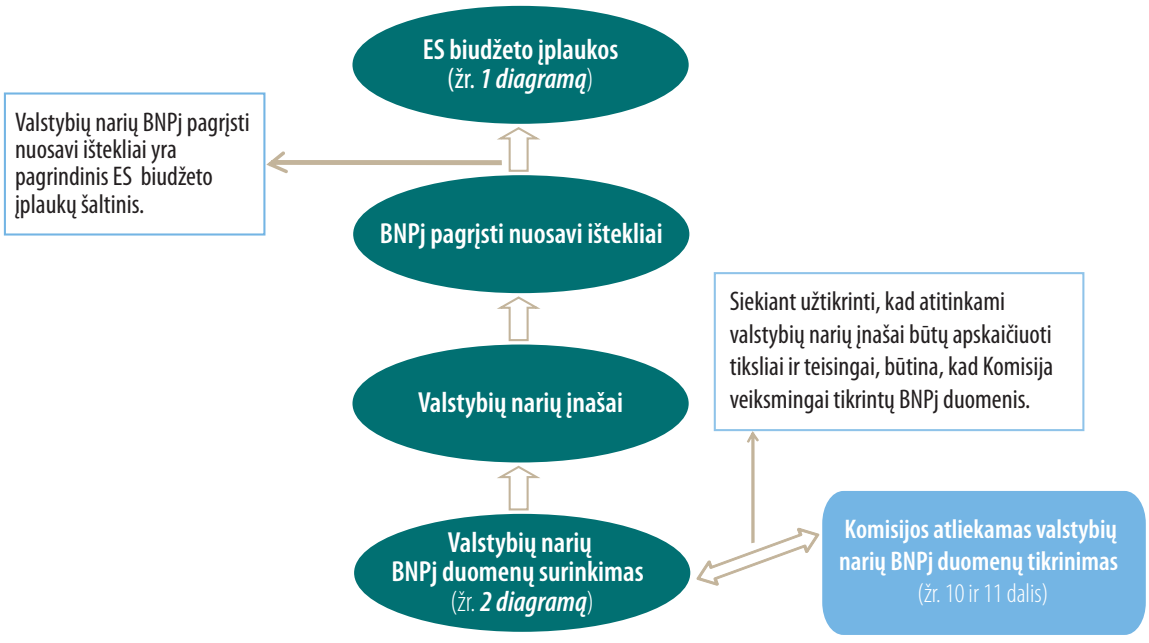
6. Nors BNPj duomenys neišvengiamai būna šiek tiek netikslūs dėl taikomų įvertinimo metodų ir priimamų sprendimų, juos rengiant taip pat rizikuojama suklysti, kai naudojami šaltiniai ir metodai gali netikti ekonominei veiklai vertinti pagal ESS 95 apskaitos taisykles[5]. Pavyzdžiui, neišsamių ar pasenusių duomenų šaltinių naudojimas kenkia nacionalinių sąskaitų kokybei – mažėja jų patikimumas, palyginamumas ir išsamumas.

7. ***3 diagramoje*** parodyta, kaip BNPj duomenų rengimas siejasi su BNPj pagrįstų nuosavų išteklių apskaičiavimu ir koks svarbus yra Komisijos tikrinimo procesas, kad skaičiavimai būtų tikslūs, taigi ir valstybių narių mokėtini įnašai būtų paskirstyti teisingai.

[5] Ypač susiję su gamyba, išlaidomis ir pajamomis – šios sritys yra svarbios nustatant BNPj komponentus.

3 DIAGRAMA

BNPJ DUOMENŲ RYŠYS SU BNPJ PAGRĮSTŲ NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ APSKAIČIAVIMU

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

8. BNPj reglamente[6] nustatyta, kad Komisija turėtų patikrinti valstybių narių šaltinius ir metodus, kuriuos jos taiko apskaičiuodamos BNPj; reikėtų įvertinti jų patikimumą, palyginamumą ir išsamumą. Todėl Komisija turėtų apžvelgti valstybių narių BNPj įvertinimo procedūras ir nustatyti, ar jos atitinka ESS 95. Siekiant užtikrinti teisingumą būtina veiksmingai tikrinti BNPj duomenis.

9. BNPj duomenys ir visa nacionalinių sąskaitų statistika yra svarbios gairės politikos formuotojams priimant svarbiausius fiskalinės ir pinigų politikos sprendimus. Be to, bendrojo vidaus produkto (BVP) ir (arba) BNPj suvestiniai duomenys naudojami kitoms reikmėms, pavyzdžiui, pagal perviršinio deficito procedūrą (PDP)[7] ir skirstant ES išlaidas valstybėms narėms sanglaudos srityje[8].

KOMISIJOS ATLIEKAMI NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ REIKMĖMS NAUDOJAMŲ BNPJ DUOMENŲ TIKRINIMAI

ĮGALIOJIMAI KOMISIJOJE IR BNPJ KOMITETO VAIDMUO

10. Biudžeto GD yra įgaliotasis leidimus dėl visų nuosavų išteklių duodantis pareigūnas, o Eurostatas tikrina BNPj duomenis, valstybių narių pateiktus nuosaviems ištekliams apskaičiuoti.

11. Komisijai atlikti tikrinimą padeda iš valstybių narių nacionalinių statistikos institucijų (NSI) atstovų sudarytas BNPj komitetas, kuriam pirmininkauja Eurostatas. Šiam komitetui suteikti patariamieji įgaliojimai, be kita ko, kasmet priimti nuomonę dėl valstybių narių BNPj duomenų tinkamumo naudoti nuosavų išteklių reikmėms (žr. 15 dalį), teikti nuomones metodiniais klausimais ir aiškinti ESS 95, kad būtų galima geriau rengti BNPj duomenis.

[6] 2003 m. liepos 15 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1287/2003 dėl bendrųjų nacionalinių pajamų rinkos kainomis suderinimo (BNPj reglamentas) (OL L 181, 2003 7 19, p. 1).

[7] Žr. SESV 126 straipsnį ir 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 479/2009 dėl Europos bendrijos steigimo sutarties priede pateikto Protokolo dėl perviršinio deficito procedūros taikymo (OL L 145, 2009 6 10, p. 1), su pakeitimais.

[8] Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl biudžetinės drausmės ir patikimo finansų valdymo (OL C 139, 2006 6 14, p. 1).

TIKRINIMO PROCESAS

12. Komisijos atliekamų tikrinimų pagrindas – Eurostato nustatyta ir BNPj komiteto patvirtinta kontrolės sistema. Tikrinant valstybių narių 2002–2010 m. laikotarpio BNPj duomenis šioje kontrolės sistemoje daugiausia tikrinami šaltiniai ir metodai, kuriais remdamosi valstybės narės rengia BNPj duomenis (vadinamieji BNPj inventoriai).

13. Į šį darbą įeina dokumentų patikros, per kurias patikrinamos visų BNPj komponentų rengimo procedūros („kompleksinis metodas“) naudojant BNPj inventorių vertinimo klausimyną (BIVK)[9]. Be to, nuo 2007 m. atliekamas vieno ar kelių BNPj komponentų tiesioginis tikrinimas. Šiuo metodu Eurostatas siekia patikrinti, ar šaltinių ir metodų aprašymas BNPj inventoriuje[10] atitinka tikruosius duomenų rengimo būdus, pats BNPj komponentų neįvertindamas. ***III priede*** pavaizduotas valstybių narių BNPj inventorių tikrinimo Komisijoje ciklas.

ĮSIPAREIGOJIMAI TEIKTI ATASKAITAS

14. Užbaigus tikrinimo ciklą Eurostatas parengia vertinimo ataskaitas, jose apibendrina savo atliktą valstybių narių BNPj duomenų kokybės analizę ir nurodo, ką reikėtų patobulinti. Šios ataskaitos teikiamos BNPj komitetui; jomis remdamasi Komisija nustato specialiąsias išlygas. Tolesniame ***langelyje*** paaiškinta, kas yra BNPj išlygos ir kada jos naudojamos.

15. BNPj komitetas tikrina valstybių narių kasmet atsiunčiamus BNPj klausimynus ir kokybės ataskaitas. Jis pareiškia nuomonę dėl BNPj duomenų tinkamumo nuosavų išteklių reikmėms, „kiek tai susiję su jų patikimumu, palyginamumu ir išsamumu, atsižvelgiant į ekonomiškumo principą“[11].

[9] Šiame klausimyne pateikti 265 išsamūs klausimai, į kuriuos reikia atsakyti.

[10] Įskaitant proceso lenteles (PL), kuriose BNPj duomenų rengimo procesas išreikštas kiekybiškai.

[11] Žr. BNPj reglamento 5 straipsnio 2 dalies b punktą.

16. Biudžeto GD atsižvelgia į BNPj komiteto nuomonę skaičiuodamas, kiek reikia patikslinti BNPj pagrįstų nuosavų išteklių likučius. Biudžetas gali būti tikslinamas tik tada, kai ankstesnių metų BNPj duomenys pakeičiami remiantis šia nuomone.

17. Kaip nustatyta Finansiniame reglamente[12], įgaliotasis leidimus suteikiantis pareigūnas atsiskaito už savo pareigų atlikimą metinėje veiklos ataskaitoje (MVA). Pagal Finansinį reglamentą reikalaujama, kad MVA būtų nurodyti veiklos rezultatai remiantis nustatytais tikslais, su šia veikla susijusi rizika, suteiktų išteklių panaudojimas ir vidaus kontrolės sistemos veiksmingumas bei efektyvumas. Biudžeto GD ir Eurostato teikiamose MVA pranešama apie BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymą.

[12] Žr. 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 248, 2002 9 16, p. 1), su pakeitimais, 60 straipsnio 7 dalį.

LANGELIS

BNPJ IŠLYGOS

BNPj išlygos yra priemonė, taikoma, kad būtų galima pakeisti tam tikrų metų BNPj duomenis po nustatyto ketverių finansinių metų atskyrimo. Apie nustatytas išlygas Komisija (arba išimties tvarka valstybės narės) praneša pagal Nuosavų išteklių reglamento 10 straipsnio 7 dalį.

Bendrosios išlygos apima visų valstybės narės BNPj komponentų visumą ir naudojamos daugiausia tada, kai Eurostatas vertina BNPj inventorių ilgiau kaip ketverius metus. Eurostatui baigus tikrinimą šios išlygos panaikinamos ir pakeičiamos specialiosiomis išlygomis.

Specialiosios išlygos apima įvertintus atskirus BNPj komponentus. Jos nustatomos konkrečiai valstybei narei ir panaikinamos iškart, kai tik Eurostatas patvirtina, kad nacionalinės statistikos institucijos, atsižvelgdamos į reikalavimus, patobulino duomenų rengimo procedūras nacionalinėse sąskaitose.

AUDITO APIMTIS, METODAS IR METODIKA

18. Audito Rūmai tikrino, ar Komisijos atliekamas BNPj duomenų, naudojamų nuosavų išteklių reikmėms, tikrinimas buvo gerai struktūrizuotas ir tikslingas. Šis auditas apėmė ES-25[13] valstybių narių 2002–2007 m. laikotarpio[14] BNPj duomenų tikrinimą Komisijoje, daugiau dėmesio skiriant Eurostato atliktam BNPj inventorių tikrinimui. Šis tikrinimo ciklas užbaigtas 2012 m. sausio mėn.

19. Audito Rūmai vertindami siekė atsakyti į šiuos tris klausimus:

a) Ar Eurostatas tinkamai planavo savo tikrinimo darbą ir nustatė jo prioritetus?

b) Ar Eurostatas veiksmingai tikrino BNPj duomenų kokybę – jų patikimumą, palyginamumą ir išsamumą? ir

c) Ar apie Eurostato tikrinimus (jų išsamumą, skaidrumą ir nuoseklumą) buvo tinkamai pranešama?

20. Auditoriai skyrė daugiausia dėmesio tikrinimui, kurį atlieka Eurostatas (žr. 30 dalį). Audito Rūmai patikrino dešimties valstybių narių imties dokumentus (žr. ***I priedą***). Penkiose iš šių valstybių narių Audito Rūmai atliko auditą vietoje. Šio audito metodas ir metodika apžvelgti ***IV priede***.

21. Šio audito kriterijai, pagal kuriuos vertinamas Komisijos darbas, yra pagrįsti tikrinimo procedūrų gerosios praktikos sąvadu, Audito Rūmų sudarytu atsižvelgiant į ES taisykles ir atitinkamus vidaus kontrolės principus[15].

22. Ši praktika, be kita ko, apima:

- kokybinį rizikos vertinimą ir sąnaudų ir naudos analizę nustatant tikrinimo prioritetus ir jį planuojant;
- išrinktų rizikingų ir reikšmingų BNPj komponentų išsamų tikrinimą[16];
- išsamias, skaidrias ir nuoseklias atlikto tikrinimo darbo ataskaitas.

[13] ES-10 valstybių narių turimi tik 2004–2007 m. laikotarpio BNPj duomenys. Bulgarijos ir Rumunijos BNPj Eurostatas baigė tikrinti tik 2013 m. sausio mėn., todėl šios valstybės narės į auditą neįtrauktos.

[14] 2008–2010 m. BNPj duomenys į šį Audito Rūmų auditą neįtraukti, nes pradėjus auditą jie dar nebuvo patvirtinti.

[15] *Treadway* komisijos rėmimo organizacijų komiteto (angl. COSO) sistema, kuria Komisija grindžia savo priežiūros ir kontrolės sistemas.

[16] Ši sąvoka apima Audito Rūmų patikras, kurios skiriasi nuo tiesioginio tikrinimo – Komisijos atliekamo darbo. Šie tikrinimai yra panašūs, nors „išsamaus tikrinimo“ apimtis ir tikslai yra platesni negu „tiesioginio tikrinimo“. Nė viena iš šių kontrolės procedūrų neapima savarankiško BNPj komponentų apskaičiavimo.

23. Ji yra išsamiau apibendrintai apžvelgta „Audito Rūmų kontrolės modelyje“ (žr. ***V priedą***).

PASTABOS

GALIMA TIKĖTIS, KAD DĖL KOMISIJOS TIKRINIMO PAGERĖS VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ DUOMENŲ KOKYBĖ, TAČIAU...

24. Komisija apsilankė ES-25 valstybėse narėse ir patikrino jų BNPj inventorius 2007 m. pradžioje – 2012 m. pradžioje. Buvo parengta daug konkrečių išlygų, galima tikėtis, kad dėl to pagerės valstybių narių BNPj duomenų kokybė.

...TIKRINIMAS NEBUVO TINKAMAI STRUKTŪRIZUOTAS IR TIKSLINGAS, NES...

25. Audito Rūmai pateikė tolesnes pastabas remdamiesi savo turima BNPj duomenų tikrinimo gerąja praktika (žr. 21–23 dalis). Pateiktos pastabos yra susijusios su tikrinimo strategija (metodu), tikrinimo procesu ir ataskaitų teikimu.

...EUROSTATAS SAVO DARBO DERAMAI NEPLANAVO IR NENUSTATĖ JO PRIORITETŲ

26. Būtina sėkmingo tikrinimo metodo dalis yra planavimas užtikrinant, kad ištekliai būtų skiriami svarbiausioms prioritetinėms sritims. Tai yra itin svarbu tokioje sudėtingoje kaip nacionalinių sąskaitų statistikos srityje, kurioje tinkamai įvertinti duomenų rengimo proceso taikant kompleksinį metodą neįmanoma, nes tam trūksta išteklių.

27. Audito Rūmai taikė „tikslinį metodą“, pagal kurį kriterijai, taikomi prioritetinėms tikrinimo sritims nustatyti, yra pagrindžiami su nacionalinių sąskaitų parengimu susijusios kokybinės rizikos vertinimu (žr. 31 ir 32 dalis) ir sąnaudų ir naudos analize (žr. 33–36 dalis).

28. Audito Rūmų nuomone, Komisija savo atliekamo valstybių narių BNPj duomenų tikrinimo deramai neplanuoja ir nenustato jo prioritetų pagal ekonomiškumo principą, kurį taikant būtų atsižvelgta į kiekvieno BNPj komponento reikšmingumą ir su jo skaičiavimu susijusios rizikos kokybinį vertinimą. Eurostatas aiškiai ir laiku BNPj Komitetui nepranešė apie atvejus, kuomet ketinama taikyti sąnaudų ir naudos principą[17].

[17] Žr. BNPj reglamento 5 straipsnio 2 dalies b punktą.

29. 2011 m. rugpjūčio mėn. Eurostato vidaus audito padalinys[18] taip pat išreiškė susirūpinimą dėl to, kad planuojant tikrinimus nepakankamai dėmesio skiriama rizikai. Jis rekomendavo planavimo procese naudoti rizikos matricą, be kita ko, išrinkti komponentus, kuriuos reikia patikrinti tiesiogiai, ir nustatyti problemas atliekant valstybių narių ir laikotarpių lyginamąją analizę. Ši rekomendacija nebuvo įvykdyta iki 2013 m. rugsėjo mėn.

30. Siekdami įsitikinti, ar taikant jų tikslinį metodą padidėtų Komisijos tikrinimo sistemos veiksmingumas, Audito Rūmai palygino Eurostato tikrinimo rezultatus su savo audito darbu dešimtyje atrinktų valstybių narių, kaip aprašyta tolesniuose skyriuose (žr. 37–76 dalis).

SU BNPJ KOMPONENTAIS SUSIJUSI RIZIKA NĖRA TINKAMAI VERTINAMA

31. Audito Rūmai atliko dešimties pasirinktų valstybių narių kokybinį rizikos vertinimą daugiausia remdamiesi kokybiniu jų BNPj inventoriuose pateiktų šaltinių ir metodų aprašymu. Taip nustatyti BNPj komponentai, kuriuos rengiant labiau rizikuojama neatitikti ESS 95.

32. Naudota rizikos vertinimo matrica ir jos taikymo rezultatai atitinkamai pateikti ***VI*** ir ***VII prieduose***. Eurostate tokios sistemingos praktikos nebūta.

SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖ NĖRA TINKAMAI TAIKOMA

33. Planuodami savo audito darbą ir nustatydami jo prioritetus Audito Rūmai atliko sąnaudų ir naudos analizę. Ji pagrįsta kokybiniu rizikos vertinimu, kurį atliekant taip pat atsižvelgta į santykinį BNPj komponentų dydį visoje ekonomikoje. Gauti rezultatai pateikti ***VIII priede***.

[18] Vidaus audito skyrius (VAS).

34. Taikant gautą rizikos dydžio rodiklį nustatoma, kokia pirmumo tvarka reikia tikrinti kiekvienos valstybės narės BNPj komponentus, ir galima lengviau palyginti valstybės narės įvairių laikotarpių ir (arba) valstybių narių duomenis. Todėl Audito Rūmai atrinko BNPj komponentus, kurie turi būti ištirti atliekant išsamų tikrinimą ir (arba) dokumentų patikrą valstybėse narėse. Audito Rūmai nustatė, kad Eurostatas tiesiogiai tikrino tik vieną iš BNPj komponentų, kurio rizikos dydžio rodiklis buvo didžiausias; tai parodė Audito Rūmų atlikta sąnaudų ir naudos analizė dešimtyje išrinktų valstybių narių[19].

35. Savo atliktos sąnaudų ir naudos analizės rezultatus Audito Rūmai palygino su BNPj komponentais, dėl kurių Eurostatas pranešė apie „A grupės rekomenduojamus veiksmus[20]“, galinčius turėti reikšmingą poveikį skaičiuojant BNPj, ir su visais komponentais, dėl kurių Eurostatas atliko tiesioginį tikrinimą dešimtyje atitinkamų valstybių narių.

36. Atlikus šią lyginamąją analizę nustatyta, kad Eurostato tikrinimas Lenkijoje apėmė tik daugumos reikšmingų ir rizikingų BNPj komponentų suvestinę. Kitose devyniose išrinktose valstybėse narėse Eurostatas nereikalavo tobulinti ir (arba) paaiškinti duomenų rengimo proceso ir neatliko tiesioginio tikrinimo šiose keturiose reikšmingose srityse (kurių rizikos dydžio rodiklis viršijo orientacinę ribą – 5):

- apdirbamoji pramonė – NACE D sekcija (1 red.), sudaranti 12–21 % jų BNPj;
- didmeninė ir mažmeninė prekyba kartu su remonto paslaugomis – NACE G sekcija (1 red.)[21], sudaranti 10–12 % jų BNPj;
- nekilnojamojo turto, nuomos ir kita verslo veikla – NACE K sekcija (1 red.)[22], sudaranti 14–18 % jų BNPj; ir
- mokesčiai atėmus subsidijas produktams[23] – 10–13 % jų BNPj.

[19] Belgijoje – nekilnojamojo turto, nuomos ir kitos verslo veiklos (NACE K sekcija, 1 red.) sričių duomenų.

[20] Tokie veiksmai yra susiję su statistikos metodų tobulinimu, šaltinių išsamumu bei atnaujinimu ir pastangomis atitikti ESS 95. Atliekant šią analizę neatsižvelgta į B, C, D ir E grupių rekomenduojamus veiksmus ir į bendrąsias problemas (nepriskirtas rekomenduojamiems A grupės veiksmams).

[21] Belgijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Nyderlanduose ir Austrijoje.

[22] Ispanijoje, Italijoje, Austrijoje ir Švedijoje.

[23] Belgijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

...EUROSTATAS VALSTYBĖMS NARĖMS NETAIKĖ NUOSEKLAUS TIKRINIMO METODO

37. Taikant kontrolės procedūras pagal Komisijos įgaliojimus reikėtų užtikrinti, kad Eurostato tikrinimai valstybėse narėse būtų atliekami pagal nuoseklų metodą, t. y. vienodai intensyvūs ir išsamūs.

38. Apžvelgę, kaip Eurostatas tikrino dešimties išrinktųjų valstybių narių BNPj inventorius, Audito Rūmai nustatė, kad Eurostatas nenuosekliai taikė savo kontrolės procedūras valstybėse narėse.

PAGAL BNPJ INVENTORIŲ VERTINIMO KLAUSIMYNĄ ATLIKTOS PATIKROS NEPAKANKAMAI PATVIRTINAMOS DOKUMENTAIS

39. Eurostato atlikti tikrinimai nebuvo tinkamai patvirtinti dokumentais. Todėl Audito Rūmai negalėjo visapusiškai įvertinti, ar Komisijos kontrolės procedūros nuosekliai taikytos valstybėse narėse ir ar tinkamai atlikta Komisijos valdymo priežiūra:

- į kai kuriuos BIVK klausimus nebuvo atsakyta[24];
- atsakymai į BIVK klausimus nebuvo vienodai išsamūs[25];
- ne visada pavyko įžvelgti aiškų ryšį tarp BIVK ir rekomenduojamų veiksmų, apie kuriuos pranešta Eurostato tikrinimų ataskaitose[26]; ir
- Eurostato tolesnės šių rekomenduojamų veiksmų priežiūros nepavyko patikrinti tais atvejais, kai atitinkamas žurnalas nebuvo atnaujintas ir (arba) nebuvo pakankamai išsamus[27].

[24] Neatsakyta į daugiau kaip 20 klausimų apie Lenkiją ir Jungtinę Karalystę.

[25] Nepakankamai išsamiai atsakyta į Belgijai, Prancūzijai, Italijai ir Nyderlandams skirtus klausimus.

[26] Belgijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Nyderlanduose.

[27] Belgijoje, Ispanijoje, Italijoje ir Nyderlanduose.

TIESIOGINIO TIKRINIMO PROCEDŪROS TRŪKUMAI

40. BNPj komiteto priimtose gairėse pateikti keli bendrieji kriterijai, kaip atrinkti, kurie BNPj komponentai turi būti tikrinami tiesiogiai[28]. Tačiau nepateikta gairių, kaip tokius kriterijus taikyti. Eurostatas savo analizės sritis kiekvienoje valstybėje narėje rinkosi skirtingai, todėl nebuvo vadovaujamasi nuosekliu metodu.

41. Aštuoniose iš dešimties į šį auditą įtrauktų valstybių narių[29] neturėta įrodymų, kad Eurostatas buvo patikrinęs NSI atliktas patikras pagal įvesties duomenis, naudotus pasirinktiems komponentams įvertinti. Todėl abejojama, ar nacionalinių sąskaitų rengimo priežiūros ir kontrolės sistemos šiose NSI buvo Eurostato tinkamai įvertintos.

42. Eurostato atlikto tiesioginio tikrinimo teisinis pagrindas – BNPj reglamentas[30]. Turint omenyje tiesioginio tikrinimo tikslus ir mastą, Audito Rūmų nuomone, tinkamesnis teisinis pagrindas būtų buvęs Nuosavų išteklių reglamentas[31]. Jame nenumatytas kitų valstybių narių NSI dalyvavimas per tikrinimus ir nustatyti konkretūs terminai, per kuriuos turi būti pateiktos oficialios Komisijos ataskaitos ir valstybių narių atsakymai[32]. Per pastarąjį tikrinimo ciklą Eurostatas šiuo teisiniu pagrindu nesivadovavo.

TRŪKSTA KRITERIJŲ, PAGAL KURIUOS TURĖTŲ BŪTI NUSTATOMOS SPECIALIOSIOS IŠLYGOS VALSTYBĖMS

43. Eurostatas nenustatė jokių kriterijų, kaip nuspręsti, dėl kurių vertinimo ataskaitose pateiktų rekomendacijų (žr. 79–82 dalis) reikėtų daryti specialiąsias išlygas valstybėms. Jis nesistengė apskaičiuoti, kokį poveikį BNPj gali turėti taisomieji veiksmai, kurių privaloma imtis darant išlygas. Todėl neįmanoma įvertinti, ar ES-25 valstybėms narėms nustatytos 103 specialiosios išlygos (žr. ***IX priedą***) atitinka ekonomiškumo principą (žr. 28 dalį).

44. 62–64 dalyse aprašyti atvejai, kai Komisija nenuosekliai nustatė specialiąsias išlygas valstybėms.

[28] Nustatant, kuriuos komponentus reikėtų tikrinti tiesiogiai, galima atsižvelgti į šiuos kriterijus: skirti dėmesio pagrindinėms BNPj nustatymo ir įvertinimo proceso dalims; įtraukti tokius skaičiavimus, kai reikia atlikti kelis patikslinimus; atsižvelgti į galimas rizikingas proceso sritis.

[29] Visose, išskyrus Austriją ir Lenkiją.

[30] „Informaciniai vizitai“ pagal 6 straipsnį.

[31] „Kontroliniai vizitai“ pagal 19 straipsnį.

[32] Trys mėnesiai Komisijai ir trys – valstybėms narėms.

NETINKAMAI NUSTATYTOS BENDRAI TAIKOMOS SPECIALIOSIOS IŠLYGOS

45. Komisija nustatė šešias „bendrai taikomas“[33] specialiąsias išlygas, nors BNPj komiteto procedūrose tai nėra aiškiai numatyta. Šias išlygas sudaro Komisijos nustatyti punktai, apie kuriuos pranešama visoms valstybėms narėms siekiant, kad Eurostatas galėtų palyginti jų duomenų rengimo principus, taigi būtų galima geriau įvertinti BNPj.

46. Audito Rūmai nustatė atvejų, kai tokios išlygos buvo nepagrįstos, nes atitinkami duomenų rengimo principiniai klausimai nebuvo aktualūs kai kurioms valstybėms narėms (pavyzdžiui, dėl bendros nuosavybės būstų apskaitos, 14 valstybių narių pareiškus, kad jose susijusių operacijų nebuvo[34]) ir neturėjo reikšmingo poveikio nacionalinių sąskaitų kokybei (pavyzdžiui, vykdant materialinės bazės beveik ar visai neturinčių subjektų apskaitą, – jų numatomas poveikis BNPj yra ribotas ir daugiausia aktualus mažoms valstybėms narėms).

...EUROSTATAS NEPAKANKAMAI DIRBO VALSTYBIŲ NARIŲ LYGMENIU

47. Eurostatas turėtų pakankamai dirbti NSI lygmeniu, kad aprėptų svarbiausią su nacionalinių sąskaitų rengimu susijusią riziką (žr. ***VI priedą***), taip pat kad galėtų tinkamai įvertinti BNPj duomenų kokybę valstybėse narėse.

RIBOTAS EUROSTATO ATLIEKAMO BNPJ INVENTORIŲ TIKRINIMO MASTAS

48. Eurostato dokumentuose pateiktų įrodymų nepakanka įsitikinti, kad svarbiausi duomenų rengimo aspektai buvo pakankamai išsamiai patikrinti, kaip paaiškinta toliau.

[33] Tarpvalstybinės nuosavybės pajamos, netiesiogiai apskaičiuotos finansinio tarpininkavimo paslaugos (NAFTAP), neteisėtos veikos, automobilių atidavimo į metalo laužą programos, bendros nuosavybės būstai ir materialinės bazės beveik ar visiškai neturintys subjektai.

[34] Belgija, Bulgarija, Estija, Graikija, Prancūzija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Nyderlandai, Rumunija, Slovėnija ir Jungtinė Karalystė.

NEPAKANKAMAI PATIKRINTI ĮMONIŲ REGISTRAI (ĮR) IR VALDŽIOS SEKTORIAUS (VS) INSTITUCINIŲ VIENETŲ BEI OPERACIJŲ KLASIFIKAVIMAS

49. Rengiant nacionalines sąskaitas labai svarbu ĮR kokybė[35] ir turėti išsamius duomenis, kad būtų galima teisingai suklasifikuoti institucinius vienetus ir operacijas. Už ĮR išsamumo tikrinimą, taip pat rinkos ir ne rinkos kriterijų taikymą[36] ir valdžios institucinio sektoriaus operacijų klasifikavimą atsako kiti Eurostato departamentai, o ne tas, kuris įgaliotas tikrinti BNPj duomenis dėl nuosavų išteklių.

50. Kalbant apie dešimtį išrinktų valstybių narių, nebuvo įrodymų, kad už jų BNPj duomenų tikrinimą atsakingas Eurostato padalinys pakankamai patikrino šiuos aspektus pats atlikdamas patikras arba peržiūrėdamas kitų atsakingų padalinių darbo rezultatus. Todėl į susijusią riziką rengiant nacionalines sąskaitas nebuvo tinkamai atsižvelgta dėl nepakankamai koordinuojamo Eurostato padalinių darbo.

51. Tuo įsitikinta, kai Vokietijos nacionalinės sąskaitos nepakankamai patikslintos (remiantis iki šiol naudojama daugiau nei 20 metų senumo informacija) atsižvelgiant į prastą ĮR kokybę (žr. ***1 lentelės*** 2 punktą) ir kai valstybinių ligoninių klasifikavimas Austrijoje ir dalies jų pajamų apskaita neatitiko ESS 95.

52. Po vizitų Austrijoje 2007–2012 m. už perviršinio deficito procedūrą (PDP) atsakingas Eurostato padalinys nurodė, kad NSI galėjo netinkamai taikyti rinkos ir ne rinkos kriterijus, skirtus valstybinėms ligoninėms suklasifikuoti nacionalinėse sąskaitose. Į šią pastabą neatsižvelgė Eurostato padalinys, kuris atsako už BNPj duomenų tikrinimą nuosavų išteklių reikmėms. Komisijai šiuo atveju derėjo daryti specialiąją išlygą šiai valstybei.

[35] ĮR pateikta informacija apie ekonomiškai aktyvių statistinių vienetų visumą, jų vietos vienetus, tas įmones sudarančius juridinius vienetus ir įmonių grupes. ĮR turėtų būti reguliariai atnaujinamas. Rengiant BNPj duomenis, taikant gamybos metodą reikėtų pradėti nuo ĮR įmonių tiriamosios visumos analizės.

[36] Žr. ESS 95 3.27–3.37 dalis. Ypač jeigu mažiau kaip 50 % gamybos sąnaudų dengiama iš prekybos, institucinis vienetas yra ne rinkos gamintojas ir gali būti priskirtas valdžios sektoriui (VS).

53. Per dokumentų patikrą Audito Rūmai nustatė, kad Austrijos valdžios sektoriaus skiriamos lėšos šių ligoninių veiklos nuostoliams padengti įrašomos į apskaitą kaip subsidijos produktams, skiriamos už sveikatos priežiūros srities paslaugų teikimą. Jos sudaro apie 1,5 % BNPj per metus[37]. ESS 95[38] neleidžiama mokėjimų už paslaugas, teikiamas dėl socialinės rizikos ar reikmių, įtraukti į apskaitą kaip subsidijų. Eurostatas konkrečiai nepatikrino šio BNPj komponento, kad galėtų įvertinti, ar ši operacija apskaitoje turėjo būti priskirta socialiniams pervedimams natūra. Taip ją perklasifikavus Austrijos BNPj įvertis labai padidėtų.

NEPAKANKAMAI ĮRODYMAIS PAGRĮSTAS IR (ARBA) RIBOTO MASTO EUROSTATO TIKRINIMAS

54. Dėl Eurostato turimų Belgijos, Italijos ir Nyderlandų kontrolės dokumentų kokybės Audito Rūmai negalėjo išsamiai patikrinti atlikto darbo. Nebuvo įmanoma įvertinti, ar tikrindama pasirinktus šių trijų valstybių narių BNPj komponentus Komisija taikė kurias nors iš pagrindinių Audito Rūmų nustatytų kontrolės priemonių.

55. Todėl abejotina, ar Eurostatas tenkina vidaus kontrolės standartų (VKS) reikalavimus, pagal kuriuos atliktą darbą būtina tinkamai patvirtinti dokumentais ne tik tam, kad būtų įmanoma tinkama valdymo priežiūra, bet ir ilgalaikiam veiklos tęstinumui užtikrinti[39].

56. Be to, dešimtyje Audito Rūmų patikrintų valstybių narių Eurostatas nesvarstė šių klausimų:

- kitų šaltinių prieinamumo ir galimybės jais naudotis duomenų rengimo procese vertinimas;
- vienetų klasifikavimas ne valdžios sektoriuje (VS), o kituose instituciniuose sektoriuose[40];
- rėmimasis valdžios sektoriaus deficito ir skolos vadovo rekomendacijomis ir (arba) Pinigų, finansų ir mokėjimų balanso statistikos komiteto (PFMBSK) pateiktomis nuomonėmis, kai tai tinka nustatant bendrąjį vidaus produktą (BVP) ir BNPj.

Išsprendus šiuos tris klausimus pagerėtų nacionalinių sąskaitų rengimo procedūrų kokybė, taigi nuo to priklausytų BNPj duomenų įvertinimas.

[37] Apskaičiuota remiantis Eurostato paskelbtais 2004–2007 m. duomenimis.

[38] Žr. 4.38 dalį, pagal kurią subsidijoms nepriskiriami: „j) valdžios sektoriaus mokėjimai rinkos gamintojams, skirti iš dalies ar visiškai sumokėti už prekes ir paslaugas, kurias šie rinkos gamintojai tiesiogiai individualiai teikia teisę jas gauti turintiems namų ūkiams dėl socialinės rizikos ar reikmių (žr. 4.84 dalį). Šie mokėjimai priskiriami valdžios sektoriaus individualaus vartojimo išlaidoms, vėliau – socialiniams pervedimams natūra ir namų ūkių faktiniam individualiam vartojimui."

[39] Ypač VKS Nr. 9 „Valdymo priežiūra" ir Nr. 10 „Veiklos tęstinumas". Žr. Komisijos komunikatą „Vidaus kontrolės standartų ir pamatinės sistemos peržiūra – kontrolės veiksmingumo stiprinimas", SEC(2007)1341, 2007 10 16.

[40] Visų pirma ne finansų bendrovių, namų ūkių (NŪ) ir namų ūkiams paslaugas teikiančių ne pelno institucijų (NŪPTNPI). Pastarojo sektoriaus klasifikavimui buvo skirtas deramas dėmesys Jungtinėje Karalystėje, Komisijai nustačius specialiąją išlygą.

EUROSTATAS NENUSTATĖ PROBLEMŲ DĖL ATITIKTIES ESS 95 IR NACIONALINĖSE SĄSKAITOSE PATEIKTŲ ĮVERTINIMŲ KOKYBĖS

57. Penkiose iš dešimties valstybių narių Audito Rūmai atliko auditą vietoje. Per šį auditą nustatyta problemų, kurių nenustatė Eurostatas, dėl atitikties ESS 95 ir dėl nacionalinėse sąskaitose pateiktų įvertinimų patikimumo, palyginamumo ir išsamumo. ***1 lentelėje*** apžvelgti svarbiausi nustatyti faktai ir pateikta informacija apie galimą susijusių būtinų patikslinimų poveikį (kai jį įmanoma išreikšti kiekybiškai) ir rizikingų komponentų santykinį dydį (kai poveikis kokybiškai neišreiškiamas[41]). Ši informacija Audito Rūmų gauta išsamiai patikrinus atrinktus BNPj komponentus ir apima NSI pateiktais duomenimis[42] pagrįstą vertinimą nepateikiant jokių alternatyvių statistinių įverčių.

58. Pagal kiekvieną pastabą, kuri kiekybiškai neišreikšta, su rizika siejama BNPj dalis yra atitinkamo komponento santykinis dydis ekonomikoje. Audito Rūmai nustatė dvi reikšmingumo ribas: kiekybiškai išreikštų pastabų – kai reikiamų patikslinimų galimas poveikis viršija 0,2 % BNPj, kiekybiškai neišreikštų pastabų – kai santykinis rizikingų BNPj komponentų dydis viršija 0,5 % BNPj.

[41] Tai reiškia, kad nežinomas jų poveikis BNPj.

[42] Jie apskritai yra susiję su pastarųjų lyginamųjų ar ataskaitinių metų BNPj nustatymu.

1 LENTELĖ

AUDITO RŪMŲ NUSTATYTŲ FAKTŲ GALIMAS POVEIKIS VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ KOKYBEI

Pastabos	Papildomas konkrečios valstybės aprašymas, poveikio BNPj vertinimas ir (arba) kokia BNPj dalis siejama su rizika				
	Vokietija	Ispanija	Prancūzija	Italija	Jungtinė Karalystė
1. Netinkama žemės rentos apskaita nacionalinėse sąskaitose	Žemės renta kai kuriais atvejais neišskaičiuota iš tarpinio vartojimo (TV)	Žemės renta kai kuriais atvejais neišskaičiuota iš tarpinio vartojimo ir produkcijos	Netaikoma	Žemės renta neišskaičiuota iš produkcijos (Komisijos nustatyta išlyga netaikoma)	Netaikoma
	Nereikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 0,05 %)	Nereikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 0,15 %)		Nereikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 0,15 %)	
2. Patikslinimai dėl finansinių metų atskyrimo grindžiami pasenusiomis prielaidomis arba nedaroma principinių patikslinimų	Produkcijos savo sąskaita, nedidelių įrankių ir įmonių registro (ĮR) patikslinimai dėl finansinių metų atskyrimo pagrįsti pasenusiomis prielaidomis	Netaikoma	Netaikoma	Netaikoma	Principiniai patikslinimai nedaromi dėl nedidelių įrankių, profesinės sveikatos ir personalo mokymo išlaidų, darbuotojų kelionių ir pragyvenimo išlaidų
	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 0,73 %)				Kiekybiškai neįvertinamas nustatytas faktas
3. Šešėlinės ekonomikos įvertinimo nepakankama aprėptis arba trūkumai	Nepakankamai atsižvelgiama į klaidingus pranešimus, neregistruotus vienetus ir mokestinį sukčiavimą	Nepakankamai atsižvelgiama į klaidingus pranešimus ir sukčiavimą PVM be bendrininkavimo	Siekiant išsamumo daromas patikslinimas dėl neregistruotų vienetų pagrįstas pasenusiomis prielaidomis ir nepatvirtintas dokumentais	Siekiant išsamumo dėl neregistruoto darbo ir klaidingų pranešimų daromų patikslinimų įvertinimo trūkumai	Neįvertinta (dėl esamos Komisijos nustatytos specialiosios išlygos šiuo klausimu)
	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 1,59 %)	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 6,31 %)	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 0,74 %)	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 11,81 %)	
4. Netinkama ES dotacijų apskaita nacionalinėse sąskaitose	–	Neįvertinta (dėl esamos Komisijos nustatytos specialiosios išlygos šiuo klausimu)	–	–	–
	Nereikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra +0,11 %)		Nereikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra +0,09 %)	Nereikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra +0,11 %)	Nereikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra +0,11 %)
5. Nepakankamai kokybiški paskirstymo maržos įvertinimai	Paskirstymo maržos produktams skaičiuojamos ne pagal Bendrojo nacionalinio produkto komiteto rekomenduojamą metodą	Netaikoma	Netaikoma	Netaikoma	Netaikoma
	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 10,60 %)				

Kiekybiškai neišreikštos pastabos

Kiekybiškai išreikštos pastabos

Neįvertinamos pastabos

1 LENTELĖ

Pastabos	Papildomas konkrečios valstybės aprašymas, poveikio BNPj vertinimas ir (arba) kokia BNPj dalis siejama su rizika				
	Vokietija	Ispanija	Prancūzija	Italija	Jungtinė Karalystė
6. Nepakankamai kokybiški nuomos (NACE K sekcija, 1 red.) įvertinimai	Finansinės nuomos apskaita	Neįvertinta programinės įrangos gamyba ne rinkos gamintojų savo galutiniam naudojimui	Nustatytas per mažas būsto paslaugų tarpinis vartojimas (TV)	Nustatytas per mažas būsto paslaugų tarpinis vartojimas	Netaikoma
	Nereikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 0,29 %)	Nereikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra +0,01 %)	Reikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra -1,18 %)	Reikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra -1,50 %)	
7. Nepakankamai kokybiški sveikatos priežiūros ir socialinio darbo (NACE N sekcija, 1 red.) įvertinimai	Neįvertinta	Nepakankamai kokybiški rinkos gamintojų, išskyrus ligonines, įvertinimai	Socialinio darbo srities veiklos įvertinimo trūkumai	Neįvertinta	Neįvertinta
		Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 1,77 %)	Nereikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra +0,15 %)		
8. NŪPTNPI klasifikavimas ir vertinimas neatitinka ESS 95 (bendroji pridėtinė vertė arba išlaidos)	–	–	–	Netaikoma	Netaikoma Neįvertinta (dėl esamos Komisijos nustatytos specialiosios išlygos šiuo klausimu)
	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 1,78 %)	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 0,87 %)	Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 0,73 %)		
9. Netinkama ar netiksli pajamų, mokesčių ir subsidijų apskaita	Neįvertinta	Neįvertinta	Netinkama kelių mokesčio ir savivaldybių pajamų apskaita	Neįvertinta	Nenuosekli mokesčių ir subsidijų produktams apskaita dėl duomenų rengimo procedūros trūkumų, kai nuo produkcijos gamintojo kainomis pereinama prie bazinių kainų
			Nereikšmingas nustatytas faktas (poveikis BNPj yra +0,04 %)		Reikšmingas nustatytas faktas (su rizika siejama BNPj dalis – 6,87 %)
Bendras poveikis BNPj (kiekybiškai išreikštų pastabų)	**+0,11 %**	**+0,01 %**	**-0,90 %**	**-1,39 %**	**+0,11 %**

Kiekybiškai neišreikštos pastabos Kiekybiškai išreikštos pastabos Neįvertinamos pastabos

Šaltinis: Europos Audito Rūmai (remiantis jų išsamiu BNPj komponentų patikrinimu).

KOMISIJOS NENUSTATYTOS SPECIALIOSIOS IŠLYGOS VALSTYBĖMS

59. Remiantis Audito Rūmų nustatytomis ribomis, Komisijai derėjo daryti specialiąsias išlygas dėl šių problemų:

- pasenusiomis prielaidomis grindžiami patikslinimai (vis dar naudojama daugiau nei 20 metų senumo informacija) Vokietijoje. Šios prielaidos iš viso sudarė 0,73 % Vokietijos BNPj;
- nepakankama šešėlinės ekonomikos vertinimo aprėptis[43] Vokietijoje ir Ispanijoje, šio komponento įvertinimo trūkumai Prancūzijoje ir Italijoje;
- nepakankamai kokybiški paskirstymo maržų įvertinimai Vokietijoje;
- nepakankamai kokybiški nuomos paslaugų įvertinimai Prancūzijoje[44] ir Italijoje;
- nepakankamai kokybiški sveikatos priežiūros ir socialinio darbo įvertinimai Ispanijoje (didelė šių įvertinimų dalis buvo pagrįsta 2000 m. apklausa, skirta tik Madrido regionui, kurio reprezentatyvumas nebuvo vertinamas);
- namų ūkiams paslaugas teikiančių ne pelno institucijų (NŪPTNPI) klasifikavimas ir vertinimas ne visiškai atitinka ESS 95 Vokietijoje, Ispanijoje ir Prancūzijoje (šio sektoriaus bendroji pridėtinė vertė ar išlaidos sudaro 0,7 % ir 1,8 % šių valstybių narių BNPj); ir
- nenuosekli mokesčių ir subsidijų produktams apskaita vertinant produkciją Jungtinėje Karalystėje.

ŠEŠĖLINĖS EKONOMIKOS ĮVERTINIMŲ VALSTYBĖSE NARĖSE NEĮMANOMA VISAPUSIŠKAI PALYGINTI

60. Penkiose valstybėse narėse, kuriose atliktas auditas vietoje, šešėlinei ekonomikai įvertinti taikomų duomenų rengimo procedūrų neįmanoma visapusiškai palyginti, nes jos ne visada atitinka Komisijos pateiktas gaires dėl išsamumo[45].

61. Turint omenyje NSI įvertintus aukštus šešėlinės ekonomikos lygius (1–12 % BNPj), šių vertinimų kokybės pagerinimas būtų reikšmingai paveikęs BNPj. Tačiau šio poveikio neįmanoma išreikšti kiekybiškai.

[43] Valstybių buhalteriams itin svarbu užtikrinti, kad ekonominė veikla būtų vertinama visapusiškai, įtraukiant veiklą, kuri yra slapta (t. y. „šešėlinė ekonomika“), ir veiklą, kuri paprasčiausiai laikoma neoficialia.

[44] Įvertintas tarpinis namų ūkių vartojimas sudarė 3,3 % produkcijos, o kituose instituciniuose sektoriuose taikyta norma viršijo 15 %. Toks didelis skirtumas rodo, kad yra šio komponento parengimo sunkumų).

[45] Visų pirma 1994 m. vasario 22 d. Komisijos sprendimą 94/168/EB, Euratomas dėl priemonių, kurių reikia imtis įgyvendinant Tarybos direktyvą 89/130/EEB, Euratomas dėl bendrojo nacionalinio produkto rinkos kainomis įvertinimo suderinimo (OL L 77, 1994 3 19, p. 51), 1998 m. liepos 24 d. Komisijos sprendimą 98/527/EB, Euratomas dėl vengiamo mokėti PVM įvertinimo nacionalinėse sąskaitose (teorinių PVM pajamų ir faktiškai gautų PVM pajamų neatitikimo) (OL L 234, 1998 8 21, p. 39) ir BNPj komiteto 2005 m. liepos mėn. dokumentą Nr. 50 „Eurostato lentelių metodo taikymas gairėms dėl išsamumo“.

KOMISIJOS ATLIEKAMAS SPECIALIŲJŲ IŠLYGŲ NUSTATYMAS NE VISUOMET BUVO NUOSEKLUS

62. ***1 lentelėje*** nustatyti nereikšmingais laikomi faktai parodo mažiau rimtas problemas, dėl kurių, Audito Rūmų nuomone, specialiųjų išlygų nustatyti nebūtina. Nepaisant to, reikia pažymėti, kad dėl kai kurių iš šių punktų Komisija nustatė specialiąją išlygą valstybei narei nepatikrinusi, ar ta pati duomenų rengimo problema yra ir kitose valstybėse narėse, kad būtų užtikrintas vienodas požiūris į jas.

63. Komisijai nederėjo daryti išlygų dėl šių punktų arba derėjo nustatyti išlygas visoms valstybėms narėms, kurios turėjo atlikti patikslinimus. Toliau pateikta pavyzdžių, kada Komisija nenuosekliai nustatė specialiąsias išlygas valstybėms (žr. ***IX priedą***):

- Ispanijai nustatyta išlyga dėl netinkamos nedidelių įrankių apskaitos nacionalinėse sąskaitose, tačiau jokių išlygų nedaryta Jungtinei Karalystei, turėjusiai panašių šio komponento apskaitos problemų;
- kita išlyga Ispanijai nustatyta dėl ES dotacijų apskaitos, nors jokių išlygų nedaryta taip pat šių operacijų į apskaitą tinkamai neįtraukusioms Vokietijai, Prancūzijai, Italijai ir Jungtinei Karalystei;
- Italijai nustatyta išlyga[46] dėl žemės rentos apskaitos, nors jokių išlygų nedaryta taip pat šios rentos į apskaitą tinkamai neįtraukusioms Vokietijai ir Ispanijai; ir
- Lenkijai nustatyta išlyga dėl savo galutiniam naudojimui skirtos programinės įrangos neįvertinimo, nors jokių išlygų nedaryta Ispanijai, kuri taip pat tinkamai neapskaito šios rūšies programinės įrangos, skirtos ne rinkos gamintojams.

64. Šių problemų nebūtų buvę, jei Komisija būtų nustačiusi kriterijus, pagal kuriuos reikėtų daryti specialiąsias išlygas valstybėms (žr. 43 dalį), ir valstybių narių lygmeniu įdėjusi pakankamai darbo, kad būtų išvengta nenuoseklumų.

[46] Vis dėlto ši Komisijos išlyga neapėmė žemės rentos išskaičiavimo iš gamybos.

ATLIEKANT TIKSLINGESNĮ TIKRINIMĄ PASIKEISTŲ SANTYKINIS VALSTYBIŲ NARIŲ ĮNAŠŲ DYDIS

65. ***1 lentelėje*** Audito Rūmai įvertino ESS 95 netinkamo taikymo ir 19 išrinktų BNPj komponentų kokybės trūkumo penkiose valstybėse narėse rezultatus. Šios nacionalinių sąskaitų duomenų rengimo problemos nepadarė poveikio bendriems BNPj pagrįstiems nuosaviems ištekliams, iš kurių finansuojamas ES biudžetas[47], tačiau jos yra reikšmingos skaičiuojant kiekvienos valstybės narės įnašo dydį.

66. Valstybių narių, kuriose atliktas auditas, kasmetiniai įnašai 2002–2007 m. laikotarpiu būtų buvę kitokie, jei būtų tinkamai taikoma ESS 95 ir įvertinimų kokybė būtų patenkinama. Kadangi Komisija nedarė jokių išlygų dėl šių problemų, ji nebegali atsižvelgti į atitinkamą poveikį biudžetui patikslindama BNPj likučius. Vis dėlto remiantis Audito Rūmų atliktu darbu neįmanoma nustatyti, kokie turėjo būti tie įnašai:

- kiekybiškai išreikštų pastabų galimas poveikis aplankytų valstybių narių metiniams įnašams į biudžetą siekė nuo +0,4 iki -1,1 %. Todėl galima manyti, kad nebūtų reikėję keisti jokių kitų BNPj komponentų šiose penkiose valstybėse narėse ar kitų 22 valstybių narių BNPj įverčių;
- trūkumai, dėl kurių pateiktos kiekybiškai neišreikštos pastabos, taip pat gali paveikti valstybių narių įnašų skaičiavimą – jų poveikio iš esmės neįmanoma patikimai įvertinti.

67. Todėl Audito Rūmams patikrinus išrinktus penkių valstybių narių BNPj komponentus įrodyta, kad tikslingesnis tikrinimas galėtų turėti poveikį santykiniams valstybių narių įnašams į biudžetą.

[47] Pakeitus pavienių valstybių narių įvertintas BNPj pasikeistų bendras ES BNPj įvertis. Vis dėlto tai nedaro poveikio bendriems BNPj pagrįstiems nuosaviems ištekliams. Bet koks bendrų ES BNPj įverčių padidėjimas (ar sumažėjimas) būtų kompensuotas atitinkamai sumažinant (arba padidinant) vienodą tarifą, taikomą sudarant biudžetą iš valstybių narių BNPj.

...EUROSTATAS VĖLAI BAIGĖ SAVO TIKRINIMO CIKLĄ

68. 2012 m. sausio mėn. pabaigoje Eurostatas baigė tikrinti BNPj inventorius. Biudžeto GD pranešė ES-25 valstybėms narėms apie nustatomas specialiąsias išlygas dėl 2002–2010 m. laikotarpio[48] BNPj duomenų ir panaikino tebegaliojusias bendrąsias 2002–2007 m. laikotarpio išlygas toms pačioms valstybėms narėms.

69. Valstybių narių BNPj inventorius Komisija tikrino nuo 2007 m. pradžios iki 2012 m. pradžios. Audito Rūmų nuomone, šis tikrinimas truko per ilgai – nuo pirmųjų ataskaitinių metų, kurių BNPj duomenys tikrinti, iki tikrinimo užbaigimo praėjo dešimt metų.

70. Tiek daug laiko praėjo dėl Komisijos taikyto kompleksinio metodo, pagal kurį tiek Eurostato, tiek NSI darbo krūvis buvo didelis, ir todėl, kad visas informacinių vizitų ir vertinimų ataskaitas, nors tai nėra privaloma pagal BNPj reglamentą, priėmė BNPj komitetas, posėdžiavęs tik apie tris kartus per metus.

PER DAUG NAUDOTASI BENDROSIOMIS IŠLYGOMIS

71. Kad per šį ilgą tikrinimo procesą galėtų būti keičiami BNPj duomenys nuosavų išteklių reikmėms, Komisija padarė bendrąsias išlygas valstybėms narėms dėl 2002–2007 m. laikotarpio BNPj duomenų.

72. Šiomis išlygomis naudotasi per daug; dėl to buvo įmanoma apeiti principą, kad BNPj duomenų teikimo ir tikrinimo procesas turi būti užbaigtas per Nuosavų išteklių reglamente nustatytą ketverių metų terminą. Išlygas reikėtų daryti tik dėl konkrečių aspektų, vertinant atskirus BNPj komponentus.

73. 2012 m. liepos mėn. Biudžeto GD vidaus audito padalinys[49] pažymėjo, kad darant bendrąsias išlygas ilgiems laikotarpiams, kad būtų galima keisti BNPj duomenis nuosavų išteklių reikmėms, ir vėliau jas keičiant specialiosiomis išlygomis, valstybių narių BNPj duomenis buvo galima taisyti praėjus daugiau kaip dešimčiai metų po tų metų, kurių duomenys taisomi. Tai valstybėms narėms kėlė netikrumą dėl biudžeto.

[48] Išskyrus bendrai taikomą išlygą dėl netiesiogiai apskaičiuotų finansinio tarpininkavimo paslaugų (NAFTAP), kuri apima tik 2010 m., ir išlygas valstybėms, skirtas ES-10 valstybių narių, kurios apima tik 2004–2010 m. laikotarpį.

[49] Vidaus audito skyrius (VAS).

SVARBŪS PAKEITIMAI NEPAKANKAMAI PATIKRINTI

74. Iki Eurostato tikrinimo pabaigos visos dešimt išrinktų valstybių narių savo nacionalinėse sąskaitose (žr. ***2 lentelę***) padarė svarbius pakeitimus[50], po kurių atsirado naujų BNPj duomenų, į kuriuos svarbu atsižvelgti nuosavų išteklių reikmėms.

[50] Svarbūs reguliarūs arba lyginamieji keitimai reiškia, kad keičiami BNPj nustatyti naudojami ištekliai ir metodai, o svarbūs pavieniai keitimai daromi reikšmingai pakeitus metodiką, sąvokas bei apibrėžtis ir (arba) klasifikaciją, pavyzdžiui, 2011 m. nacionalinėse sąskaitose pradėtas taikyti naujasis ES statistinis ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (NACE 2 red.) arba diegiama būsimoji apskaitos sistema (ESS 2010). Darant svarbius keitimus būtina atgaline data perskaičiuoti ankstesnių metų BNPj duomenis.

2 LENTELĖ

AUDITO RŪMŲ PATIKRINTI SVARBŪS DEŠIMTYJE VALSTYBIŲ NARIŲ 2008–2011 M. PADARYTI PAKEITIMAI

	Per pastarąjį tikrinimo ciklą Eurostato patikrintas BNPj inventorius		Svarbūs reguliarūs ar lyginamieji pakeitimai per tikrinimo procesą		Ar pateiktas naujas arba atnaujintas BNPj inventorius
Išrinktos valstybės narės	Pateiktas:	Lyginamieji / ataskaitiniai metai:	Įvykdyti:	Pakeisti lyginamieji / ataskaitiniai metai:	Taip (kada) / Ne / Netaikoma (nėra duomenų)
Belgija	2007 m. gegužės mėn.	2003 m.	2009 m.	2006 m.[2]	Ne
Vokietija	2006 m. gruodžio mėn.	2000 m.	2011 m.	2008 m.	Ne
Ispanija	2007 m. gruodžio mėn.	2000 m.	2011 m.	2008 m.	Ne
Prancūzija	2007 m. liepos mėn.	2000 m.	2011 m.	2005 m.	Ne
Italija	2007 m. gruodžio mėn.	2000 m.	2011 m.	2008 m.	Ne
Nyderlandai	2006 m. gruodžio mėn.	2001 m.	Nėra duomenų[1]	Nėra duomenų	Nėra duomenų
Austrija	2007 m. sausio mėn.	2002 m.	2008 m.	2004 m.	Taip, 2009 m. vasario mėn.
			2011 m.	2008 m.	Ne
Lenkija	2006 m. gruodžio mėn.	2002 m.	Nėra duomenų[1]	Nėra duomenų	Nėra duomenų
Švedija	2008 m. sausio mėn.	2005 m.	2010 m.	2006 m.	Ne
Jungtinė Karalystė	2007 m. liepos mėn.	2003 m.	2008 m.	2005 m.	Taip, 2011 m. kovo mėn.

[1] Išskyrus pakeitimus, kurie padaryti nacionalinėse sąskaitose pradėjus taikyti NACE 2 red.

[2] Ataskaitiniai metai, kurių finansinių ataskaitų rinkinio išsamius duomenis buvo galima panaudoti rengiant nacionalines sąskaitas.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai (remiantis Eurostato kontrolės dokumentuose pateikta informacija).

75. Septynios iš aštuonių NSI, per tikrinimo procesą padariusių svarbius reguliarius ar lyginamuosius pakeitimus, neparengė atnaujintų BNPj inventorių. Todėl Eurostatui atliekant savo analizę teko remtis ribota BNPj kokybės ataskaitose pateikta informacija.

76. Penkiose[51] iš šių valstybių narių teko apriboti Eurostato darbo mastą trūkstant laiko nuo svarbių pakeitimų[52] įvykdymo (2011 m. rugsėjo mėn.) iki tikrinimo proceso pabaigos (2012 m. sausio mėn.). Todėl naujieji šaltiniai ir metodai nebuvo išsamiai įvertinti, o atliekant tiesioginį tikrinimą nesiremta pakeistu pasirinktų BNPj komponentų nustatymo procesu.

...APIE EUROSTATO TIKRINIMUS NEBUVO TINKAMAI PRANEŠTA

77. Apie BNPj duomenų tikrinimą svarbu pranešti aiškiai ir skaidriai parengtose ataskaitose. Taip suinteresuotieji subjektai gali suprasti, kaip Komisija vertina valstybių narių BNPj, ir prireikus imtis veiksmų. Todėl Audito Rūmai patikrino Eurostato atlikto išrinktų valstybių narių BNPj vertinimo ataskaitas (žr. 79–82 dalis), BNPj komiteto kasmet teikiamas nuomones dėl 2002–2011 metų (žr. 83–87 dalis) ir Eurostato bei Biudžeto GD 2002–2011 m. laikotarpio metines veiklos ataskaitas (žr. 88–92 dalis).

78. Komisija neturi pakankamai vidaus gairių, kaip teikti savo BNPj duomenų tikrinimo ir BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymo ataskaitas. Todėl Audito Rūmai įvertino Komisijos ataskaitų kokybę pagal savo nustatytus išsamumo, skaidrumo ir nuoseklumo standartus.

EUROSTATO ATLIKTO VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ VERTINIMO ATASKAITOS NE VISUOMET BUVO IŠSAMIOS, SKAIDRIOS IR NUOSEKLIOS

79. Eurostatas parengė valstybių narių BNPj vertinimo ataskaitas, kuriose pateikė valstybėms konkrečių rekomendacijų, kokius su galimu poveikiu BNPj susijusius aspektus reikėtų patobulinti, ir aptarė bendrąsias problemas. Audito Rūmai nustatė, kad Eurostatas teikdamas valstybėms šias konkrečias rekomendacijas ar aptardamas bendrąsias problemas nesivadovavo jokiais kriterijais[53].

[51] Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Austrijoje.

[52] Išskyrus susijusius su NACE 2 red. taikymo pradžia.

[53] Šie aspektai yra visų pirma susiję su pramogų, literatūros bei meno kūrinių originalų, draudimo, programinės įrangos ir pagrindinio kapitalo vartojimo keliams, tiltams ir t. t. vertinimais.

80. Šios ataskaitos 2011 m. liepos ir spalio mėn. pateiktos BNPj komitetui kaip laikini dokumentų „projektai“. Taip NSI galėjo išspręsti kai kuriuos klausimus dar prieš nustatant išlygas ir (arba) Eurostatas galėjo kai ką pakeisti vadovaudamasis vienodo požiūrio principu. Tačiau valstybių narių BNPj vertinimo galutinės ataskaitos nebuvo parengtos.

81. 2011 m. gruodžio mėn. Eurostatas paskelbė dokumentą[54], kuriame nurodė visus rekomenduojamus veiksmus, nelaikomus pakankamai svarbiais, kad dėl jų reikėtų pateikti valstybėms konkrečių rekomendacijų vertinimo ataskaitose. Tačiau kai kurie šio dokumento punktai taip pat galėtų paveikti BNPj ir (arba) yra analogiški kitoms valstybėms narėms Komisijos nustatytoms išlygoms, kaip antai dėl:

- Vokietijos įmonių registro (žr. ***1 lentelės*** 2 punktą);
- patikslinimo nustačius sukčiavimą, susijusį su tarpiniu vartojimu (TV) Nyderlandų viešbučių ir restoranų sektoriuje;
- nedidelių įrankių apskaitos Nyderlandų, Švedijos ir Jungtinės Karalystės nacionalinėse sąskaitose; ir
- sukčiavimo PVM be bendrininkavimo įvertinimo Lenkijoje.

82. Audito Rūmai teikia šias bendras pastabas dėl Eurostato atlikto dešimties išrinktų valstybių narių vertinimo ataskaitų turinio:

- neišsamiai aprašyti tikrinimo tikslai ir mastas, taip pat Eurostato atliktas darbas;
- neaiški informacija apie konkrečioms valstybėms skirtų rekomendacijų ir (arba) bendrųjų problemų galimą poveikį ir galimybę Komisijai nustatyti specialiąsias išlygas dėl jų[55];
- nesant jokių reikšmingumo kriterijų neaišku, ar paties Eurostato ataskaitose nustatyti faktai reiškia vertinimo sąlygas[56] ir ar bendrąją Eurostato išvadą reikia laikyti teigiama, ar neigiama.

[54] BNPj komiteto dokumentas Nr. 222 „Kiti 25 valstybėms narėms svarbūs klausimai (daugiausia susiję su rekomenduojamais B, C ir D grupių veiksmais)“.

[55] Jei į tai nebus atsižvelgta iki 2011 m. pabaigos.

[56] Eurostato vertinimo ataskaitose pažymima, kad BNPj komponentų rengimą „galima“ arba „vertėtų“ patobulinti arba kad reikėtų pagerinti kai kuriuos aspektus, tačiau neaišku, ar bendras įvertinimas kiek nors priklauso nuo to, ar atsižvelgta į šias rekomendacijas.

BNPJ KOMITETO KASMET TEIKIAMOS NUOMONĖS NEATITINKA TEISĖS AKTŲ IR NĖRA INFORMATYVIOS

83. BNPj komitetas padarė pareiškimus „be nuomonės“ dėl Graikijos 2006 m.[57] ir dėl ES-10 valstybių narių 2006–2011 m. laikotarpiu[58], ar šių valstybių narių pateikti BNPj duomenys buvo tinkami nuosavų išteklių reikmėms.

84. Graikijos atveju Komisija laikėsi Nuosavų išteklių reglamento 10 straipsnio 7 dalies[59]. Ji panaudojo pagal ankstesnį (2005 m.) BNPj klausimyną pateiktus BNPj duomenis nuosavų išteklių reikmėms, o 2006 m. finansinių metų likučiai nebuvo patikslinti.

85. Tačiau šios nuostatos nesilaikyta ES-10 valstybių narių atveju. Nors BNPj komitetas nepateikė aiškios nuomonės (žr. 16 dalį), Komisija apskaičiavo ir atitinkamai patikslino 2006–2011 m. finansinių metų BNPj pagrįstų nuosavų išteklių likučius.

86. Dėl visų tikrintu laikotarpiu BNPj komiteto pateiktų nuomonių turinio Audito Rūmai nustatė, kad:

- geroji praktika yra laikytis galiojančio teisinio pagrindo, tačiau to nedaryta;
- neišsamiai išdėstyti tikslai ir vertinimo pagrindas[60];
- neaišku, ar remiantis nuomonėse dėl ES-15 valstybių narių nurodytomis (bendrosiomis) išlygomis, BNPj komiteto bendrąją išvadą reikėtų laikyti teigiama, ar neigiama.

87. Turint omenyje nustatytus Komisijos tikrinimo strategijos ir metodo (žr. 26–36 dalis) ir tikrinimo proceso (žr. 37–67) trūkumus, Eurostato atlikto darbo nepakanka BNPj komiteto nuomonei visiškai pagrįsti. Kadangi Eurostatas tikrindamas deramai nesivadovavo ekonomiškumo principu, BNPj komiteto nuomonėse reikėjo atitinkamai apriboti apimtį.

[57] Žr. Audito Rūmų 2006 m. metinės ataskaitos 4.26 dalį.

[58] Kadangi Komisija dar nebuvo baigusi tikrinti BNPj inventorių.

[59] Pagal šią nuostatą, darant bet kokius ankstesnių finansinių metų BNPj pakeitimus pagal BNPj reglamento 2 straipsnio 2 dalį, taikant 5 straipsnį, kiekviena atitinkama valstybė narė patikslina savo įnašą į BNPj pagrįstus nuosavus išteklius. BNPj reglamento 5 straipsnyje nustatytas reikalavimas BNPj komitetui kasmet teikti nuomonę dėl valstybių narių BNPj duomenų tinkamumo nuosavų išteklių reikmėms.

[60] Vertinimo mastas ir Eurostato atliktas darbas.

BIUDŽETO GD METINĖSE VEIKLOS ATASKAITOSE PATEIKTAS TIK DALINIS VERTINIMAS

88. Biudžeto GD pateikė nedaug informacijos apie BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymą, riziką ir kontrolę[61] ar apie tai, kokiais argumentais pagrįsta bendroji išvada dėl valdymo ir kontrolės sistemų[62]. Nepaisant padėties pagerėjimo per kelerius pastaruosius metus, iki 2011 m. Biudžeto GD metinėse veiklos ataskaitose BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymas buvo vertinamas tik iš dalies.

89. Iki 2011 m. Biudžeto GD teikiami patikinimo pareiškimai nebuvo pagrindžiami pakankamais įrodymais nei dėl teisėtumo ir tvarkingumo, nei dėl patikimo finansų valdymo. Juose dėmesys buvo skiriamas tik BNPj pagrįstų nuosavų išteklių apskaičiavimo tikslumui, o ne susijusių duomenų kokybei.

90. Turint omenyje BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymo ypatumus[63], Biudžeto GD metinėje veiklos ataskaitoje derėjo tinkamai atskleisti, kokiais argumentais pagrįstas jo patikinimas.

EUROSTATO METINĖSE VEIKLOS ATASKAITOSE PATEIKTAS TIK DALINIS VERTINIMAS

91. Nepaisant padėties pagerėjimo per kelerius pastaruosius metus, atlikti BNPj duomenų tikrinimai nuosavų išteklių reikmėms Eurostato metinėse veiklos ataskaitose įvertinami tik iš dalies. Eurostatas atskleidė ribotą informaciją apie savo BNPj tikrinimų tikslus, mastą ir rezultatus.

92. Eurostato pareiškimai dėl patikimo finansų valdymo principo nebuvo grindžiami pakankamais įrodymais, kad veiksmingai naudojami ištekliai tikrinant BNPj duomenis nuosavų išteklių reikmėms.

[61] Visų pirma, kaip apskaičiuojami kasmetiniai įnašai ir (ankstesnių metų likučių) patikslinimai, kaip Biudžeto GD dalijasi atsakomybe su Eurostatu, BNPj komiteto vaidmuo ir Biudžeto GD bei Eurostato tikrinimo darbo mastas ir tikslai.

[62] Įskaitant pagrindinius teisėtumo bei tvarkingumo ir patikimo finansų valdymo rodiklius tikrinant BNPj pagrįstus nuosavus išteklius.

[63] Jų apskaičiavimo ES taisyklės, nacionalinių sąskaitų rengimo proceso sudėtingumas ir atsakomybės pasidalijimas tarp dviejų Komisijos tarnybų (žr. 2–1 dalis).

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

93. Audito Rūmai daro išvadą, kad Komisijos atliekamas BNPj duomenų tikrinimas nebuvo pakankamai struktūrizuotas ir tikslingas. Toliau išdėstytas išvadas ir rekomendacijas Audito Rūmai priėmė vadovaudamiesi geraja tikrinimo procedūrų praktika, specialiai nustatyta šiam auditui. Pagal ją taikomas sistemingesnis ir griežčiau apibrėžtas metodas, taip pat geriau paskirstomi ištekliai negu pagal dabartinę Eurostato praktiką. Kadangi išsamiai tikrinamų BNPj komponentų gali būti pasirenkama tiek, kiek turima išteklių, BNPj duomenis tikrinančių Eurostato darbuotojų skaičiaus didinti nereikia.

94. Audito Rūmai nustatė, kad Komisija vėlai baigė tikrinti BNPj duomenis, naudotus nuosavų išteklių reikmėms 2002–2007 m. laikotarpiu, ir nepakankamai tikrino valstybių narių 2008–2011 m. padarytus svarbius pakeitimus. Per daug naudotasi bendrosiomis išlygomis (žr. 68–76 dalis).

95. Eurostatas savo tikrinimo darbo deramai neplanavo ir nenustatė jo prioritetų, nes su valstybių narių nacionalinių sąskaitų rengimu susijusi rizika nebuvo tinkamai vertinama renkantis sritis, kurias reikia tikrinti (žr. 24–36 dalis).

96. Savo tikrinimų valstybėse narėse Eurostatas nepagrindė nuosekliu metodu ir nepakankamai dirbo valstybių narių lygmeniu. Audito Rūmų auditas atskleidė, kad taikydama sistemingesnį ir tikslingesnį metodą Komisija veiksmingiau atliktų tikrinimą (žr. 37–67 dalis).

97. Apie Eurostato tikrinimus nėra tinkamai pranešama (žr. 77–92 dalis).

TIKRINIMO STRATEGIJA IR METODAS

1 REKOMENDACIJA. ATLIKTI STRUKTŪRIZUOTĄ IR FORMALIZUOTĄ PLANAVIMĄ IR PRIORITETŲ NUSTATYMĄ

Komisija turėtų atlikti struktūrizuotą ir formalizuotą analizę, atsižvelgiant į sąnaudų ir naudos principą, kad galėtų planuoti savo konkrečių sričių arba duomenų rengimo procesų (ar jų dalių) tikrinimo veiklą ir nustatyti jos prioritetus (žr. 33 dalį). Atliekant šią analizę reikėtų atsižvelgti į riziką, susijusią su valstybių narių nacionalinių sąskaitų rengimu (žr. 32 dalį), ir į santykinį BNPj komponentų dydį visoje ekonomikoje.

Šis rizikos vertinimas turėtų būti pagrįstas visuose Eurostato padaliniuose turima kokybine bei kiekybine informacija; daugiausia dėmesio reikėtų skirti BNPj inventoriuose ir nesenose valstybių narių BNPj kokybės ataskaitose aprašytoms duomenų rengimo procedūroms (žr. ***VII priedą*** ir ***VIII priedą***).

2 REKOMENDACIJA. SUTRUMPINTI TIKRINIMO CIKLĄ IR APRIBOTI NAUDOJIMĄSI BENDROSIOMIS IŠLYGOMIS

Komisija turėtų sutrumpinti savo tikrinimo ciklo trukmę, siekdama apriboti naudojimąsi bendrosiomis išlygomis (žr. 68–70 ir 72 dalis).

Šias išlygas reikėtų daryti tik išimtiniais atvejais, esant didelei rizikai, kad nebus apsaugoti ES finansiniai interesai, pavyzdžiui, kai valstybė narė tikrinimo ciklo metu ar reguliariai daro svarbius pakeitimus (žr. 71–73 dalis).

3 REKOMENDACIJA. PAGERINTI INFORMACIJOS TEIKIMĄ BNPJ KOMITETUI

Eurostatas turėtų aiškiai ir laiku BNPj komitetui pranešti apie atvejus, kuomet ketinama taikyti sąnaudų ir naudos principą (žr. 28 dalį).

TIKRINIMO PROCESAS

4 REKOMENDACIJA.
ATLIKTI TIKSLINGESNĮ TIKRINIMĄ

Komisijos tikrinimo procesas turėtų apimti struktūrizuotą ir formalizuotą BNPj inventoriuose aprašytų duomenų rengimo procedūrų kokybinį rizikos vertinimą bei išsamesnį reikšmingų ir rizikingų BNPj komponentų tikrinimą. BNPj komponentai, kuriuos reikia tikrinti išsamiai, turėtų būti atrinkti remiantis sąnaudų ir naudos analize, kaip aprašyta ***1 rekomendacijoje***. Išsamaus tikrinimo mastas ir tikslai turėtų būti platesni nei Eurostato atlikto tiesioginio tikrinimo per pastarąjį tikrinimo ciklą (žr. 22 dalies antrą įtrauką ir 33–36 dalis).

5 REKOMENDACIJA.
YPATINGĄ DĖMESĮ ATKREIPTI Į BNPJ IŠSAMUMO TIKRINIMĄ

Atlikdama tikrinimus Komisija turėtų skirti ypatingą dėmesį valstybių narių BNPj duomenų išsamumui ir panašioms įvertinimo procedūroms pateikiant šešėlinę ekonomiką nacionalinėse sąskaitose (žr. 60 ir 61 dalis). Eurostatas turėtų tikrinti, ar visos valstybės narės laikosi Komisijos gairių[64], ir reikiamomis priemonėmis užtikrinti, kad šis klausimas būtų panašiai vertinamas visose valstybėse narėse.

6 REKOMENDACIJA.
RENGTI IŠSAMIAS KONTROLĖS BYLAS IR DOKUMENTUS

Savo darbą Komisija turėtų patvirtinti dokumentais, kuriuose turėtų būti pateikta, be kita ko, išsami informacija apie Eurostato atliekamą tikrinimą remiantis dokumentų patikromis ir (arba) vizitais NSI (žr. 39, 54 ir 55 dalis).

Iš Eurostato kontrolės bylų dokumentų vadovybei turėtų būti aiškūs pasirinktų BNPj komponentų patikrų rezultatai pagal vidaus kontrolės standartus (VKS).

[64] Žr. 45 išnašą.

7 REKOMENDACIJA.
SPECIALIĄSIAS IŠLYGAS REIKĖTŲ DARYTI TIK DĖL REIKŠMINGŲ NUSTATYTŲ FAKTŲ

Kad būtų galima daryti specialiąsias išlygas, Eurostatas, jei įmanoma, turėtų įvertinti rekomenduojamų veiksmų galimą poveikį (kai pastabos išreikštos kiekybiškai) ir (arba) rizikos veikiamą sumą (kai pastabos kiekybiškai neišreikštos) bei nustatyti aiškius reikšmingumo kriterijus. Šie kriterijai turėtų būti kokybiniai arba kiekybiniai (žr. 43 ir 58 dalis).

Apskritai išlygos turėtų būti susijusios su konkrečiais BNPj komponentais, dėl kurių NSI nesiėmė rekomenduojamų veiksmų per nustatytus terminus ir kurių poveikis gali būti reikšmingas.

8 REKOMENDACIJA.
PAGERINTI EUROSTATO PADALINIŲ DARBO KOORDINAVIMĄ

Eurostatas turėtų pagerinti koordinavimą tarp jo padalinio, įgalioto tikrinti BNPj nuosavų išteklių reikmėms, ir kitų padalinių, ypač dirbančių su nacionalinėmis sąskaitomis (žr. 49–53 dalis).

Tais atvejais, kai BVP ir (arba) BNPj nustatymas gali priklausyti nuo kitų Eurostato padalinių veiksmų, reikėtų pasitarti su BNPj komitetu ir galutinį sprendimą dėl šių priemonių priimti atitinkamu Eurostato valdymo lygmeniu.

ATASKAITŲ TEIKIMAS

**9 REKOMENDACIJA.
GERIAU TEIKTI ATASKAITAS**

Eurostatas turėtų pagerinti savo vertinimo ataskaitas, siekdamas išsamiai, skaidriai ir nuosekliai išdėstyti valstybių narių BNPj duomenų vertinimus (žr. 79–82 dalis).

BNPj komiteto kasmet teikiamose nuomonėse reikėtų aiškiai įvertinti, ar valstybių narių BNPj duomenys yra tinkami (ar ne) nuosavų išteklių reikmėms, šių nuomonių turinys turėtų atitikti BNPj reglamento reikalavimus ir jomis reikėtų deramai remtis per biudžeto procedūrą, kaip nustatyta Nuosavų išteklių reglamente (žr. 83–87 dalis).

Biudžeto GD ir Eurostato metinėse veiklos ataskaitose reikėtų tikrai ir teisingai apžvelgti valstybių narių BNPj duomenų tikrinimą ir BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymą (žr. 88–92 dalis).

Komisija turėtų nustatyti reikalavimus Eurostatui reguliariai pranešti savo atliekamo BNPj duomenų tikrinimo rezultatus, kad Biudžeto GD galėtų gauti reikiamą patikinimą savo metinėms veiklos ataskaitoms.

98. Audito Rūmai ragina Komisiją atsižvelgti į šias rekomendacijas ateityje persvarstant BNPj reglamentą.

Šią ataskaitą Audito Rūmai priėmė 2013 m. rugsėjo 26 d. Liuksemburge vykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas
Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ PAGRĮSTI NUOSAVI IŠTEKLIAI 2002, 2007 IR 2010 METAIS

Valstybės narės	2002 m.		2007 m.		2010 m.	
	mln. EUR	%	mln. EUR	%	mln. EUR	%
Dešimt per šį auditą pasirinktų valstybių narių, kurių įnašai buvo didžiausi						
Vokietija (DE)	10 504,5	22,86 %	14 653,8	19,83 %	18 703,8	20,54 %
Prancūzija (FR)	7 684,7	16,72 %	11 215,7	15,17 %	14 762,0	16,21 %
Jungtinė Karalystė (UK)	8 480,5	18,46 %	12 551,2	16,98 %	12 963,4	14,24 %
Italija (IT)	6 390,4	13,91 %	9 143,7	12,37 %	11 386,6	12,51 %
Ispanija (ES)	3 430,7	7,47 %	6 073,4	8,22 %	7 611,3	8,36 %
Nyderlandai (NL)	2 264,9	4,93 %	3 400,6	4,60 %	4 219,2	4,63 %
Belgija (BE)	1 335,7	2,91 %	1 985,8	2,69 %	2 662,4	2,92 %
Švedija (SE)	1 220,7	2,66 %	1 948,9	2,64 %	2 771,6	3,04 %
Lenkija (PL)	0,0	0,00 %	1 745,6	2,36 %	2 630,9	2,89 %
Austrija (AT)	1 070,0	2,33 %	1 564,9	2,12 %	2 131,7	2,34 %
Iš viso	**42 382,1**	**92,25 %**	**64 283,6**	**86,98 %**	**79 842,9**	**87,68 %**
Kitos valstybės narės						
Danija (DK)	893,1	1,94 %	1 393,5	1,89 %	1 705,7	1,87 %
Graikija (EL)	704,8	1,53 %	1 946,6	2,63 %	1 616,9	1,78 %
Portugalija (PT)	635,9	1,38 %	940,1	1,27 %	1 344,0	1,48 %
Suomija (FI)	693,5	1,51 %	1 087,7	1,47 %	1 256,0	1,38 %
Čekija (CZ)	0,0	0,00 %	703,8	0,95 %	1 051,4	1,15 %
Airija (IE)	537,5	1,17 %	972,2	1,32 %	950,1	1,04 %
Rumunija (RO)	0,0	0,00 %	681,7	0,92 %	859,6	0,95 %
Vengrija (HU)	0,0	0,00 %	546,7	0,74 %	702,2	0,77 %
Slovakija (SK)	0,0	0,00 %	302,5	0,41 %	450,1	0,49 %
Slovėnija (SI)	0,0	0,00 %	198,3	0,27 %	250,9	0,28 %
Bulgarija (BG)	0,0	0,00 %	163,0	0,22 %	247,2	0,27 %
Liuksemburgas (LU)	100,7	0,22 %	202,2	0,27 %	196,6	0,22 %
Lietuva (LT)	0,0	0,00 %	158,3	0,21 %	186,4	0,20 %
Latvija (LV)	0,0	0,00 %	118,0	0,16 %	133,9	0,15 %
Kipras (CY)	0,0	0,00 %	88,2	0,12 %	124,3	0,14 %
Estija (EE)	0,0	0,00 %	95,8	0,13 %	98,9	0,11 %
Malta (MT)	0,0	0,00 %	32,5	0,04 %	40,4	0,04 %
Iš viso	**3 565,5**	**7,75 %**	**9 631,1**	**13,02 %**	**11 214,6**	**12,32 %**
Bendra BNPj pagrįstų nuosavų išteklių (BNPj NI) suma	**45 947,6**	**100,00 %**	**73 914,7**	**100,00 %**	**91 057,5**	**100,00 %**
Iš viso įplaukų (milijonais eurų)	**95 434,4**		**117 563,0**		**127 795,0**	
Iš viso BNPj NI / Iš viso įplaukų	**48,15 %**		**62,87 %**		**71,25 %**	

Šaltinis: Europos Audito Rūmai (pagal Komisijos finansines ataskaitas, ES biudžeto 14 str. „BNPj“ ir 32 str. „BNPj likučiai“.

BNPJ PAGRĮSTŲ NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ APSKAIČIAVIMAS

BNPJ PAGRĮSTŲ NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ APSKAIČIAVIMAS SUDARANT BIUDŽETĄ

1. BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai apskaičiuojami taikant vienodą tarifą valstybių narių BNPj. Jis skaičiuojamas kaip procentinė numatytos metinės BNPj sumos dalis taip, kad būtų visiškai padengta ta biudžeto dalis, kuri nefinansuojama iš TNI, PVM pagrįstų išteklių ir kitų įplaukų[1]. Taigi visų BNPj pagrįstų nuosavų išteklių skaičiavimui įtakos turi šie kiti įplaukų šaltiniai.

2. N metų BNPj likučiai ir likučių patikslinimai atitinkamai apskaičiuojami n+1 metais palyginant prognozuotus duomenis su tikraisiais BNPj duomenimis[2], o vėlesniais (n+2, n+3, n+4, … ir t. t.) metais naudojant naujesnius tikrus duomenis, kaip aprašyta toliau.

3. Pagal ES nuosavų išteklių apskaičiavimo taisykles tam tikrų finansinių metų BNPj duomenis galima keisti iki n+4 metų rugsėjo 30 d. Šį nustatytą ketverių metų terminą galima pratęsti tais atvejais, kai Komisija ir (arba) valstybės narės mano, kad atitinkamų finansinių metų BNPj nustatymo duomenų kokybę kai kuriais atžvilgiais reikėtų pagerinti[3].

4. Apie šias rekomendacijas, ką reikėtų patobulinti, valstybėms narėms pranešama Komisijos nustatyta tvarka dėl išlygų. Bendroji išlyga apima visų valstybės narės BNPj komponentų visumą, o specialioji išlyga – įvertintus atskirus BNPj komponentus. Komisijai panaikinus išlygas, į jokius susijusių duomenų keitimus apskaičiuojant nuosavus išteklius nebeatsižvelgiama.

---

1 Žr. Nuosavų išteklių reglamento 5 straipsnį.

2 Žr. Nuosavų išteklių reglamento 10 straipsnio 6 dalį.

3 Žr. Nuosavų išteklių reglamento 10 straipsnio 7 dalį.

BNPj DUOMENŲ NAUDOJIMAS APSKAIČIUOJANT KITUS NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ ELEMENTUS

5. Visoje nuosavų išteklių sistemoje BNPj duomenims tenka svarbus vaidmuo. Jie taip pat naudojami nustatant apribotą PVM bazių (kurios neturi viršyti 50 % BNPj) sumą, kai apskaičiuojami PVM pagrįsti nuosavi ištekliai[4], perskirstant valstybėms narėms išlaidas dėl Jungtinei Karalystei taikomos biudžeto disbalanso korekcijos[5] ir Nyderlandams bei Švedijai taikomo jų metinių BNPj įnašų bendrojo sumažinimo sumą[6], taip pat nustatant visą didžiausią metinę įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų sumą (viršutines ribas) biudžete[7].

APSKAIČIUOJANT NUOSAVUS IŠTEKLIUS NAUDOJAMI METINIAI BNPJ DUOMENYS

6. Metinius BNPj duomenis[8] parengia valstybių narių NSI. NSI privalo iki kiekvienų metų rugsėjo 22 d. pateikti Komisijai (Eurostatui) savo praėjusių metų BNPj, BVP ir jų sudedamųjų dalių duomenis ir visus ankstesnių finansinių metų duomenų pakeitimus. Šiuos duomenis valstybės narės pateikia pagal „BNPj klausimyną“.

7. Kartu su šiais duomenimis valstybių narių NSI privalo pateikti ataskaitą, kurioje parodyta, kaip gauti suvestiniai duomenys, aprašyti bet kokie reikšmingi procedūrų (metodų) ir pagrindinių statistinių duomenų (šaltinių) pakeitimai ir paaiškinti visi padaryti ankstesnių BNPj įvertinimų pakeitimai (Kokybės ataskaita)[9].

---

4 Žr. Sprendimo dėl nuosavų išteklių 2 straipsnio 1 dalies b punktą.

5 „Jungtinei Karalystei taikoma korekcija“. Žr. Sprendimo dėl nuosavų išteklių 5 straipsnį.

6 Žr. Sprendimo dėl nuosavų išteklių 2 straipsnio 5 dalį.

7 Žr. Sprendimo dėl nuosavų išteklių 3 straipsnį.

8 BNPj duomenys parengiami remiantis statistika ir kitais įvertinimais. Jie skiriasi nuo prognozių duomenų, naudojamų nuosavų išteklių sistemoje pagal metinio biudžeto patvirtinimo procedūrą.

9 Žr. BNPj reglamento 2 straipsnį.

8. Kad būtų galima išsamiau apibūdinti, kaip parengti BNPj duomenys, NSI turėtų pateikti Eurostatui procedūrų ir pagrindinių statistinių rodiklių inventorių (BNPj inventorius), pagal kurį įvertinami įvairūs BNPj komponentai[10].

9. Pagal BNPj komiteto 2005 m. liepos mėn. parengtas gaires valstybės narės turėtų parengti visiškai atnaujintą BNPj inventorių likus bent metams iki bet kokio svarbaus keitimo užbaigimo[11]. Jeigu svarbūs pakeitimai neįeina į valstybės narės pakeitimų politiką, BNPj inventorių reikėtų atnaujinti bent kas penkerius metus.

10. 2012 m. liepos mėn. šios gairės iš dalies pakeistos, kad valstybės narės privalėtų pateikti atnaujintą BNPj inventorių tik BNPj komitetui paprašius, kai per Eurostato tikrinimo ciklą daromi svarbūs pakeitimai.

---

[10] Žr. BNPj reglamento 3 straipsnį.

[11] Svarbūs reguliarūs arba lyginamieji pakeitimai reiškia, kad keičiami nacionalinėms sąskaitoms rengti naudojami šaltiniai ir metodai, o svarbūs pavieniai pakeitimai daromi reikšmingai pakeitus metodiką, sąvokas bei apibrėžtis ir (arba) klasifikaciją. Taip pat žr. ataskaitos 50 išnašą ir jos ***Žodynėlį***.

KOMISIJOS ATLIEKAMAS VALSTYBIŲ NARIŲ BNPJ INVENTORIŲ TIKRINIMAS

BENDRŲJŲ IŠLYGŲ NUSTATYMAS

1. Kadangi BNPj duomenys nuosavų išteklių reikmėms gali būti naudojami tik ketverius metus, o Eurostato atliekamas valstybių narių BNPj inventorių vertinimas negali trukti ilgiau (nors taip atsitiko, pavyzdžiui, dėl BNPj duomenų nuo 2002 m.), Komisija (Biudžeto GD) daro bendrąsias išlygas dėl visų valstybės narės BNPj komponentų nustatymo.

DOKUMENTŲ PATIKROS PAGAL BIVK

2. Eurostatas tikrina BNPj inventorius[1], kad būtų užtikrintas „sistemingas, nuoseklus ir teisingas" valstybių narių BNPj duomenų kokybės vertinimo metodas. Eurostato darbas patvirtinamas dokumentais naudojant BNPj inventorių vertinimo klausimyną (BIVK), kuriame pateikti 265 išsamūs klausimai apie visų nacionalinių sąskaitų parengimą.

INFORMACINIAI VIZITAI[2]

3. Atsižvelgdamas į savo atliktas dokumentų patikras pagal BIVK Eurostatas parengia klausimus, į kuriuos tikimasi gauti aiškesnius atsakymus per informacinį vizitą NSI. Per šį informacinį vizitą visų pirma siekiama surinkti reikiamą informaciją, kad būtų galima nustatyti bet kokius statistikos šaltinių ir metodų, naudojamų apskaičiuojant BNPj ir jų komponentus, trūkumus.

---

[1] Žr. ataskaitos 11 išnašą.

[2] Juos rengia Komisija. Gali dalyvauti kitų valstybių narių atstovai (žr. BNPj reglamento 6 straipsnį).

VIZITŲ ATASKAITOS IR REKOMENDUOJAMI VEIKSMAI

4. Per informacinį vizitą valstybėje narėje nustatomi „rekomenduojami veiksmai" – nurodoma, kaip galbūt reikėtų keisti metodiką ir (arba) kokius priežiūros ir kontrolės sistemų trūkumus reikia ištaisyti. Šie rekomenduojami veiksmai skirstomi į penkias grupes:

- ***A grupės rekomenduojami veiksmai*** – galimas būtinos metodikos patobulinimas;
- ***B grupės rekomenduojami veiksmai*** – naujos informacijos, kurią reikėtų įtraukti į BNPj inventorių, pateikimas;
- ***C grupės rekomenduojami veiksmai*** – BNPj inventoriuje jau pateiktos informacijos perrašymas, paaiškinimas ar pataisymas;
- ***D grupės rekomenduojami veiksmai*** – naujos informacijos, kurią nebūtinai reikia pateikti BNPj inventoriuje, pateikimas;
- ***E grupės rekomenduojami veiksmai***, kuriuos turi įvykdyti Eurostatas.

5. Eurostato su NSI suderintos vizitų ataskaitos (kartu su rekomenduojamų veiksmų įgyvendinimo tvarkaraščiu) turėtų būti pateiktos BNPj komitetui apsvarstyti ir patvirtinti.

TIESIOGINIS TIKRINIMAS

6. Kartu su BNPj inventorių patikromis pagal BIVK Eurostatas pagal Audito Rūmų rekomendaciją[3] nuo 2007 m. atlieka tiesioginį BNPj komponentų tikrinimą.

7. Kaip nustatyta Eurostato gairėse, tokiu metodu visų pirma siekiama atsekti duomenis nuo pasirinkto nacionalinių sąskaitų komponento iki pradinio duomenų šaltinio[4].

[3] Žr. 2005 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 4.30 dalies a punktą, 2006 m. metinės ataskaitos 4.1 priedą ir 2007 m. metinės ataskaitos 4.45 dalį.

[4] Pagrindiniai tiesioginio tikrinimo tikslai yra patikrinti, ar šaltinių ir metodų aprašymas BNPj inventoriuje tinkamai perteikia tikrąją tuometinę praktiką ir ar šaltiniuose parodyti pagrindiniai duomenys tinkamai įtraukti rengiant nacionalinių ataskaitų duomenis, kuriuos valstybės narės teikia BNPj pagrįstų nuosavų išteklių reikmėms. Pagal šį metodą pats Eurostatas jokių BNPj komponentų nevertina.

8. Tiesiogiai tikrinami dažniausiai vienas ar du BNPj komponentai. Eurostatas paprastai nesitiki, kad remdamasis šiuo darbu pats galės padaryti išvadas dėl visų BNPj inventoriuje pateiktų įvertinimų detalių.

ŽURNALO ĮRAŠAI IR SEKAMI BNPJ INVENTORIAUS ATNAUJINIMAI

9. Kad galėtų stebėti rekomenduojamų veiksmų vykdymo pažangą ir patvirtinti tikrinimo procesą dokumentais, Eurostatas veda žurnalą, kuriame parodyta visa informacija apie kiekvieną rekomenduojamą veiksmą ir pateikta nuolat atnaujinama (nevieša) BNPj inventoriaus versija, kurią galima sekti.

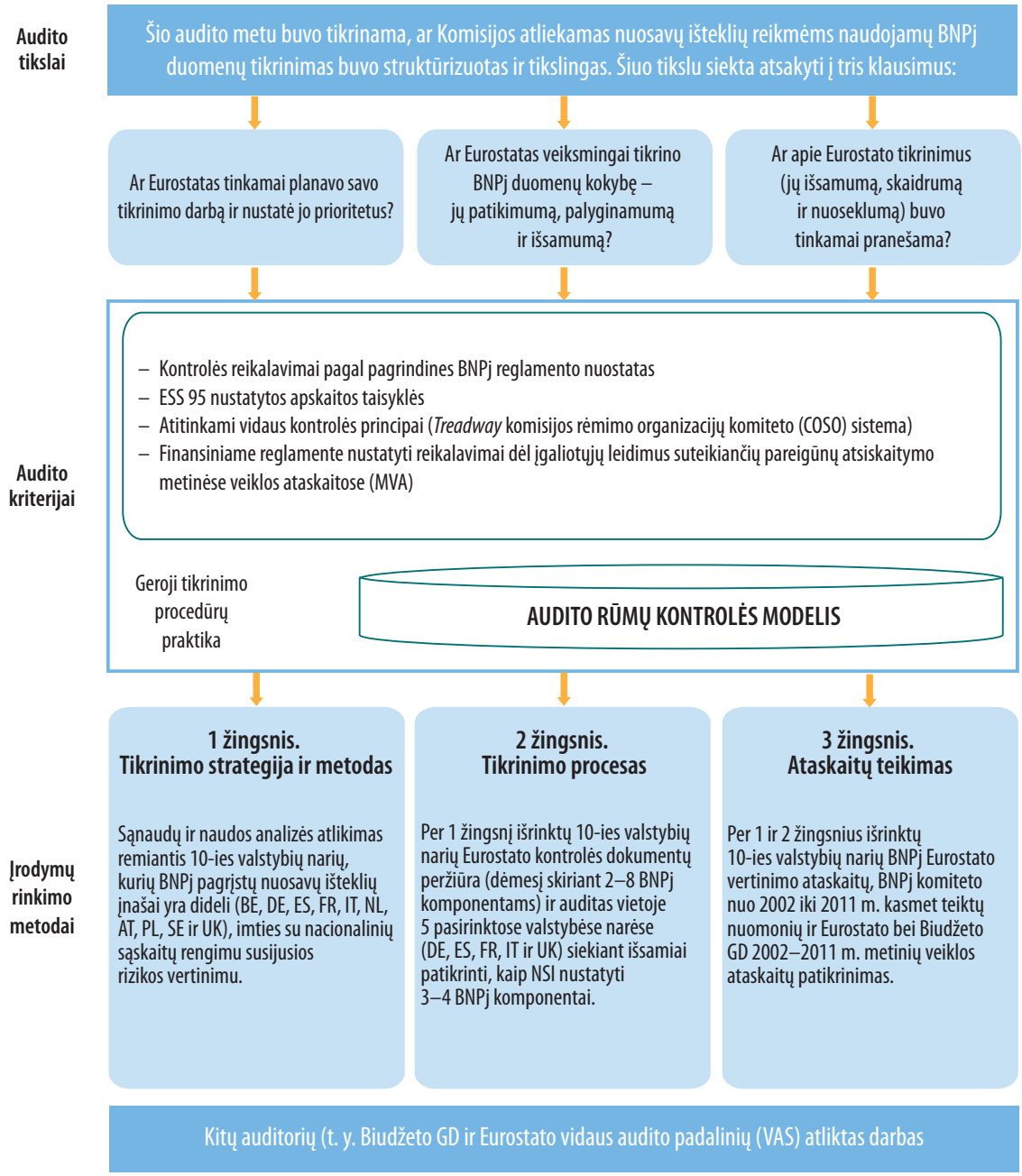
VERTINIMO ATASKAITOS

10. Eurostatas rengia tam tikro metų skaičiaus (pavyzdžiui, 2002–2010 m. laikotarpio) valstybių narių BNPj duomenų kokybės vertinimo ataskaitas. Remdamasi šiomis vertinimo ataskaitomis Komisija nustato specialiąsias išlygas.

SPECIALIŲJŲ IŠLYGŲ NUSTATYMAS IR BENDRŲJŲ IŠLYGŲ PANAIKINIMAS

11. Dėl bet kokių Eurostato svarbiais laikomų rekomenduojamų veiksmų, apie kuriuos nepateikta išsamios informacijos ir (arba) valstybės narės nepadarė prašomų patobulinimų, Komisija nustato specialiąsias išlygas, apimančias įvertintus atskirus BNPj komponentus. Tai reiškia, kad tikrinimas yra baigtas ir visas galiojančias bendrąsias išlygas galima panaikinti.

AUDITO RŪMŲ AUDITO METODO IR METODIKOS APŽVALGA

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ KONTROLĖS MODELIS

KONTROLĖS SISTEMOS TOBULINIMAS

1. Audito Rūmai išanalizavo bendrąją Komisijos sistemų sandarą siekdami nustatyti gerąją tikrinimo procedūrų praktiką šiam auditui.

2. Pagal šią praktiką taikomas sistemingesnis ir griežčiau apibrėžtas metodas, taip pat geriau paskirstomi ištekliai. Pagal ją numatyta derinti įvairias Komisijos sistemai pritaikytas kontrolės procedūras – ne tiek kiekybiškai vertinti valstybių narių BNPj inventoriuose aprašytus šaltinius ir metodus, kiek tikrinti patį duomenų rengimo procesą išsamiai patikrinant[1] reikšmingus ir rizikingus komponentus.

3. Šios tikrinimo procedūros, iš kurių sudarytas aptariamas kontrolės modelis, susideda iš trijų Eurostato tikrinimo žingsnių, kaip aprašyta toliau.

1 ŽINGSNIS. TIKRINIMO STRATEGIJA IR METODAS

4. Siūloma strategija ir metodas yra planuoti BNPj komponentų tikrinimą ir nustatyti jo prioritetus pagal sistemingą metodiką, laikantis ekonomiškumo principo (sąnaudų ir naudos analizė).

[1] Žr. ataskaitos 16 išnašą.

5. Sąnaudų ir naudos analizė turėtų būti atlikta taikant šias priemones ir procedūras:

a) reikėtų atlikti su BNPj nustatymu valstybėse narėse siejamos **rizikos išsamų kokybinį vertinimą**. Rizikos šaltiniai ir veiksniai nustatyti ***VI priede***, o vertinant atsižvelgiama į BNPj nustatymo procesą pagal gamybos metodą. Atliekant šį išsamų būdingos rizikos kokybinį vertinimą naudojama svarbiausia informacija gauta **patikrinus BNPj inventoriaus ir nesenų metinių valstybių narių kokybės ataskaitų dokumentus**[2]. Į kontrolės riziką[3] neatsižvelgiama todėl, kad valstybių narių NSI rengdamos nacionalines sąskaitas nedaug remiasi priežiūros ir kontrolės sistemomis;

b) reikėtų parengti **matricą**[4], kad būtų galima perteikti BVP komponentų (pagal gamybos metodą) ir BVP (BNPj) tarpinių elementų visumą remiantis šiais dviem aspektais: rizikos vertinimo skale (susieta su rizikos koeficientais)[5] ir santykiniu komponentų dydžiu ekonomikoje (kokį viso BNPj dydžio procentą sudaro tam tikras BVP (BNPj) komponentas). Dauginant rizikos koeficientą iš kiekvieno komponento dydžio nustatomas **rizikos dydžio rodiklis**. Per šį auditą toks rodiklis apskaičiuotas kiekvienai NACE (1 red.) veiklos rūšiai ir tarpiniams elementams. Sąnaudų ir naudos analizę taip pat galima taikyti pagal išlaidų ir pajamų metodus[6];

c) sąnaudos ir nauda atliekant šią analizę (**metodika**) turėtų būti nustatomos taip: „nauda“ yra BVP (BNPj) komponentų, pasirinktų tikrinti išsamiai, rizikos dydžio rodiklio vertė, o „sąnaudos“ – alternatyviosios sąnaudos išsamiai nepatikrinus kitų BVP (BNPj) komponentų, apskaičiuojamos kaip **nepatikrintų** BVP (BNPj) komponentų rizikos dydžio rodiklių verčių suma;

---

[2] Siekiant, kad nacionalinių sąskaitų rengimo procesas būtų aiškus, prireikus galima surengti „informacinį vizitą“ (pagal BNPj reglamento 6 straipsnį).

[3] Įskaitant riziką dėl statistikos rengimo sistemų veikimo (t. y. žr. D rizikos veiksnį ***VI priede***).

[4] Eurostatas taip pat pasiūlė naudoti panašią rizikos matricą planuojant BNPj kontrolę pagal vieną iš jo VAS rekomendacijų, pateiktų 2011 m. rugpjūčio mėn. ataskaitoje dėl BNPj statistikos proceso.

[5] Audito Rūmų auditoriai siūlo taikyti šiuos rizikos koeficientus: 100 – „labai didelė“, 75 – „didelė“, 50 – „vidutinė“ ir 10 – „nedidelė“ rizika.

[6] Atliekant šią analizę reikėtų atsižvelgti į konkrečią valstybių narių duomenų rengimo tvarką.

d) renkantis BVP (BNPj) komponentus, kurie bus patikrinti išsamiai, Audito Rūmai siūlo nustatyti įprastą orientacinę ribą[7] (**reikšmingumo kriterijai**): tie komponentai, kurių rizikos dydžio rodiklio vertė yra didesnė už šią orientacinę ribą, bus išrinkti, o tie, kurių vertė orientacinės ribos nesiekia, išrinkti **nebus**. Kad sąnaudų ir naudos analizė būtų veiksmingesnė, pagrįstais atvejais galima taikyti šių kiekybinių rodiklių išimtis;

e) kiekvienoje valstybėje narėje pasirenkamų **BVP (BNPj) komponentų skaičius** priklauso nuo to, kiek personalo išteklių galima skirti tikrinimui.

2 ŽINGSNIS. TIKRINIMO PROCESAS

6. Remiantis sąnaudų ir naudos analize išrinktus BVP (BNPj) komponentus (kaip aprašyta 1 žingsnyje) reikėtų išsamiai patikrinti. **Išsamaus tikrinimo** mastas ir tikslai turėtų būti platesni nei Eurostato tiesioginio tikrinimo. Be to, kaip paaiškinta toliau, atliekant išsamų tikrinimą taikomas **rizika pagrįstas metodas**.

- **Mastas**: tikrinamas visas pasirinktų BVP (BNPj) komponentų nustatymo procesas, įskaitant pagrindinių duomenų šaltinių (pirminių duomenų) kokybę, net jei juos turi kiti NSI padaliniai, kurie nėra įgalioti rengti nacionalines sąskaitas, ar kitos statistinius duomenis teikiančios įstaigos.

- **Tikslai**: siekiant Eurostato tiesioginio tikrinimo gairėse nustatytų tikslų, atliekant išsamų tikrinimą, taip pat įvertinama, ar išrinkti BVP (BNPj) komponentai atitinka ESS 95.

- **Metodas**: pirmiausia atkūrus atgalinę seką nuo suvestinių iki išskaidytų duomenų lygmens, tikrinant nustatomos tos įvairiuose duomenų rengimo proceso etapuose parengtos komponentų dalys, kurios remiantis rizikos vertinimu laikomos keliančiomis (labai) didelę riziką (žr. šio priedo 5 dalies a punktą).

[7] Per šį auditą taikytas ribinis dydis, kurį viršijęs BNPj komponentai patikrinti išsamiai, buvo 5. Tikrinant Eurostato kontrolės dokumentus taikytas atrankos ribinis dydis buvo „2“ aplankytose valstybėse narėse, kuriose atliktas auditas vietoje, ir „5“ kitose pasirinktose valstybėse narėse.

7. BVP (BNPj) komponentai išsamiai patikrinami per „kontrolinius vizitus“[8] NSI. Reikėtų parengti išsamų tikrinimo **kontrolinį sąrašą**, kad būtų visapusiškai atsižvelgta į nacionalinių sąskaitų rengimo proceso riziką (žr. ***VI priedą***), ir užtikrinti nuoseklų metodą visose valstybėse narėse. Nustatytus faktus reikėtų suderinti su NSI, tačiau kontrolinių vizitų ataskaitų teikti BNPj komitetui patvirtinti nereikia[9], nes kiekvienos valstybės narės BNPj duomenų bendrasis vertinimas įtraukiamas į vertinimo ataskaitą, kurią turėtų patikrinti BNPj komitetas (žr. 3 žingsnį).

3 ŽINGSNIS. ATASKAITŲ TEIKIMAS

8. BNPj pagrįstų nuosavų išteklių tikrinimo ataskaitas reikėtų teikti trim lygmenimis, kaip aprašyta toliau.

VERTINIMO ATASKAITOS

9. Šiose ataskaitose reikėtų pateikti bendrą valstybių narių BNPj duomenų patikimumo, palyginamumo ir išsamumo įvertinimą, pagrįstą taikomu sąnaudų ir naudos principu (žr. 1 ir 2 žingsnius). Jose reikėtų mažų mažiausiai aprašyti:

a) bendrą informaciją;

b) tikrinimo tikslą (-us) ir mastą (t. y. kokiais svarbiausiais dokumentais jis pagrįstas);

c) atliktą darbą;

d) nustatytus faktus;

e) išvadą (bendrą įvertinimą);

f) sąlygas.

[8] Pagal Nuosavų išteklių reglamento 19 straipsnį.

[9] Atsižvelgus į aplankytųjų NSI pastabas, šias ataskaitas (jų galutines versijas) galima pateikti komitetui susipažinti.

10. Reikėtų parengti ataskaitų baigiamąjį standartinį tekstą. Turėtų būti nustatyti **reikšmingumo kriterijai** (t. y. patikrinto komponento ir (arba) BNPj vertės procentas), kad būtų galima atskirti per išsamų tikrinimą nustatytus reikšmingus faktus nuo nereikšmingų. Jeigu visų nustatytų reikšmingų faktų (t. y. sąlygų) poveikis viršija nustatytą orientacinę ribą (pavyzdžiui, 2 % BNPj), bendras įvertinimas turėtų būti neigiamas.

BNPJ KOMITETO NUOMONĖ

11. Teikiant šią nuomonę reikėtų atsižvelgti į Komisijos pagal savo kontrolės sistemą atliktą tikrinimą ir į Eurostato atliktas valstybių narių pagal BNPj klausimynus ir kokybės ataskaitose kasmet teikiamų duomenų bei informacijos nuoseklumo patikras.

12. BNPj komiteto nuomonėje reikėtų aptarti mažų mažiausiai šiuos klausimus:

a) bendrą informaciją ir teisinį pagrindą;

b) tikrinimo tikslą (-us) ir mastą (t. y. kokiais svarbiausiais dokumentais jis pagrįstas;

c) atliktą darbą;

d) (bendrąsias ir specialiąsias) išlygas ir kitus svarbius nustatytus faktus;

e) išvadą (nuomonę);

f) sąlygas.

13. Ji turėtų būti **teigiama, neigiama arba teigiama, bet sąlyginė**. Nuomonė turėtų būti sąlyginė, kai yra galiojančių bendrųjų išlygų ir (arba) (reikšmingų) specialiųjų išlygų arba kai Eurostatui patikrinus BNPj klausimynus ir kokybės ataskaitas nustatoma reikšmingų faktų. Jei dėl šių sąlygų negalima priimti teigiamos nuomonės (žr. šio priedo 10 dalį), susijusius BNPj duomenis BNPj pagrįstiems nuosaviems ištekliams apskaičiuoti derėtų pateikti tik tuo atveju, jei Komisija tinkamai pateisina jų naudojimą.

14. Siūlomas standartinis šios nuomonės tekstas pateiktas ***1 langelyje***.

1 LANGELIS. SIŪLOMAS STANDARTINIS BNPJ KOMITETO KASMET TEIKIAMOS NUOMONĖS TEKSTAS

Atsižvelgdamas į šio BNPj duomenų tikrinimo tikslus ir mastą (žr. …) ir remdamasis Eurostato atliktu darbu (žr. …) BNPj komitetas [pagal BNPj reglamento 5 straipsnio 2 dalies b punktą] priima nuomonę, kad [ĮRAŠYTI METUS] valstybių narių BNPj klausimynų ir kokybės ataskaitų duomenys yra tinkami / **netinkami** naudoti nuosavų išteklių reikmėms. [Tačiau, …dėl toliau nurodytų problemų nuomonė yra sąlyginė... pavyzdžiui, nustatytos (bendrosios ir (arba) specialiosios) išlygos dėl BNPj duomenų pagal Reglamento Nr. 1150/2000 10 straipsnio 7 dalį…].

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS (MVA)

15. Tiek Eurostatas, tiek Biudžeto GD savo metinėse veiklos ataskaitose (1 dalyje „Politikos pasiekimai“, 2 dalyje „Valdymas ir vidaus kontrolės sistemos“ ir (arba) 3 dalyje „Patikinimo pareiškimo rengimas“[10]) turėtų aprašyti BNPj pagrįstų nuosavų išteklių tikrinimą[11] pateikdami reikiamą informaciją apie išteklių naudojimą pagal patikimo finansų valdymo principą.

16. Kaip įgaliotasis leidimus dėl BNPj pagrįstų nuosavų išteklių suteikiantis pareigūnas Biudžeto GD taip pat turėtų pateikti tinkamų įrodymų (pavyzdžiui, teisėtumo ir tvarkingumo rodiklių), pagrindžiančių jo patikinimo **pareiškimą** (t. y. MVA 4 dalį) dėl BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymo.

[10] Tokios dalys aprašytos Komisijos vidaus gairėse dėl 2011 m. metinės veiklos ataskaitos rengimo. Panašios dalys nustatytos ir ankstesnių metų gairėse.

[11] Ypač valstybių narių įnašų skaičiavimą, įgaliojimų paskirstymą Komisijoje (įskaitant BNPj komiteto vaidmenį), Eurostato ir Biudžeto GD tikrinimo mastą ir tikslus, taip pat BNPj išlygų valdymą Komisijoje.

17. Dėl skaičiuojant nuosavus išteklius naudojamų BNPj duomenų kokybės Eurostatas turėtų kasmet teikti Biudžeto GD jo patikinimo pareiškimą pagrindžiantį bendrą BNPj duomenų įvertinimą. Kita vertus, vietoj jo Eurostatas galėtų savo MVA pateikti patikinimą dėl nuosavų išteklių reikmėms naudojamų BNPj duomenų kokybės, o Biudžeto GD galėtų juo remtis rengdamas patikinimo pareiškimą savo MVA.

18. Metine BNPj komiteto nuomone galima naudotis kaip patikinimo priemone, jei jos turinys yra aiškus ir bendroji išvada vienareikšmė.

19. Patikinimo pareiškimo taikymo sritis turėtų būti paaiškinta Biudžeto GD MVA siekiant tikrai ir teisingai apžvelgti tiek operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, tiek pagrįstą finansų – BNPj pagrįstų nuosavų išteklių – valdymą. Siūlomas patikinimo pareiškimo taikymo sritį paaiškinantis tekstas pateiktas ***2 langelyje***.

2 LANGELIS. PATIKINIMO PAREIŠKIMO DĖL BNPJ PAGRĮSTŲ NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ TAIKYMO SRITIS

a) Patikinimas duodamas dėl BNPj pagrįstų nuosavų išteklių apskaičiavimo einamaisiais finansiniais metais naudojantis prognozių duomenimis (pagal Reglamento Nr. 1150/2000 5 straipsnį), kurie bus patikslinti vėlesniais metais, ir dėl ankstesnių metų BNPj pagrįstų nuosavų išteklių likučių[12] bei likučių patikslinimų[13] (Reglamento Nr. 1150/2000 10 straipsnio 6 ir 7 dalys);

b) tam tikrų metų valstybių narių BNPj duomenys vis dar gali būti keičiami iki praeis ketveri metai. Be to, kai yra bendrųjų ir specialiųjų išlygų, tokius duomenis galima keisti ir šiam laikotarpiui pasibaigus;

c) BNPj duomenų kokybės vertinimas yra pagrįstas Eurostato atliktu tikrinimu, kaip aprašyta MVA 1 ir 2 dalyse, o šio patikinimo pagrindimas aprašytas 3 dalyje[14];

d) BNPj komitetas, atsižvelgdamas į sąnaudų ir naudos principą, [įrašyti datą] pateikė savo metinę (teigiamą, neigiamą arba teigiamą sąlyginę) nuomonę dėl BNPj duomenų tinkamumo nuosavų išteklių reikmėms.

---

[12] Jie nustatomi n+1 metais palyginant (preliminarius) tikruosius n metų BNPj duomenis, kuriuos valstybės narės pateikė pagal BNPj klausimynus, su atitinkamų metų BNPj duomenų prognozėmis, kuriomis remtasi sudarant tų metų biudžetą.

[13] Jie nustatomi n+2 ir vėlesniais metais palyginant patikslintus (galutinius) tikruosius n metų BNPj duomenis su atitinkamais tų pačių metų BNPj duomenimis, valstybių narių pateiktais pagal ankstesnių metų BNPj klausimynus.

[14] Žr. šio priedo 15–18 dalis.

AUDITO RŪMŲ NAUDOJAMA RIZIKOS VERTINIMO MATRICA

RIZIKOS ŠALTINIAI	RIZIKOS VEIKSNIAI (kiekvieno BNPj komponento (t. y. NACE veiklos rūšių) ir BVP (BNPj) tarpinių elementų)		RIZIKOS VERTINIMAS (nedidelė, vidutinė, didelė, labai didelė)
A) Statistikos šaltinių kokybė	A1)	Šaltinio netinkamumas veiklos rūšims ir (arba) operacijoms nacionalinėse sąskaitose vertinti dėl jo bendros aprėpties ir jame pateiktų kintamųjų išsamumo bei tikslumo.	Bendras A rizikos šaltinio įvertinimas pagal kiekvieną BVP (BNPj) komponentą
	A2)	Šaltinių su atnaujintais duomenimis neturėjimas.	
	A3)	Šaltinių kontrolės ir kokybės rodiklių (pavyzdžiui, susitarimų dėl paslaugų lygio, kokybės ataskaitų, specialių tyrimų) trūkumas.	
B) Statistikos metodų kokybė	B1)	Metodai, pagal kuriuos vertinamos veiklos rūšys ir (arba) operacijos nacionalinėse sąskaitose, neatitinka ESS 95.	Bendras B rizikos šaltinio įvertinimas pagal kiekvieną BVP (BNPj) komponentą
	B2)	BNPj komiteto ir (arba) Eurostato rekomenduoti konkretiems aspektams vertinti metodai taikomi tik iš dalies.	
	B3)	Netinkamai taikomi „netiesioginiai“ metodai.	
	B4)	Trūksta konkrečių metodų neapskaitytai ekonomikai nustatyti siekiant išsamumo.	
C) Statistinių įverčių nustatymas ir įtraukimas į nacionalinės sąskaitas pagal ESS 95	C1)	Veiklos rūšių ir (arba) operacijų apskaičiavimai nacionalinėse sąskaitose neatitinka ESS 95.	Bendras C rizikos šaltinio įvertinimas pagal kiekvieną BVP (BNPj) komponentą
	C2)	Duomenų patvirtinimas ir kiti (finansinių metų atskyrimo patvirtinimo, išsamumo patvirtinimo ir subalansavimo) patikslinimai nėra tinkamai atliekami siekiant gauti ESS 95 atitinkančius įverčius.	
	C3)	Kintamieji statistikos šaltiniuose nėra tinkamai suskirstyti ESS 95 veiklos rūšims ir (arba) operacijoms vertinti.	
	C4)	Skirstymas tarp institucinių sektorių ir (arba) veiklos vienetų ir (arba) operacijų nacionalinėse sąskaitose neatitinka ESS 95 (ir tai gali paveikti BNPj).	
D) Statistikos rengimo sistemų veikimas (įskaitant organizacinę tvarką)	D1)	Už nacionalines sąskaitas atsakingam (-iems) padaliniui (-iams) trūksta reikiamų išteklių (pavyzdžiui, darbuotojų ir konkrečios patirties bei žinių apie ESS 95).	Bendras D rizikos šaltinio įvertinimas dėl nacionalinių sąskaitų rengimo[1]
	D2)	Už nacionalines sąskaitas atsakingo (-ų) padalinio (-ių) darbuotojams ir (arba) vadovams trūksta savarankiškumo.	
	D3)	NSI užduočių (pavyzdžiui, skelbiamų duomenų parengimo) planavimo ir paskirstymo trūkumai.	
	D4)	Trūksta standartizuotų informacinių sistemų, kurios padėtų nustatyti įverčius ir įtraukti veiklos rūšis ir (arba) operacijas į nacionalines sąskaitas.	
	D5)	Nepakankamai koordinuojamas darbas: – už nacionalines sąskaitas atsakingo (-ų) padalinio (-ų) su kitais NSI padaliniais, atsakingais už tam tikrų sričių statistiką, kuri naudojama nacionalinėse sąskaitose, ir – nacionalinių institucijų (nacionalinio centrinio banko, NSI ir ministerijų), kai dalijamasi atsakomybe už nacionalinių sąskaitų parengimą.	

[1] Atliekant su valstybių narių nacionalinių sąskaitų rengimu susijusios rizikos vertinimą į D rizikos šaltinį neatsižvelgta, nes jis yra susijęs su rizikos ir kontrolės sistemomis, kurių veikimo neapėmė pastarasis auditas.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

RIZIKOS VERTINIMO MATRICOS NAUDOJIMAS IR PROCEDŪRA

1. Kokybinis duomenų rengimo procedūrų rizikos vertinimas atliktas remiantis Eurostato turima informacija, ypač pateikta BNPj inventoriuje ir neseniai valstybių narių pateiktose BNPj kokybės ataskaitose.

2. Atliekant šį vertinimą minėti rizikos veiksniai kai kuriais atvejais padalyti į smulkesnes dalis[1]. Kiekvienam rizikos veiksniui ir (arba) jo daliai nustatyti konkretūs kriterijai siekiant nuspręsti, kokiais atvejais susijusi rizika turėtų būti įvertinta kaip nedidelė (N), vidutinė (V), didelė (D) ar labai didelė (LD).

3. Pavyzdžiui, su A2 rizikos veiksniu „Šaltinių su atnaujintais duomenimis neturėjimas" susijusi rizika vertinama taip:

- **labai didelė** – kai šaltinis yra neatnaujintas ir jame pateikti labai senų ataskaitinių metų duomenys;
- **didelė** – kai šaltinio ataskaitiniai metai nesutampa su ataskaitiniais metais, kurių galutiniai duomenys analizuojami, **ir** duomenys nėra reguliariai atnaujinami;
- **vidutinė** – kai šaltinio ataskaitiniai metai nesutampa su ataskaitiniais metais, kurių galutiniai duomenys analizuojami, **arba** duomenys nėra reguliariai atnaujinami;
- **nedidelė** – kai šaltinio ataskaitiniai metai sutampa su ataskaitiniais metais, kurių galutiniai duomenys analizuojami, ir duomenys reguliariai atnaujinami.

4. Kai nepakanka ir (arba) neturima su kuriuo nors rizikos veiksniu susijusios informacijos apie nustatytą BNPj komponentą, susijusi rizika įvertinama kaip didelė arba labai didelė pagal tai, kiek reikšmingos yra su neišsamiais ir neaiškiais duomenimis susijusios problemos.

5. Naudojant šią matricą galima išsamiai įvertinti kiekvieną veiksnį, veiksnio dalį ir rizikos šaltinį. Atliekamas kiekvieno BNPj komponento (t. y. BVP komponento arba BVP (BNPj) tarpinio elemento) bendras rizikos įvertinimas (žr. ***VII priedą***). Pastaruoju įvertinimu daugiausia pagrindžiama sąnaudų ir naudos analizė (žr. ***VIII priedą***).

[1] A1 rizikos veiksnys padalytas į dvi dalis: a) bendra aprėptis ir b) turimų kintamųjų išsamumas ir tikslumas; C1 rizikos veiksnys padalytas į dvi dalis: a) netiesioginiais metodais gauti įverčiai ir b) principiniai patikslinimai; C2 rizikos veiksnys padalytas į tris dalis: a) duomenų patvirtinimas ir balansuojamieji patikslinimai, b) patikslinimai dėl finansinių metų atskyrimo patvirtinimo ir c) išsamumo patvirtinimo patikslinimai.

AUDITO RŪMŲ ATLIEKAMAS RIZIKOS VERTINIMAS

NACE 1 red. sekcijos	BNPj komponentai	Rizikos vertinimas išrinktose valstybėse narėse									
		Belgija	Vokietija	Ispanija	Prancūzija	Italija	Nyderlandai	Austrija	Lenkija	Švedija	Jungtinė Karalystė
A	Žemės ūkis, medžioklė ir miškininkystė	D	D	V	D	V	V	V	D	V	D
B	Žvejyba	N	D	D	D	D	D	V	D	V	LD
C	Kasyba ir karjerų eksploatavimas	N	V	V	N	V	D	D	D	V	D
D	Apdirbamoji gamyba	D	V	V	V	D	V	D	D	D	D
E	Elektros energijos, dujų ir vandens tiekimas	V	V	N	N	V	V	D	V	V	N
F	Statyba	D	D	V	D	D	D	D	D	D	D
G	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių, motociklų, asmeninių ir namų ūkio reikmenų remontas	D	D	D	V	D	D	D	D	D	D
H	Viešbučiai ir restoranai	D	D	D	LD	D	D	D	D	D	D
I	Transportas, saugojimas ir ryšiai	D	V	V	V	V	D	D	D	D	D
J	Finansinis tarpininkavimas	N	N	N	N	N	N	N	D	N	D
K	Nekilnojamojo turto, nuomos ir kita verslo veikla	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
L	Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	N	V	N	V	V	V	V	D	V	V
M	Švietimas	V	D	V	D	V	D	D	D	D	D
N	Sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	D	D	LD	D	D	D	D	LD	V	D
O	Kitos viešosios, socialinės ir asmeninės paslaugos	D	LD	D	D	D	D	D	D	D	D
P	Privatūs namų ūkiai, turintys įdarbintų asmenų	LD	V	V	V	D	V	D	D	D	D
Q	Ekstrateritorinės organizacijos ir įstaigos	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra
Bendroji pridėtinė vertė (BVP)											
-	Mokesčiai produktams	V	N	N	D	V	V	V	D	V	V
-	Subsidijos produktams	V	D	N	V	V	V	LD	D	D	D
Bendrasis vidaus produktas (BVP)											
Tarpiniai elementai	Iš LPS gautas AD	D	D	D	D	D	V	V	D	V	D
	LPS sumokėtas AD	D	V	V	D	D	V	V	D	V	D
	Iš LPS gautos NP	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
	LPS sumokėtos NP	V	D	V	V	D	D	D	D	D	D
	ES gamybos ir importo mokesčiai	LD	N	N	N	N	N	N	LD	N	V
	ES skirtos subsidijos	LD	D	V	LD	LD	D	LD	LD	D	D
Bendrosios nacionalinės pajamos (BNPj)											
–	NAFTAP[1]	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra
BNPj nuosavų išteklių (NI) reikmėms											

Paaiškinimai: N – nedidelė, V – vidutinė, D – didelė (geltona spalva), LD – labai didelė (raudona spalva) rizika, o „nėra“ reiškia „netaikoma“ arba „neįvertinta“.

[1] Į nuosavų išteklių reikmėms naudojamus BNPj duomenis NAFTAP įtraukiamos tik nuo 2010 m. Kadangi šis auditas apėmė 2002–2007 m. laikotarpio BNPj duomenų tikrinimą Komisijoje, su šiuo komponentu susiję duomenys neįvertinti.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai (remiantis valstybių narių BNPj inventorių patikrinimu).

RIZIKOS VERTINIMO REZULTATAI

1. Atliekant šį vertinimą buvo galima nustatyti, kuriuos BNPj komponentus rengiant labiau rizikuojama neatitikti ESS 95. Visų sričių, kurių bendrai įvertinta rizika yra nedidelė ar vidutinė, išsamiai patikrinti nenumatyta, išskyrus tuos išimtinius atvejus, kai jos yra labai svarbios dėl savo santykinio dydžio ekonomikoje[1].

2. Audito Rūmai atlieka kokybinį rizikos vertinimą pagal pateiktą matricą ir atitinkamą ***VI priede*** aprašytą procedūrą. Dėl penkių valstybių narių, kuriose buvo atliktas auditas vietoje, toliau trumpai paaiškinta, kokiais argumentais remiantis nustatytų BNPj komponentų rizika buvo įvertinta kaip labai didelė.

3. Vokietijos atveju trūksta informacijos apie tai, kiek išsamūs šaltiniai naudoti įvertinant reikšmingą NACE O sekcijos (1 red.) „Kitų viešųjų, socialinių ir asmeninių paslaugų“ sukurtos bendrosios pridėtinės vertės (BPV) dalį. Visų padarytų patikslinimų aprašymo nepakanka apskaičiavimo procesui įvertinti.

4. Ispanijos atveju šaltiniai, naudoti įvertinant didelę NACE N sekcijos (1 red.) „Sveikatos priežiūra ir socialinis darbas“ sukurtos BVP dalį, yra nepakankamai kokybiški. Be to, nepakankamai atskleista svarbiausia informacija apie duomenų rengimo procesą (pavyzdžiui, metodus, patikslinimus ir šaltiniuose pateiktų kintamųjų naudojimą ESS 95 operacijoms).

5. Prancūzijos atveju NACE H sekcijos (1 red.) „Viešbučiai ir restoranai“ įvertinimo aprašyme nepateikta pakankamai informacijos apie patikslinimus siekiant išsamumo, kurie turėtų būti reikšmingi. Nepateikta informacijos apie ES skirtas subsidijas.

6. Italijos atveju nepateikta informacijos apie ES skirtas subsidijas.

7. Jungtinės Karalystės atveju apie NACE B sekcijos (1 red.) „Žvejyba“ duomenų rengimą pateikta informacija yra neišsami, ypač apie patikslinimus nacionalinėse sąskaitose ir šaltiniuose pateiktų kintamųjų naudojimą ESS 95 operacijoms. Tačiau ši veikla per pastarąjį auditą netikrinta, nes ji užima labai nedidelę dalį ekonomikoje.

[1] T. y. komponentai, kurių rizika įvertinta kaip vidutinė, sudaro bent 10 % BNPj.

AUDITO RŪMŲ ATLIKTA SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖ

BNPj komponentai (NACE 1 red. sekcija)	Belgija		Vokietija		Ispanija		Prancūzija	
	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK
Žemės ūkis (A)	1,0 % D (75)	0,7	1,1 % D (75)	0,9	3,8 % V (50)	1,9	2,1 % D (75)	1,6
Žvejyba (B)	0,0 % V (50)	0,0	0,0 % D (75)	0,0	0,2 % D (75)	0,2	0,1 % D (75)	0,1
Kasyba (C)	0,1 % N (10)	0,0	0,3 % V (50)	0,1	0,3 % V (50)	0,1	0,1 % N (10)	0,0
Apdirbamoji gamyba (D)	15,4 % D (75)	11,6	20,9 % V (50)	10,4	17,0 % V (50)	8,5	12,7 % V (50)	(i) 6,3
Elektros energetika (E)	2,1 % V (50)	1,1	1,7 % V (50)	0,8	1,8 % N (10)	0,2	1,5 % N (10)	0,2
Statyba (F)	4,3 % D (75)	3,2	4,7 % D (75)	3,5	7,6 % V (50)	3,8	4,8 % D (75)	3,6
Didmeninė ir mažmeninė prekyba (G)	11,4 % D (75)	8,5	10,1 % D (75)	7,5	10,2 % D (75)	7,7	9,9 % V (50)	5,0
Viešbučiai ir restoranai (H)	1,5 % D (75)	1,1	1,5 % D (75)	1,1	7,0 % D (75)	(i) 5,2	2,1 % LD(100)	(i) 2,1
Transportas (I)	7,2 % D (75)	5,4	5,0 % V (50)	(i) 2,5	6,7 % V (50)	(i) 3,3	5,7 % V (50)	(i) 2,9
Finansinis tarpininkavimas (J)	5,2 % N (10)	0,5	3,8 % N (10)	0,4	4,2 % N (10)	0,4	4,5 % N (10)	0,4
Nekilnojamasis turtas, nuoma ir verslas (K)	19,5 % D (75)	(i) 14,6	21,2 % D (75)	15,9	13,6 % D (75)	10,2	23,6 % D (75)	17,7
Viešasis administravimas (L)	6,6 % N (10)	0,7	5,8 % V (50)	(i) 2,9	5,7 % N (10)	0,6	6,9 % V (50)	(i) 3,4
Švietimas (M)	5,9 % V (50)	3,0	4,1 % D (75)	3,1	4,5 % V (50)	(i) 2,2	5,1 % D (75)	3,8

Audito Rūmų pasirinkti komponentai, kurių išsamus tikrinimas atliktas ir patikrinti dokumentai penkiose aplankytose valstybėse narėse

Audito Rūmų pasirinkti komponentai, kurių dokumentai patikrinti penkiose valstybėse narėse, kuriose nesilankyta

Audito Rūmų pasirinkti komponentai, kurių patikrinti tik dokumentai penkiose aplankytose valstybėse narėse

Paaiškinimai:

- „Dydis“ – santykinis komponento, kaip BNPj dalies, dydis.
- „R“ – rizikos vertinimas (žr. ***VII priedą***).
- „K“ – rizikos koeficientas.
- „RDR“ – rizikos dydžio rodiklis.
- Dėl „N“, „V“, „D“, „LD“, „Nėra“ ir „NAFTAP“ žr. ***VII priedą***.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

Italija		Nyderlandai		Austrija		Lenkija		Švedija		Jungtinė Karalystė	
Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK
2,4 %	1,2	2.2 %	1,1	1,7 %	0,9	4,1 %	3,0	0,9 %	0,5	0,6 %	0,4
V (50)		V (50)		V (50)		D (75)		V (50)		D (75)	
0,1 %	0,1	0,1 %	0,1	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0
D (75)		D (75)		V (50)		D (75)		V (50)		LD(100)	
0,4 %	0,2	2,5 %	1,9	0,4 %	0,3	2,0 %	1,5	0,4 %	0,2	2,2 %	1,6
V (50)		D (75)		D (75)		D (75)		V (50)		D (75)	
18,9 %	14,2	13,0 %	6,5	17,7 %	13,3	14,9 %	(i) 11,1	17,3 %	13,0	11,8 %	8,9
D (75)		V (50)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)	
1,8 %	0,9	1,2 %	0,6	2,3 %	1,7	3,4 %	1,7	2,6 %	1,3	1,3 %	0,1
V (50)		V (50)		D (75)		V (50)		V (50)		N (10)	
4,5 %	3,4	5,0 %	3,8	6,6 %	(i) 5,0	5,7 %	4,3	4,0 %	3,0	5,6 %	4,2
D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)	
11,5 %	8,6	12,0 %	9,0	11,8 %	8,9	17,9 %	(i) 13,5	9,9 %	7,4	10,4 %	7,8
D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)	
3,5 %	(i) 2,6	1,7 %	1,3	4,1 %	3,1	1,1 %	0,8	1,3 %	1,0	2,6 %	(i) 2,0
D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)	
6,6 %	3,3	6,3 %	4,7	6,5 %	4,9	6,7 %	(i) 5,0	6,0 %	4,5	6,5 %	(i) 4,8
V (50)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)	
4,2 %	0,4	5,4 %	2,7	4,8 %	2,4	3,8 %	2,8	3,9 %	2,0	6,4 %	(i) 4,8
N (10)		V (50)		V (50)		D (75)		V (50)		D (75)	
18,1 %	13,5	18,8 %	14,1	16,4 %	12,3	12,8 %	9,6	18,0 %	13,5	20,8 %	15,6
D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)	
5,3 %	(i) 2,7	6,2 %	3,1	5,4 %	2,7	5,8 %	4,4	5,1 %	2,6	4,8 %	(i) 2,4
V (50)		V (50)		V (50)		D (75)		V (50)		V (50)	
4,4 %	(i) 2,2	3,9 %	2,9	4,9 %	3,6	4,3 %	3,2	5,1 %	3,9	5,2 %	3,9
V (50)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)		D (75)	

BNPj komponentai (NACE 1 red. sekcija)	Belgija		Vokietija		Ispanija		Prancūzija	
	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK
Sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (N)	6,1 % D (75)	(i) 4,6	6,1 % D (75)	4,6	4,6 % LD (100)	(i) 4,6	7,3 % D (75)	5,5
Kita bendruomeninė, socialinė veikla (O)	2,0 % D (75)	1,5	4,5 % LD(100)	(i) 4,5	3,3 % D (75)	2,4	3,2 % D (75)	2,4
Namų ūkiai su įdarbintais asmenimis (P)	0,3 % LD(100)	0,3	0,3 % V (50)	0,2	0,9 % V (50)	0,5	0,5 % V (50)	0,2
Ekstrateritorinės organizacijos (Q)	0,0 % Nėra	0,0	0,0 % Nėra	0,0	0,0 % Nėra	0,0	0,0 % Nėra	0,0
Bendroji pridėtinė vertė (BPV)								
Mokesčiai produktams	11,3 % V (50)	(i) 5,7	10,6 % N (10)	1,1	10,8 % N (10)	1,1	11,2 % D (75)	8,4
Subsidijos produktams	0,9 % V (50)	0,5	0,5 % D (75)	0,4	1,2 % N (10)	0,1	1,2 % V (50)	0,6
Bendrasis vidaus produktas (BVP)								
Tarpiniai elementai	1,4 % (ii)	(i) 3,5	-1,0 % (ii)	(i) -0,2	-0,9 % (ii)	(i) 0,4	0,6 % (ii)	(i) 1,9
Bendrosios nacionalinės pajamos (BNPj)								
NAFTAP (poveikis)	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra
Nuosavų išteklių (NI) reikmėms naudojamos BNPj								

Audito Rūmų pasirinkti komponentai, kurių išsamus tikrinimas atliktas ir patikrinti dokumentai penkiose aplankytose valstybėse narėse

Audito Rūmų pasirinkti komponentai, kurių dokumentai patikrinti penkiose valstybėse narėse, kuriose nesilankyta

Audito Rūmų pasirinkti komponentai, kurių patikrinti tik dokumentai penkiose aplankytose valstybėse narėse

Paaiškinimai:

- „Dydis“ – santykinis komponento, kaip BNPj dalies, dydis.
- „R“ – rizikos vertinimas (žr. ***VII priedą***).
- „K“ – rizikos koeficientas.
- „RDR“ – rizikos dydžio rodiklis.
- Dėl „N“, „V“, „D“, „LD“, „Nėra“ ir „NAFTAP“ žr. ***VII priedą***.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

Italija		Nyderlandai		Austrija		Lenkija		Švedija		Jungtinė Karalystė	
Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK	Dydis R(K)	RDK
4,8 % D (75)	3,6	6,7 % D (75)	5,0	5,3 % D (75)	4,0	3,8 % LD(100)	(i) 3,8	10,1 % V (50)	5,0	6,4 % D (75)	4,8
2,7 % D (75)	2,0	2,7 % D (75)	2,1	3,7 % D (75)	2,8	3,5 % D (75)	2,7	3,2 % D (75)	2,4	4,2 % D (75)	(i) 3,2
0,8 % D (75)	0,6	0,4 % V (50)	0,2	0,0 % D (75)	0,0	0,5 % D (75)	0,4	0,0 % D (75)	0,0	0,4 % D (75)	0,3
0,0 % Nėra	0,0	0,0 % Nėra	0,0	0,0 % Nėra	0,0	0,0 % Nėra	0,0	0,0 % Nėra	0,0	0,0 % Nėra	0,0
11,9 % V (50)	(i) 6,0	12,0 % V (50)	(i) 6,0	12,2 % V (50)	(i) 6,1	12,0 % D (75)	(i) 9,0	13,2 % V (50)	(i) 6,6	11,4 % V (50)	(i) 5,7
1,2 % V (50)	0,6	0,9 % V (50)	0,4	2,2 % LD (100)	(i) 2,2	0,2 % D (75)	0,1	0,5 % D (75)	0,3	0,4 % D (75)	0,3
-0,8 % (ii)	(i) -0,1	0,8 % (ii)	(i) 1,0	-0,8 % (ii)	(i) -0,3	-0,4 % (ii)	-0,3	-0,2 % (ii)	(i) 0,1	1,7 % (ii)	(i) 1,3
Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra

Pastabos:

1. Rizikos dydžio rodiklis gaunamas dauginant santykinį BNPj komponento dydį iš rizikos vertinimo rezultato, kuriam taikyti šie rizikos koeficientai: 100 – labai didelė, 75 – didelė, 50 – vidutinė ir 10 – nedidelė rizika. Skaičiuojant RDR galėjo atsirasti nedidelių skirtumų dėl apvalinimo.

2. Bendras ribinis dydis, kurį viršiję BNPj komponentai penkiose aplankytose valstybėse narėse patikrinti išsamiai, yra 5. Tikrinant Eurostato kontrolės dokumentus taikytas bendras ribinis dydis buvo „2“ penkiose aplankytose valstybėse narėse ir „5“ kitose penkiose pasirinktose valstybėse narėse, kuriose nesilankyta.

3. Siekiant pagerinti sąnaudų ir naudos analizės kokybę, padarytos išimtys (i) šiais atvejais:

- šie komponentai, nors tinkami pagal nustatytą ribinį dydį, nebuvo pasirinkti todėl, kad Eurostatas atliko tiesioginį tikrinimą, jiems daromos Komisijos išlygos, jų RDR yra mažiausias ir (arba) jų sudedamųjų dalių riziką Audito Rūmai įvertino kaip didelę arba labai didelę;
- šie komponentai, nors netinkami pagal nustatytą ribinį dydį, buvo pasirinkti todėl, kad Audito Rūmai nustatė labai didelę riziką (RDR mažiausiai 2 %) ir (arba) jų RDR yra didžiausias.

4. Tarpiniai elementai nustatyti taip: atlygis darbuotojams ir nuosavybės pajamos gautos iš likusio pasaulio sektoriaus + atlygis darbuotojams ir nuosavybės pajamų išmokos likusio pasaulio sektoriui – ES surinkti gamybos ir importo mokesčiai + ES išmokėtos subsidijos. Pateikiama „tarpinių elementų“ RDR vertė gauta sudėjus atitinkamų komponentų RDR. Tačiau kiekvieno iš jų sąnaudų ir naudos analizė atlikta atskirai.

5. Daugiau apie rizikos vertinimą (ii) skaitykite ***VII priede***.

SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖS REZULTATAI

1. Visų dešimties valstybių narių BNPj komponentų rizikos dydžio rodiklis nustatomas dauginant santykinį BNPj komponento dydį iš rizikos koeficiento, gauto vertinant riziką (žr. ***VII priedą***).

2. Taikant gautą rizikos dydžio rodiklį nustatoma, kokia pirmumo tvarka reikia tikrinti kiekvienos valstybės narės BNPj komponentus, ir galima lengviau palyginti valstybės narės įvairių laikotarpių ir (arba) valstybių narių duomenis. Bendra valstybės narės rizikos dydžio rodiklio vertė, apskaičiuota sudėjus šio visų BNPj komponentų rodiklio vertes, gali būti nuo 10 iki 100.

3. Atlikę šią analizę, remdamiesi bendrais nustatytais ribiniais dydžiais, Audito Rūmai galėjo atrinkti BNPj komponentus, kuriuos reikėjo ištirti atliekant išsamų tikrinimą ir (arba) dokumentų patikrą valstybėse narėse. Kad sąnaudų ir naudos analizė būtų veiksmingesnė, padarytos kelios išimtys[1].

4. Pavyzdžiui, Belgijos, kurioje nebuvo atliktas auditas vietoje, atveju Audito Rūmai pasirinko tikrinti NACE (1 red.) D sekcijos „Apdirbamoji gamyba“, NACE (1 red.) G sekcijos „Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių, motociklų, asmeninių ir buities reikmenų remontas“ ir NACE (1 red.) I sekcijos „Transportas, saugojimas ir ryšiai“ BNPj komponentų dokumentus, nes atitinkamas rizikos dydžio rodiklis viršijo 5.

5. NACE N sekcijos (1 red.) „Sveikatos priežiūra ir socialinis darbas“ veikla taip pat pasirinkta siekiant surinkti iš viso keturis BNPj komponentus, nes jos rizikos dydžio rodiklio vertė buvo didžiausia (nors ir mažesnė nei 5). NACE K sekcijos (1 red.) „Nekilnojamasis turtas, nuoma ir verslas“ veikla nepasirinkta, nes Eurostatas buvo tiesiogiai patikrinęs šį BNPj komponentą.

6. Panaši procedūra taikyta kitoms valstybėms narėms, net ir toms, kuriose apsilankę Audito Rūmų auditoriai atliko išsamų tikrinimą ir dokumentų patikrą vietoje. Išrenkant šias penkias valstybes nares taikytos dvi skirtingos reikšmingumo ribos (t. y. 5, kad būtų atliktas išsamus tikrinimas, ir 2 – dokumentų patikra).

[1] Žr. lentelėje sutartiniu ženklu (i) pažymėtus komponentus ir susijusias pastabas.

SPECIALIOSIOS IŠLYGOS VALSTYBĖMS, KURIAS KOMISIJA NUSTATĖ ES-25 VALSTYBĖMS NARĖMS

Valstybės narės	Išlygų skaičius	Dėl ko nustatytos specialiosios išlygos valstybėms už 2002–2010 m. laikotarpį (ES-15 valstybėms narėms) ir už 2004–2010 m. laikotarpį (ES-10 valstybėms narėms)
Belgija	3	1) – atnaujinti šešėlinės ekonomikos įverčiai statybos sektoriuje; 2) – patikslinimų dėl išsamumo koeficientai; 3) – užsienio prekybos statistika.
Čekija	2	1) – būsto paslaugos; 2) – arbatpinigiai.
Danija	1	1) – būsto paslaugos.
Vokietija	2	1) – būsto paslaugos; 2) – kino, radijo ir televizijos kūrinių originalai.
Estija	2	1) – pagrindinio kapitalo vartojimas (PKV) keliams, tiltams ir t. t.; 2) – pramogų, literatūros ir meno kūrinių originalai.
Airija	1	1) – į mišriąsias pajamas įtraukiami nuostoliai.
Graikija	8	1) – verslo struktūros statistikos (VSS) ir užimtumo duomenų atnaujinimas; 2) – pagal išlaidų metodą naudojamų namų ūkių biudžetų tyrimo (NŪBT) duomenų peržiūra; 3) – statyba; 4) – valdžios sektoriaus (VS) pridėtinė vertė (PV); 5) – namų ūkiams paslaugas teikiančios ne pelno institucijos (NŪPTNPI); 6) – keičiami mokėjimų balanso (MB) duomenys dėl laivų ir jūrų transporto; 7) – būsto paslaugos; 8) – papildomi paaiškinimai.
Ispanija	3	1) – nedideli įrankiai; 2) – atlygis darbuotojams; 3) – ES subsidijos.
Prancūzija	2	1) – pakeisti MB duomenys; 2) – savitarpio fondai.
Italija	3	1) – pridedamas grynasis likutinis perteklius (GLP) dėl nebaigtos gamybos; 2) – vertės padidėjimas / sumažėjimas išbraukiamas iš atsargų pokyčių; 3) – žemės renta.
Kipras	5	1) – sukčiavimas PVM be bendrininkavimo; 2) – kino, radijo ir televizijos originalų gamyba savo sąskaita; 3) – literatūros ir meno kūrinių originalų produkcijos vertei nustatyti naudojami honorarai; 4) – programinės įrangos gamyba savo sąskaita; 5) – mokesčiai ir subsidijos.
Latvija	10	1) – produkcija savo sąskaita; 2) – esamų būstų perleidimo sąnaudos; 3) – VS ir NŪPTNPI PKV; 4) – ne pelno institucijų (NPI) klasifikavimas; 5) – pramogų, literatūros ir meno kūrinių originalai; 6) – ne gyvybės draudimo paslaugos; 7) – programinė įranga; 8) – išsamumas; 9) – balansavimo procedūra; 10) – papildomi paaiškinimai.
Lietuva	2	1) – visiškai integruotos išteklių ir panaudojimo lentelės; 2) – pramogų, literatūros ir meno kūrinių originalai.
Liuksemburgas	2	1) – atnaujintas patikslinimas dėl nedeklaruoto darbo; 2) – būstų statyba savo sąskaita.
Vengrija	10	1) – bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo (BPKF) savo sąskaita aprėptis ir vertės nustatymas; 2) – originalų įverčiai; 3) – perdirbamų atliekų apskaita; 4) – draudimo, pensijų fondų ir finansinio tarpininkavimo PV pakeitimas; 5) – vertės padidėjimas / sumažėjimas išbraukiamas iš atsargų pokyčio ir pelno dydžio; 6) – vienintelių savininkų PV namų ūkių (NŪ) sektoriuje; 7) – duomenų sutikrinimas išteklių ir panaudojimo lentelėse; 8) – išsamumas; 9) – PKV keliams, tiltams ir t. t.; 10) – papildomas kelių rūšių veiklos paaiškinimas.

Valstybės narės	Išlygų skaičius	Dėl ko nustatytos specialiosios išlygos valstybėms už 2002–2010 m. laikotarpį (ES-15 valstybėms narėms) ir už 2004–2010 m. laikotarpį (ES-10 valstybėms narėms)
Malta	8	1) – nedideli įrankiai; 2) – vertės padidėjimas / sumažėjimas išbraukiamas iš atsargų pokyčių; 3) – sveikatos priežiūros paslaugų vertės nustatymo problemos; 4) – būstų statyba savo sąskaita; 5) – restoranai ir barai; 6) – kino, radijo ir televizijos kūrinių originalų produkcija ir BPKF; 7) – draudimo paslaugos; 8) – papildomi paaiškinimai dėl būsto paslaugų.
Nyderlandai	4	1) – statybos savo sąskaita atnaujinimas; 2) – Eurovinjetės priskyrimas paslaugoms; 3) – užsienio prekybos statistikos atnaujinimas; 4) – valstybės tarnybų importo ir eksporto atnaujinimas.
Austrija	1	1) – paaiškinimai dėl programinės įrangos savo sąskaita.
Lenkija	11	1) – produkcijos įvertinimo šaltinių ir metodų keitimas; 2) – ne rinkos gamintojų produkcija; 3) – vertės padidėjimas / sumažėjimas išbraukiamas iš atsargų pokyčių; 4) – moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra; 5) – arbatpinigiai; 6) – sąlyginės socialinės įmokos įtraukiamos į atlygį darbuotojams; 7) – mokesčiai; 8) – išsamumas; 9) – su tarpvalstybiniais palūkanų ir dividendų srautais susijusio mokesčių slėpimo vertinimas; 10) – draudimas; 11) – programinės įrangos (ypač savo sąskaita) įvertinimas.
Portugalija	3	1) – savo galutiniam naudojimui skirtos produkcijos apskaičiavimas ir vertės nustatymas; 2) – poreikis ištirti, ar BPKF laiko profilius galima naudoti pagal nuolatinio inventorizavimo metodo (NIM) modelį skaičiuojant PKV; 3) – darbdavių socialiniai įnašai į valstybės tarnautojų pensijų sistemą.
Slovėnija	3	1) – žemės ūkio PV atnaujinimas; 2) – nekilnojamojo turto nuosavybės pajamos (NP); 3) – VS ir su būstais susijusios veiklos PKV.
Slovakija	2	1) – perdraudimo komisinių apskaita; 2) – VS BPKF ir PVK.
Suomija	1	1) – renovacijų atnaujinimas statybos sektoriuje.
Švedija	4	1) – atlygis darbuotojams, skirtas likusio pasaulio sektoriui (LPS) ar iš jo gaunamas; 2) – pramogų, literatūros ir meno kūrinių originalai; 3) – programinė įranga; 4) – perdraudimo komisinių apskaita.
Jungtinė Karalystė	10	1) – būsto paslaugos; 2) – NŪPTNPI; 3) – išsamumas; 4) – statyba savo sąskaita; 5) – draudimas; 6) – kinematografijos kūrinių originalai; 7) – programinė įranga savo sąskaita; 8) – PKV keliams, tiltams ir t. t.; 9) – poreikis ištirti, kokį poveikį turi kainoraščių naudojimas perkant naujus automobilius; 10) – BNPj duomenis reikia suderinti su nacionaliniu lygmeniu paskelbtais duomenimis.
IŠ VISO	**103**	

Šaltinis: Europos Audito Rūmai (remiantis Komisijos pranešimais apie išlygas valstybėms narėms).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

SANTRAUKA

IV.
Komisija turi tvirtą daugialypę tikrinimo sistemą. Ją taikant daugiausia dėmesio skiriama kokybei, tarpusavio vertinimui, be to, ji yra pakankamai lanksti ir suteikia galimybę atsižvelgti į išskirtines aplinkybes. Komisija toliau plėtos savo BNPj tikrinimo strategiją, siekdama į ją įtraukti sistemiškesnę ir tiksliau apibrėžtą programą. Pagal ją bus atliekama rizikos analizė ir visapusiškai atsižvelgiama į išlaidų efektyvumą. Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų naudojamą modelį ir spręs, kurie elementai galėtų būti naudingi šiame procese.

Komisija mano, kad vertinti reikalingus personalo išteklius yra sunku, ir tai numatoma atlikti vėliau.

V.
Komisija sutinka, kad bendrosiomis išlygomis turėtų būti naudojamasi kuo rečiau. Vis dėlto jos yra labai svarbios siekiant užtikrinti ES finansinių interesų apsaugą, todėl jų negalima visiškai atsisakyti.

Komisijos kontrolės sistema taip pat yra pakankamai tvirta, kad būtų galima atlikti svarbius reguliarius pakeitimus, pavyzdžiui, įtraukti pagrindinių duomenų šaltinių arba naujų įvertinimo metodų pakeitimus.

VI. a)
Komisija mano, kad jos taikoma darbo planavimo ir prioritetų nustatymo procedūra yra tvirta ir pagrįsta rizika, pagal šią procedūrą iš anksto tariamasi dėl planų su BNPj komitetu.

VI. b)
Komisija visose valstybėse narėse taiko vienodą tikrinimo metodiką. Kaip sutarta su BNPj komitetu, tiesioginis tikrinimas naudojamas kaip papildoma priemonė kiekvienos šalies BNPj inventoriui tikrinti remiantis BNPj inventorių vertinimo klausimynu (BIVK).

VI. c)
Tikrinimo rezultatai pranešti BNPj komitetui, o jis nusprendė, kad šios informacijos pakanka nuomonei dėl duomenų pateikti.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

VII.
Komisija išsamiai išnagrinėjo visus ataskaitoje paminėtus atvejus ir nepritaria Audito Rūmams dėl jų pateikto nustatytų faktų skaičiaus.

VIII. a)
Komisija toliau plėtos savo strategiją, atsižvelgdama į atliekant auditą nustatytus faktus, kad tikrinimo ciklai truktų trumpiau. Šiuo metu Komisija įgyvendina politiką, kuria siekiama apriboti naudojimąsi bendrosiomis išlygomis.

VIII. b)
Komisija mano, kad jos taikytas metodas (BNPj klausimynų ir kokybės ataskaitų dokumentų patikros, BNPj inventorių tikrinimas naudojant BIVK ir kartu taikant tiesioginį tikrinimą; visiems žingsniams taikytas tarpusavio vertinimas) buvo tinkamas galutiniam valstybių narių nuosavų išteklių reikmėms naudojamų BNPj vertinimui atlikti. Tačiau Komisija sieks tiksliau apibrėžti kriterijus, taikytinus atsirenkant komponentus, kurie turi būti vertinami taikant tiesioginį tikrinimą, ir kitaip tobulins dokumentaciją.

VIII. c)
Per pastaruosius metus Komisijos rengiamų BNPj tikrinimų ataskaitų teikimo procesas pamažu pagerėjo. Vis dėlto Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nustatytus faktus ir sutinka, kad reikia ir toliau stengtis gerinti padėtį.

Komisija visada manė, kad ataskaitos teikiamos tinkamai, laikantis BNPj reglamento, ir kad kasmet teikiamos BNPj komiteto nuomonės pakanka. Audito Rūmų rekomendacija dėl kasmet teikiamos nuomonės bus pateikta BNPj komitetui.

Kitoje šios ataskaitos vietoje Audito Rūmai pripažįsta patobulinimus, kurie jau padaryti, o į rekomendacijas, pateiktas atliekant auditą, atsižvelgta naujausioje metinėje veiklos ataskaitoje.

Komisija mano, kad vykdant biudžeto procedūrą BNPj komiteto nuomonėmis visada būdavo deramai remiamasi.

ĮVADAS

Langelis
Bendrosiomis išlygomis galima naudotis ir tada, kai valstybės narės nesilaiko perdavimo terminų.

PASTABOS

28.
Komisija mano, kad jos taikyta darbo planavimo ir prioritetų nustatymo procedūra yra tvirta ir pagrįsta rizika. BNPj komitetas sutarė dėl naujausio tikrinimo ciklo planų. Komisija, remdamasi BNPj reglamentu, sprendimams (sąnaudų ir naudos) dėl specialios veiklos ar galimo operacijų masto ir reikšmės priimti daugiausia taiko kokybinį metodą.

Siekdama įvertinti, ar rekomenduojamas veiksmas turėtų būti padarytas išlyga, Komisija taiko ekonomiškumo principą; apie tai ji pranešė BNPj komitetui iškart, kai tik buvo baigtas tikrinimo ciklas (įskaitant Bulgariją ir Rumuniją), ir 2013 m. balandžio mėn. pateikė dokumentą, susijusį su tolesniais veiksmais dėl rekomenduojamų veiksmų, dėl kurių nereikia nustatyti išlygos. Tai geriausiai atspindi, kaip Komisija taiko ekonomiškumo principą, padedantį nuspręsti, kurie atviri rekomenduojami veiksmai pateisino išlygas, o kuriuos veiksmus būtų galima priskirti prie kitų klausimų sprendžiant dėl tolesnių veiksmų.

29.
Ši rekomendacija tebėra įgyvendinama. Komisija taip pat atsižvelgs į Audito Rūmų atliekamo audito rezultatus. Išvada dėl metodo turės būti parengta iki kito tikrinimo ciklo pradžios, kuri numatoma po 2015 m. rugsėjo mėn.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

32.
Komisija mano, kad jos taikomas metodas (BNPj klausimynų ir kokybės ataskaitų dokumentų patikros, BNPj inventorių tikrinimas naudojant BIVK ir kartu taikant tiesioginį tikrinimą; visiems žingsniams taikomas tarpusavio vertinimas) yra tinkamas galutiniam valstybių narių nuosavų išteklių reikmėms naudojamų BNPj vertinimui atlikti.

34.
Komisijos kontrolės modeliui būtina išsami kokybinė BNPj inventorių analizė. Tiesioginį tikrinimą Komisija ir BNPj komitetas supranta tik kaip papildomą priemonę šalių BNPj inventoriams tikrinti remiantis BNPj inventorių vertinimo klausimynu (BIVK). Pagrindiniai tiesioginio tikrinimo tikslai – patikrinti, ar inventoriuje pateikiamas šaltinių ir metodų aprašymas deramai atspindi faktiškai taikomus duomenų rengimo būdus ir ar pagrindiniai duomenys, kaip rodo šaltiniai, yra tinkamai paversti į NS skaičius, kuriuos valstybės narės pateikė kaip BNPj nuosavų išteklių duomenis. Taip pat atsižvelgiama į įvairiose valstybėse narėse taikytos metodikos palyginamumą.

Tiesioginis tikrinimas nėra tinkamas pagrindas daryti išvadas dėl visų inventoriuje aprašytų BNPj įverčių dalių.

35.
Komisijos tikrinimo sistemai būtina išsami kokybinė BNPj inventorių analizė (ir papildomas tiesioginis tikrinimas). Dėmesys skiriamas ne tik tiems komponentams, kuriuos apima A grupės rekomenduojami veiksmai arba kurių atžvilgiu atliktas tiesioginis tikrinimas. Komisija mano, jog šios dalies Audito Rūmų nustatytų faktų išvados grindžiamos prielaida, kad Eurostatas daugiausia tikrino tuos komponentus, kuriuos apima rekomenduojami veiksmai ir kurių atžvilgiu Eurostatas atliko tiesioginį tikrinimą.

36.
Komisija mano, jog šios dalies Audito Rūmų nustatytų faktų išvados grindžiamos prielaida, kad Eurostatas daugiausia tikrino tuos komponentus, kuriuos apima rekomenduojami veiksmai ir kurių atžvilgiu Eurostatas atliko tiesioginį tikrinimą.

38.
Komisija yra įsipareigojusi valstybes nares vertinti vienodai. Visų valstybių narių atvejai buvo įvertinti atskirai, užtikrinant visišką skaidrumą BNPj komiteto atžvilgiu ir apžvelgiant horizontalųjį valdymą.

39.
Komisija pripažįsta, kad savo tikrinimus turėtų geriau patvirtinti dokumentais, ir dirba šiuo tikslu.

40.
Vizitų ataskaitų dokumentuose nurodyta, kad Komisija (Eurostatas) komponentus ir (arba) sritis, kurie turėjo būti tikrinami tiesiogiai, pagal bendruosius kriterijus, dėl kurių sutarė BNPj komitetas, atrinko apdairiai atsižvelgdama į atskirų valstybių narių specifiką.

BNPj komiteto sutarti kriterijai visiškai atitiko savo paskirtį, ir Komisija mano, kad tiesioginio tikrinimo užduotis jai suteikė galimybę padaryti išvadas, kurių ir buvo tikimasi taikant šią papildomą priemonę. Apskritai tikrinant tiesiogiai nebuvo nustatyta didelės rizikos, kad valstybės narės galėtų neteisingai aprašyti savo apskaičiavimo metodus arba skaičiuodamos padarytų reikšmingų duomenų rengimo klaidų.

41.
BNPj komitetui sutarus ir vadovaujantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000 nuostatomis, tiesioginis tikrinimas apima laikotarpį nuo tada, kai duomenis gavo nacionalinių sąskaitų departamentas. Priežiūros ir kontrolės sistemos (PKS) yra organizacinio pobūdžio. Jos neteikia konkrečios informacijos apie sąskaitų patikimumą (kuris priklauso visų pirma nuo naudojamų statistikos šaltinių ir metodų), tačiau gali padėti sušvelninti klaidų riziką. Komisija, atsižvelgdama į Audito Rūmų pastabas, ir toliau stengsis parengti PKS gaires, skirtas valstybių narių nacionalinių sąskaitų duomenims rengti.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

42.
Atsižvelgdama į tai, kad tarpusavio vertinimas yra labai svarbus apžvelgiant BNPj pagrįstus nuosavus išteklius, Komisija ir toliau mano, kad tinkamiausias vizitų į valstybes nares (t. y. informacinių vizitų dalyvaujant kitoms valstybėms narėms) teisinis pagrindas yra BNPj reglamentas ir kad BNPj komitetas turi patikrinti gautus rezultatus. Be to, siekiant užtikrinti įvairių valstybių narių duomenų palyginamumą, itin svarbi yra asmenų, rengiančių valstybių narių nacionalinių sąskaitų duomenis, kompetencija.

43.
Kai tik BNPj komitetas patvirtina šalių vertinimo ataskaitų projektus, Komisija, kaip numatyta Nuosavų išteklių reglamente, turi nustatyti išlygas be susijusios šalies arba BNPj komiteto pritarimo. Išlygos nustatomos remiantis kiekvieno atviro veiksmo kokybiniu ir kiekybiniu vertinimu, atsižvelgiant į siekį biudžetą vykdyti vadovaujantis atsargumo principu. Kadangi nacionalinės sąskaitos yra sudėtinga tikrinimų ir pusiausvyros sistema, atskirų komponentų poveikis negali būti atskirtas, todėl iš esmės neįmanoma tiksliai kiekybiškai įvertinti galimo išlygų poveikio. Komisija mano, kad toks metodas yra veiksmingas siekiant apginti ES finansinius interesus.

44.
Išnagrinėjusi ataskaitoje paminėtus atvejus, Komisija mano, kad jos taikytas išlygų nustatymo metodas buvo nuoseklus.

45.
Bendrai taikomos išlygos taikomos iškilus tokiam BNPj apskaičiavimo klausimui, kurio sprendimui būtina išsami lyginamoji valstybių narių priimtų sprendimų analizė ir gali būti būtinas BNPj komiteto sutarimas dėl svarbiausių aspektų. Pagal šios lyginamosios analizės rezultatus būtų galima spręsti dėl būtinybės daryti BNPj apskaičiavimo pakeitimus siekiant užtikrinti, kad BNPj pagrįstų nuosavų išteklių įnašai būtų teisingai nustatomi.

46.
Sprendžiant bendrai taikomų išlygų klausimą būtina išsami lyginamoji valstybių narių priimtų sprendimų analizė. 2012 m. pabaigoje valstybių narių pateiktos deklaracijos buvo dar nepatikrintos. Siekiant sutarti dėl ESS 95 atitinkančios ir palyginamos apskaitos, prireikė papildomų paaiškinimų ir diskusijų. Šis procesas šiuo metu vyksta, o Komisija, kur reikia, naikina išlygas.

47.
Komisija mano, kad jos taikomas metodas (BNPj klausimynų ir kokybės ataskaitų dokumentų patikros, BNPj inventorių tikrinimas naudojant BIVK ir kartu taikant tiesioginį tikrinimą; visiems žingsniams taikomas tarpusavio vertinimas) yra tinkamas galutiniam valstybių narių nuosavų išteklių reikmėms naudojamų BNPj vertinimui atlikti.

48.
Komisija sutinka, kad dokumentaciją būtų galima patobulinti. Žr. atsakymą į 39 dalies pastabas.

50.
Įmonių registrams (ĮR) taikomas BIVK. Eurostato PDP padaliniai atsako už rinkos ir ne rinkos tikrinimus; BNPj tikrintojų grupė jų rezultatus atidžiai stebi, kad žinotų padėtį nuosavų išteklių srityje.

Kad pastangos nesidubliuotų, Eurostatas padalija atsakomybės sritis. Norint dokumentuoti visas tarpžinybines konsultacijas ir diskusijas, kurios yra dažnos ir įvairios, reikėtų panaudoti pernelyg daug išteklių.

51.
Nagrinėdama Vokietijos atvejį Komisija (Eurostatas) nustatė trūkumų, bet atkreipė dėmesį, kad ši valstybė nuolat tobulino ir naujino ĮR ir darė patikslinimus dėl finansinių metų atskyrimo. Todėl nuspręsta, kad šiuo atveju išlyga netaikytina.

Valstybinių ligoninių klasifikavimo Austrijoje klausimas įvertintas kiekybiškai tik 2012 m. sausio mėn. baigus tikrinimo ciklą. Kalbant apie reikšmingų grynųjų pinigų srautų, kuriuos valdžios sektorius paskirstė valstybinėms ligoninėms, kad padengtų jų veiklos nuostolius, registravimą, ESS 95 yra dviprasmiškas.

2002–2007 m. Austrijos statistikos biuras ESS 95 taikė teisingai; Komisija tikrinimo klaidos nepadarė.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

52.
Šis klausimas patvirtintas baigus tikrinimo ciklą, nes iki 2013 m. gegužės mėn. Austrijos statistikos biuras nebuvo atlikęs 50 % valstybinių ligoninių tikrinimo. Toks rezultatas paskatino Komisiją imtis veiksmų, kad šiuo atveju būtų nustatyta specialioji išlyga.

53.
Žr. Komisijos atsakymą į 51 dalies pastabas.

54.
Komisija sutinka, kad dokumentaciją būtų galima patobulinti. Žr. atsakymą į 39 dalies pastabas.

55.
Komisija (Eurostatas) atkreips dėmesį į dokumentaciją rengdama kitą tikrinimo ciklą. Komisija siekia verslo tęstinumo, tačiau šis auditas apima daugiau kaip dešimtmetį ir buvo prašyta daug labai išsamios, kartais pasenusios, informacijos.

56.
Komisija (Eurostatas) taikė procedūras, kurias pristatė BNPj komitetui ir dėl kurių sutarė. Rengdama kitą tikrinimo ciklą Komisija atsižvelgs į patirtį, sukauptą vykdant šį tikrinimo ciklą.

56. Pirmoji įtrauka
Siekiant užtikrinti išlaidų efektyvumą, Komisijos tikrinimo modelio dėmesio centre buvo faktiškai panaudotas šaltinis. Vis dėlto atlikta ir papildomų vertinimų, visų pirma pagrįstų BNPj komiteto rekomendacijomis.

57.
Komisija atidžiai išnagrinėjo kiekvieną ataskaitoje paminėtą atvejį ir nepritaria Audito Rūmams dėl jų 1 lentelėje pateikiamo nustatytų faktų skaičiaus (žr. išsamius atsakymus į 59–63 dalių pastabas). Komisija sutinka, *inter alia*, dėl netinkamos transporto priemonių registravimo mokesčio apskaitos Prancūzijoje, per mažo būsto paslaugų tarpinio vartojimo Italijoje ir galbūt neteisingos ES dotacijų apskaitos valstybėse narėse.

59. Pirmoji įtrauka
Komisija (Eurostatas) žinojo apie šiuos patikslinimus. Buvo reguliariai atliekama galimos jų apimties peržiūra ir nemanyta, kad dėl jų galėtų kilti didelis susirūpinimas, susijęs su Vokietijos nacionalinių sąskaitų palyginamumu, patikimumu ir išsamumu (dar žr. Komisijos atsakymą į 51 dalies pastabas).

59. Antroji įtrauka
Išsamumo klausimas buvo darbo, susijusio su BNPj, kertinis akmuo daugiau nei du dešimtmečius, todėl buvo dažnai nagrinėjamas dar iki naujausio tikrinimo ciklo, kai buvo dar kartą patikrintas; ir tolesniuose tikrinimo cikluose jam bus teikiamas prioritetas. Baigiant ankstesnį tikrinimo ciklą keturiose minėtose valstybėse narėse taikyti apskaičiavimo metodai laikyti priimtinais.

59. Trečioji įtrauka
Vokietijos atitiktis BNP komiteto priimtoms BNPj komiteto rekomendacijoms (GNIC/004), įskaitant rekomendaciją dėl paskirstymo (GNPC/205), buvo patikrinta per tikrinimo ciklus iki naujausio tikrinimo rato. Dėl visų su paskirstymu arba pelno dydžio apskaičiavimu susijusių išlygų, nustatytų per ankstesnius tikrinimo ciklus, buvo apsispręsta iki naujausio tikrinimo ciklo pradžios.

59. Ketvirtoji įtrauka
Atsižvelgdamas į Komisijos (Eurostato) nustatytą rekomenduojamą veiksmą, Nacionalinis statistikos ir ekonomikos mokslų institutas (INSEE) peržiūrėjo būsto paslaugų tarpinio vartojimo, kaip nurodė namų ūkiai, apskaičiavimą ir padidino koeficientą. INSEE atliktą darbą, susijusį su būsto paslaugų tarpiniu vartojimu, kaip nurodė namų ūkiai, Komisija patikrino ir patvirtino; todėl nuspręsta, kad šiuo atveju Prancūzijai išlyga netaikytina.

Komisija pritaria nustatytam faktui, kad Italijoje per mažas būsto paslaugų tarpinis vartojimas.

59. Penktoji įtrauka
Komisija mano, kad Ispanija turėtų naudotis šiuolaikiniais ir tinkamais duomenų šaltiniais. Komisija pritarė Ispanijos skaičiavimams, kurie 2007 m. rengiant inventorių nebuvo laikomi pasenusiais. Nebuvo manoma, kad dėl galimos jų apimties galėtų kilti didelis susirūpinimas, susijęs su Ispanijos nacionalinių sąskaitų palyginamumu, patikimumu ir išsamumu.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

59. Šeštoji įtrauka
Komisija pritarė Vokietijos, Ispanijos ir Prancūzijos skaičiavimams. Nebuvo manoma, kad dėl galimos jų apimties ir klaidų tikimybės galėtų kilti didelis susirūpinimas, susijęs su Vokietijos, Ispanijos ar Prancūzijos nacionalinių sąskaitų palyginamumu, patikimumu ir išsamumu.

59. Septintoji įtrauka
Perėjimo nuo produkcijos gamintojo kainomis prie bazinių kainų klausimą Komisija išnagrinėjo per 2008 ir 2009 m. BNPj informacinius vizitus. Tai atspindi atsakymai į BIVK ir korespondencija su NSI. Atsižvelgdama į tuo metu gautą informaciją, Komisija nusprendė, kad deramas perėjimas prie bazinių kainų yra užtikrintas iki priimtino kokybės lygio. Tačiau dėl Audito Rūmų nustatytų faktų Komisija kartu su NSI imsis tolesnių veiksmų.

60.
Išsamumo klausimas buvo nuodugniai aptariamas dar prieš prasidedant naujausiam tikrinimo ciklui, bet išnagrinėtas vėl. Vokietijos, Ispanijos, Prancūzijos ir Italijos apskaičiavimo metodams pritarta.

61.
Komisija ir toliau sieks gerinti neapskaitytos ekonomikos nustatymo metodų kokybę.

62.
Komisija rūpestingai stengiasi visas valstybes nares vertinti vienodai, bet vienodas požiūris nebūtinai reiškia, kad siekiama išnagrinėti visas visose valstybėse narėse taikomas išlygas.

Tokie sistemiški šalių patikrinimai gali būti pageidaujami, tačiau jie ne visada praktiški, atsižvelgiant į šalių specifiką, dėl kurios atlikti tokį palyginimą dar sudėtingiau.

63.
Komisija mano, kad nustatydamas išlygas dėl kitų paminėtų veiksmų, kuriais siekiama gerinti padėtį, Eurostatas laikėsi nuoseklaus požiūrio.

63. Pirmoji įtrauka
Situacijos dviejose nurodytose šalyse yra skirtingos. Jungtinės Karalystės metiniame verslo registre (angl. *Annual Business Survey*) nurodymuose respondentams nurodyta finansinių metų atskyrimo vertė. Komisija nusprendė, kad tai įrodo žinojimą apie reikalavimus ir apie priemonių, skirtų galimam poveikiui BVP mažinti, buvimą Jungtinės Karalystės duomenų rengimo praktikoje. Vadovaujantis ekonomiškumo principu, išlyga nebuvo nustatyta. Tačiau, kadangi detalių nepateikta, rekomenduojamas veiksmas tapo kitu veiksmu padėčiai pagerinti; šiuo metu dėl jo imamasi tolesnių veiksmų. Kai tinkamos priemonės nebuvo taikomas, pavyzdžiui, Ispanijoje, nemažo poveikio BVP rizika buvo laikoma didesne, todėl nustatyta išlyga.

63. Antroji įtrauka
Situacijos buvo nevisiškai palyginamos. Ispanijoje kilusios problemos buvo platesnio masto nei kitose paminėtose valstybėse narėse. Komisija sutinka su Audito Rūmais teisingai apskaitai reikalingų tinkamų pagrindinių duomenų klausimu, tačiau supranta, jog ne visos valstybės narės žino, kad galioja teisiškai privalomas reikalavimas imtis šių veiksmų. Komisija ketina nagrinėti šį klausimą per kitą tikrinimo ciklą.

63. Trečioji įtrauka
Italijai nustatyta specialioji išlyga dėl žemės rentos, nes ESS 95 4.73 dalis negalėjo būti taikoma, kitaip negu Vokietijai ir Ispanijai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

63. Ketvirtoji įtrauka
Lenkijai skirta išlyga dėl savo galutiniam naudojimui skirtos programinės įrangos taikytina plačiau (t. y. ir rinkos, ir ne rinkos gamintojams), nei būtų taikoma Ispanijai, kuri neapskaito savo galutiniam naudojimui skirtos programinės įrangos, skirtos ne rinkos gamintojams. Kadangi programinę įrangą savo sąskaita daugiausia gamina rinkos gamintojai, Ispanijos atveju šio trūkumo poveikis BNPj daug mažesnis, todėl, Komisijos (Eurostato) nuomone, šiuo atveju išlyga netaikytina.

64.
Kaip ir ankstesniais tikrinimo ciklais, išlygos buvo nustatomos remiantis kokybiniu ir kiekybiniu kiekvieno atviro veiksmo vertinimu, atsižvelgiant į siekį biudžetą vykdyti vadovaujantis atsargumo principu. Kai tik BNPj komitetas priima šalių vertinimo ataskaitų projektus, Komisija, kaip numatyta Nuosavų išteklių reglamente, turi nustatyti išlygas be susijusios šalies arba BNPj komiteto pritarimo. Nustatant išlygas būtina įvertinti visus konkrečios valstybės narės situacijos niuansus konkrečiu metu.

65.
Žr. atsakymą į 57 dalies pastabas.

66.
Dėl priežasčių, išdėstytų atsakymuose į 59–63 dalių pastabas, Komisija nesutinka su Audito Rūmų nuomone. Komisija išnagrinėjo visus Audito Rūmų paminėtus atvejus ir padarė išvadą, kad vienintelis svarus nustatytas faktas yra susijęs su per mažu būsto paslaugų tarpiniu vartojimu Italijoje.

66. Pirmoji įtrauka
Komisija mano, kad galimas poveikis nereikšmingas.

Žr. jos atsakymus į 57 ir 66 dalių pastabas.

67.
Komisija atkreipia dėmesį, kad pagal jos taikomą tikrinimo sistemą apžvelgiamuoju laikotarpiu nustatytos 103 specialiosios išlygos, 6 bendrai taikomos išlygos ir dar daugiau rekomenduojamų veiksmų. Visomis šiomis priemonėmis prisidedama prie BNPj įverčių kokybės gerinimo, taigi ir prie teisingo BNPj išteklių paskirstymo.

69.
Tikrinimo darbo rezultatai pateikti BNPj komitetui 2011 m. liepos ir spalio mėn. 2012 m. pradžioje Komisija nusprendė, kurias išlygas taikyti. Bet kuriuo atveju, atsižvelgiant į nuosavų išteklių sistemos struktūrą, 2002 m. tikrinimas galėjo būti laikomas baigtu ne anksčiau kaip 2006 m.

70.
Komisija mano, kad tarpusavio vertinimui būtinas visiškas skaidrumas BNPj komiteto, kuris dėl išteklių ribotumo šiuo metu posėdžiauja dukart prie metus, atžvilgiu.

Komisijos strategija buvo parengta siekiant užtikrinti, kad valstybių narių sistemos gebėtų teikti tikslius, palyginamus ir išsamius duomenis ir kad visi nustatyti trūkumai būtų šalinami, pasirūpinant, kad tais atvejais, kai trūkumai gali būti reikšmingi, būtų saugomi ES finansiniai interesai. Toks patikinimas duotų naudos ne tik Komisijai, bet ir visoms valstybėms narėms.

72.
Nors teisiškai tai daryti galima, Komisija mano, kad bendrosiomis išlygomis neturėtų būti dažnai naudojamasi; vis dėlto jos tebėra labai svarbios siekiant užtikrinti, kad ES finansiniai interesai būtų apsaugoti. Susitarimo memorandumas, kuriuo reglamentuojamas atsakomybės už BNPj NI valdymą paskirstymas Biudžeto GD ir Eurostatui, buvo išplėstas 2013 m. balandžio mėn. siekiant užtikrinti, kad ši dalis būtų aiški.

73.
2013 m. balandžio mėn. Biudžeto GD ir Eurostatas pasirašė savo susitarimo memorandumo priedą pavadinimu „BNPj išlygų taikymo geroji patirtis“ (angl. *Good practices concerning GNI reservations*); manoma, kad jis padės pagerinti padėtį.

75.
Kontrolės rizikos nekilo, nes reikiami patikrinimai buvo atliekami pagal metines kokybės ataskaitas. Paaiškėjus, kad kuri nors iš jų nepakankamai išsami, buvo siekiama rasti papildomų paaiškinimų (ir, jei reikia, rengiamas vizitas į valstybę), o prireikus buvo galimybė nustatyti rekomenduojamą veiksmą arba išlygą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

76.
Audito vykdymo laikotarpiu parengtas naujas nacionalinių sąskaitų rengimo standartas (ESS 2010). Kadangi jį įgyvendindamos valstybės narės turės parengti nuodugniai peržiūrėtus BNPj inventorius, BNPj komitetas nusprendė, kad jei peržiūros atliktos 2011 m. ir vėliau, inventorių atnaujinimą būtų galima atidėti, kol ESS 2010 bus baigtas įgyvendinti.

77.
Atsižvelgdama į Audito Rūmų pastabas, Komisija peržiūrės savo komunikacijos procedūras.

79.
Savo atsakyme į 43 dalies pastabas Komisija išsamiau paaiškino valstybėms pateiktas konkrečias rekomendacijas, o atsakyme į 45 dalies pastabas – bendrai taikomas išlygas.

80.
Komisijos nuomone, vertinimo ataskaitos laikytinos baigtomis po to, kai buvo pateiktos BNPj komitetui, kuris atsižvelgė į Eurostato patvirtintą vertinimo metodą ir jį palaikė.

81.
Bendrasis metodas, kuriuo grindžiamas veiksmų, dėl kurių turi būti imamasi tolesnių veiksmų, pasirinkimas, paaiškintas atsakyme į 43 dalies pastabas.

81. Pirmoji įtrauka
Komisija tai, kodėl nebuvo nustatyta išlyga, jau paaiškino atsakyme į 51 dalies pastabas.

81. Antroji įtrauka
Komisija (Eurostatas) šiuo klausimu jau ėmėsi tolesnių veiksmų, kad pagerintų padėtį. Nuspręsta, kad šiuo atveju išlyga netaikytina.

81. Trečioji įtrauka
Komisija (Eurostatas) šiuo klausimu jau ėmėsi tolesnių veiksmų, kad pagerintų padėtį. Nuspręsta, kad šiuo atveju išlyga netaikytina.

81. Ketvirtoji įtrauka
Komisija (Eurostatas) šiuo klausimu jau ėmėsi tolesnių veiksmų, kad pagerintų padėtį. Nuspręsta, kad šiuo atveju išlyga netaikytina.

82.
Komisija sieks toliau gerinti vertinimo ataskaitų kokybę.

83.
Nuomonės nebuvo visiškai tapačios. Dėl Graikijos 2006 m. BNPj komitetas negalėjo nustatyti, ar duomenys buvo tinkami nuosavų išteklių reikmėms, ir sutiko, kad vietoj jų būtų naudojami ankstesnių metų duomenys.

Dėl ES-10 valstybių narių BNPj komitetas paskelbė pareiškimą (nors ir ne oficialią nuomonę), kuriame neiškėlė duomenų tinkamumo nuosavų išteklių reikmėms klausimo.

85.
Žr. atsakymus į 83 dalies pastabas.

86.
Atsižvelgdama į Audito Rūmų pastabas, Komisija peržiūrės savo komunikacijos procedūras.

BNPj komiteto nuomonė visada laikoma tinkamu patikinimu ir ją vienodai pripažįsta BNPj technikos ekspertai ir duomenų naudotojai.

87.
Nors BNPj komitetui pirmininkauja Komisija, jį sudaro valstybių narių atstovai. Valstybės narės komiteto nuomones priėmė vienbalsiai ir nekėlė abejonių dėl to, ar Komisijos (Eurostato) darbas yra tinkamas pagrindas toms nuomonėms.

88.
Atliekant auditą Audito Rūmų pateikti siūlymai, kaip toliau gerinti padėtį, buvo įtraukti į 2012 m. ataskaitą, o panašios veiklos ataskaitų rengimo patirtis, apimanti visus nuosavus išteklius, visuotinai persvarstyta. Tačiau, be abejo, dėmesio centre lieka Biudžeto GD faktiškai vykdoma veikla.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

89.
Kaip Audito Rūmai teigia kitoje šios ataskaitos vietoje, atsakomybės padalijimas Biudžeto GD ir Eurostatui yra aiškiai apibrėžtas susitarimo memorandume. Duomenų kokybės klausimai pirmiausia sprendžiami taikant šioje ataskaitoje, pagal kurią valstybės narės turi sprendžiamąjį balsą BNPj komitete vertindamos visų BNPj NI pateiktų duomenų tinkamumą atsižvelgiant į Eurostato tikrinimo veiklos, kurioje valstybės narės taip pat dalyvauja, ataskaitas, išsamiai apibūdintus procesus.

90.
Remiantis Audito Rūmų rekomendacijomis, Biudžeto GD 2012 m. metinėje veiklos ataskaitoje paaiškintas Biudžeto GD patikinimo pagrindas.

91.
2012 m. metinės veiklos ataskaitos 1 dalyje „Politikos laimėjimai“ (angl. *Policy Achievements*) ir 3.1.3 dalyje „Tolesni veiksmai nustačius išlygas“ (angl. *Follow-up of Reservations*) Eurostatas pateikė informaciją apie BNPj pagrįstus nuosavus išteklius.

2 dalyje „Valdymas ir vidaus kontrolės sistemos“ (angl. *Management and Internal Control Systems*) Eurostatas paskelbė informaciją apie galiojančius susitarimus su Biudžeto GD ir lentelę (bei išnašas) su 18 teisėtumo ir reguliavimo rodiklių.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

93.
Komisija mano, kad vertinti reikalingus personalo išteklius yra sunku, ir tai numatoma atlikti vėliau.

94.
Žr. Komisijos atsakymus į 68–76 dalių pastabas.

95.
Žr. atsakymus į 26–36 dalių pastabas.

96.
Žr. atsakymus į 37–67 dalių pastabas.

97.
Žr. atsakymus į 77–92 dalių pastabas.

1 rekomendacija
Komisija toliau plėtos savo BNPj tikrinimo strategiją, siekdama į ją įtraukti sistemišką ir griežčiau apibrėžtą programą. Pagal ją bus atliekama rizikos analizė ir visapusiškai atsižvelgiama į išlaidų efektyvumą. Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų naudojamą modelį ir spręs, kurie elementai galėtų būti naudingi šiame procese.

2 rekomendacija
Apžvelgiamasis tikrinimo ciklas dėl ES plėtros truko ilgiau, nei tikėtasi. Komisija sutinka, kad šis ciklas galėtų būti trumpesnis, bet dėl to negali blogėti kokybė arba būti reikalaujama daugiau išteklių.

Komisija pritaria tikslui riboti naudojimąsi bendrosiomis išlygomis. 2013 m. balandžio mėn. Biudžeto GD ir Eurostatas pasirašė naują susitarimo memorandumo priedą „BNPj išlygų taikymo geroji patirtis“; jis padės gerokai sumažinti bendrųjų išlygų skaičių.

3 rekomendacija
Komisija yra nustačiusi ataskaitų teikimo procedūras, bet sutinka, kad padėtį galima pagerinti. Siekdama įvertinti, ar rekomenduojamas veiksmas turėtų būti padarytas išlyga, Komisija taiko ekonomiškumo principą; apie tai pranešta BNPj komitetui.

4 rekomendacija
Komisija mano, kad kokybiniai vertinimai yra patys svarbiausi, nes taikoma metodika turi būti patikima, palyginama ir išsami. Tai vienintelis būdas objektyviai nustatyti susijusią riziką. Tačiau, kadangi tikrinimo modelis kinta, neviršijant turimų išteklių bus atliekama daugiau kiekybinių vertinimų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5 rekomendacija
Komisija ragina valstybes nares nuolat siekti tobulumo. Išsamumo klausimas nuo pat pradžių buvo ir visada bus labiausiai aptariamas BNP ir (arba) BNPj tikrinimo procese. Ši tema daugelį kartų buvo įtraukta į BNPj komiteto darbotvarkę, paskutinį kartą – 2012 m. spalio mėn., kai komitetas konstatavo: „Bendrai pripažinta, kad nacionalinės sąskaitos ESS buvo labai išsamios teisinės veiklos vertinant šešėlinę ekonomiką srityje, taip pat neapskaityto darbo srityje."

6 rekomendacija
Komisija sutinka su šia rekomendacija. Šis aspektas bus tobulinamas.

7 rekomendacija
Komisija sutinka, kad būtų gerai, jei išlygos būtų nustatomos tik dėl reikšmingų nustatytų faktų. Tačiau patikima kiekybinė informacija tuo metu, kai nustatoma išlyga, retai kada būna prieinama. Komisija remia siekį užtikrinti skaidrumą aiškinant, kokiu pagrindu nuspręsta veikti taikant išlygą arba priskirti veiksmus kitiems veiksmams padėčiai pagerinti. Tai negali riboti Komisijos išimtinės teisės nustatyti išlygas siekiant apsaugoti ES finansinius interesus.

8 rekomendacija
Tarpžinybiniai ryšiai mezgami, posėdžiai vyksta. Tačiau Komisija sieks toliau gerinti padėtį atsižvelgdama į dabartinę administracinę struktūrą.

9 rekomendacija
Komisijos (Eurostato) ataskaitos dėl BNPj tikrinimo per pastaruosius metus buvo nuolat tobulinamos. Vis dėlto Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nustatytus faktus ir sutinka, kad reikia ir toliau stengtis gerinti padėtį.

Komisija visada manė, kad ataskaitos teikiamos tinkamai, laikantis BNPj reglamento, ir kad kasmet teikiamos BNPj komiteto nuomonės pakanka. Audito Rūmų rekomendacija dėl kasmet teikiamos nuomonės bus pateikta BNPj komitetui.

Kitoje šios ataskaitos vietoje Audito Rūmai pripažįsta patobulinimus, kurie jau padaryti, o į rekomendacijas, pateiktas atliekant auditą, atsižvelgta naujausioje metinėje veiklos ataskaitoje.

Komisija mano, kad vykdant biudžeto procedūrą BNPj komiteto nuomonėmis visada būdavo deramai remiamasi.

98.
Komisija turi tvirtą tikrinimo sistemą, kurią taiko bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis pasitikėjimu grįstoje aplinkoje, pabrėždama kokybę. Audito Rūmų rekomendacijos bus svarstomos atliekant būsimą BNPj reglamento peržiūrą ir toliau atitinkamai plėtojant sistemą, neviršijant Komisijos turimų išteklių.

Europos Audito Rūmai

Specialioji ataskaita Nr. 11/2013
Kaip gauti tikslius bendrųjų nacionalinių pajamų (BNPj) duomenis: perėjus prie labiau struktūrizuoto ir tikslingesnio metodo padidėtų Komisijos tikrinimo veiksmingumas

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras

2013 — 81 p. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9241-413-9
doi:10.2865/3843

KAIP ĮSIGYTI EUROPOS SĄJUNGOS LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- vieną egzempliorių:
  svetainėje *EU Bookshop* (http://bookshop.europa.eu);
- daugiau negu vieną egzempliorių / plakatą / žemėlapį:
  Europos Sąjungos atstovybėse (http://ec.europa.eu/represent_lt.htm),
  ES nepriklausančių šalių delegacijose (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lt.htm),
  susisiekę su tarnyba *Europe Direct* (http://europa.eu/europedirect/index_lt.htm)
  arba paskambinę numeriu 00 800 6 7 8 9 10 11 (nemokamai visoje ES (*).

  (*) Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokestį, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (http://bookshop.europa.eu).

Prenumeruoti leidinius galite:

- susisiekę su Europos Sąjungos leidinių biuro platintojais
  (http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm).

QJ-AB-13-011-LT-C

DIDELĘ ES BIUDŽETO ĮPLAUKŲ DALĮ SUDARO NUOSAVI IŠTEKLIAI, APSKAIČIUOTI PAGAL VALSTYBIŲ NARIŲ BENDRĄSIAS NACIONALINES PAJAMAS (BNPJ). VEIKSMINGAS BNPJ DUOMENŲ TIKRINIMAS YRA LABAI SVARBUS UŽTIKRINANT, KAD BUS TINKAMAI IR TEISINGAI APSKAIČIUOTI ATITINKAMI VALSTYBIŲ NARIŲ ĮNAŠAI. AUDITO RŪMAI AUDITO METU PATIKRINO KOMISIJOS ATLIKTĄ ŠIŲ 2002–2007 M. DUOMENŲ (JIE TAPO GALUTINIAI 2012 M.) TIKRINIMĄ. NORS DĖL ŠIO TIKRINIMO GALI PAGERĖTI BNPJ DUOMENŲ KOKYBĖ, AUDITO RŪMAI PADARĖ IŠVADĄ, KAD ŠIS TIKRINIMAS NEBUVO PAKANKAMAI STRUKTŪRIZUOTAS IR TIKSLINGAS, KAD GALIMA BŪTŲ PRIPAŽINTI VISIŠKAI VEIKSMINGU.

AUDITO RŪMAI REKOMENDUOJA, KAD KOMISIJA VISŲ PIRMA DĖMESĮ SKIRTŲ REIKŠMINGIEMS IR RIZIKINGIEMS BNPJ KOMPONENTAMS, PAGRĮSTIEMS STRUKTŪRIZUOTU IR FORMALIZUOTU PLANAVIMU BEI PRIORITETŲ NUSTATYMU.

EUROPOS AUDITO RŪMAI

Leidinių biuras

ISBN 978-92-9241-413-9